

Mediaální gramotnost žáků základních a středních škol a jejich postoje k médiím

Závěrečná zpráva z dotazníkového šetření mezi
žáky 8. a 9. tříd a studenty středních škol

únor 2023

Obsah

O výzkumu	2
Metodika vzorku	3
Struktura vzorku	4
Hlavní zjištění z celého výzkumu (včetně porovnání s výsledky z roku 2018)	6
Mediální gramotnost žáků a studentů (skór mediální gramotnosti)	14
Sebehodnocení mediální gramotnosti	18
1. Znalosti a dovednosti žáků týkající se médií: testové úlohy	23
1.1 Znalost médií, jejich vlastníků a mediální legislativy	24
1.2 Obsah zobrazovaný na internetu	51
1.3 Analýza konkrétních mediálních sdělení	57
2. Uživatelské dovednosti žáků na počítači a chytrém telefonu	76
3. Chování žáků na internetu	84
4. Postoje žáků k médiím a jejich roli v demokratické společnosti	95
4.1 Média, novináři a etická pravidla	96
4.2 Důvěra médiím	100
4.3 Názory na působení médií v demokratické společnosti	106
4.4 Nepravdivé zprávy, hoaxy a dezinformace	124
PŘÍLOHY: Dotazník v plném znění	127

O výzkumu

Výzkum **Mediální gramotnost středoškoláků a žáků základních škol** je součástí [mediálněvzdělávacích aktivit](#) programu **Jeden svět na školách** (JSNS) společnosti **Člověk v tísní**.

Navazuje na předchozí šetření z roku 2018 [Mediální gramotnost středoškoláků a jejich postoje k médiím](#). Oproti němu byl však aktuální výzkum **rozšířen** o žáky **8. a 9. ročníků základních škol**.

Přidali jsme také několik úloh testujících znalosti a dovednosti žáků spadající pod kompetenci mediální gramotnost nebo otázku na sebeposouzení mediální gramotnosti. Zcela novou kapitolou jsou pak Uživatelské dovednosti žáků, v nichž žáci sebehodnotí své dovednosti na počítači a chytrém telefonu.

Na základě toho, jak úspěšně žáci testové úlohy řešili, jim byl vypočítán tzv. **skór mediální gramotnosti** (podrobněji o něm dále).

U úloh zařazených v obou výzkumech nabízíme **srovnání** podílů správných a chybných odpovědí v letech 2018 a 2022, z nichž je možné zjistit, zda se sledované znalosti a dovednosti zhoršily, či zlepšily. U části úloh toto srovnání možné není, protože byly aktualizovány nebo zařazeny poprvé.

Dotazníkové šetření probíhalo od 5. září do 9. října 2022. Sběr dat a jejich analýzu provedla agentura **Focus**. Dotazník a finální podobu závěrečné zprávy vytvořil tým JSNS.

Metodika výzkumu

Kvantitativní výzkum mezi žáky 8. a 9. tříd ZŠ a studenty SŠ v ČR

Oproti [šetření z roku 2018](#) byl aktuální výzkum rozšířen o skupinu žáků 8. a 9. tříd základních škol a věkově odpovídající žáky víceletých gymnázií z tercie a kvarty. Metoda selekce škol zahrnutých do výzkumu byla založena na vícestupňovém stratifikovaném náhodném výběru (vzhledem k typu školy a regionu). Cílem bylo dosáhnout takové reprezentace žáků ve výběrovém souboru, aby odpovídal základním sociodemografickým charakteristikám odpovídající skupiny žáků v ČR (pro zpřesnění byla data následně dovážena). V případě odmítnutí vybrané školy byla nahrazena jinou školou na základě její typové a regionální shody se školou vyřazenou.

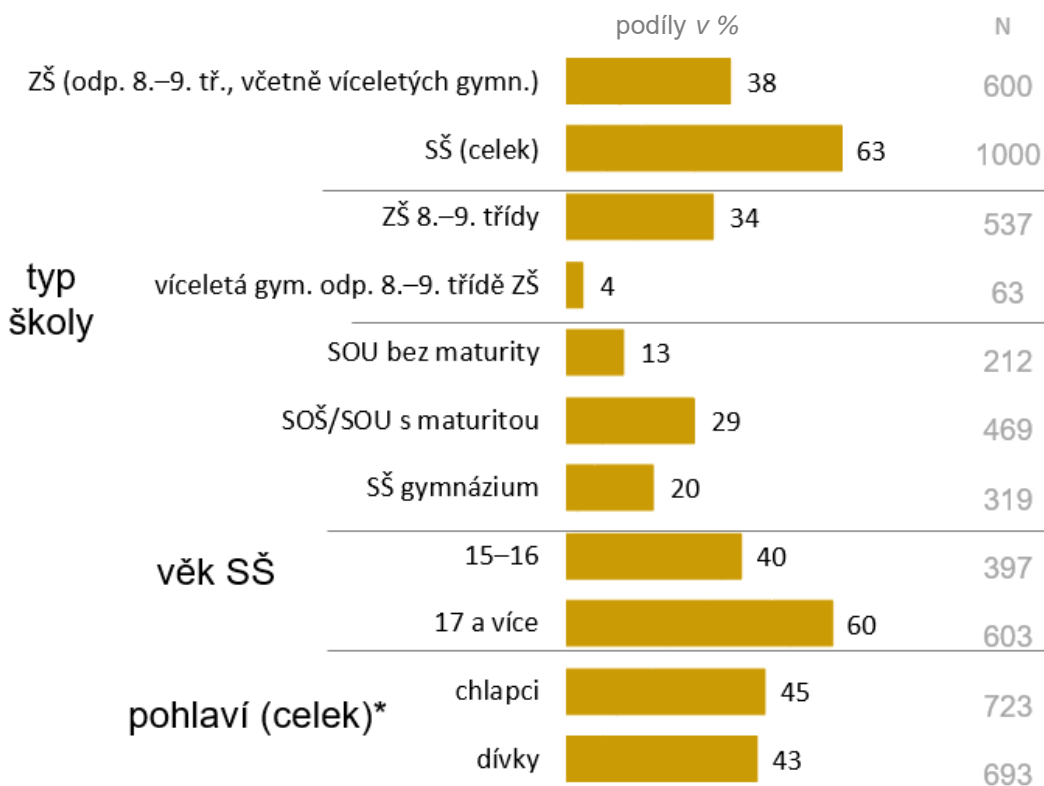
Metoda sběru dat: online dotazník (CAWI).

Velikost výběrového souboru: 1600 respondentů, z toho 1000 studentů středních škol, 600 žáků 8. a 9. tříd základních škol. (Navýšeno o 600 respondentů – žáků ZŠ – oproti roku 2018.)

Zpracování dat: v programech SPSS a Q Research Software.

Poznámka ke zpracování: procentuální údaje v tabulkách a grafech jsou pro větší přehlednost zaokrouhleny na celá čísla. Z důvodu zaokrouhlení nemusí být výsledný součet procent v některých případech roven 100 a případné dílčí součty se mohou lišit o ± 1 %.

Struktura vzorku (I.)

* 7 % nechtělo sdělit pohlaví,
5 % uvedlo nebinární / jiné

Data byla dovážena tak, aby reprezentovala **strukturu základního souboru populace žáků 8. a 9. tříd základních škol, žáků víceletých gymnázií odpovídajících 8. a 9. třídě** základní školy z hlediska pohlaví, typu školy a regionu bydliště. Bylo získáno 615 dotazníků a dováženo na požadovaných 600.

Soubor **středoškoláků** byl rovněž dovážen tak, aby reprezentoval strukturu základního souboru populace středoškoláků z hlediska pohlaví, věku, typu školy a regionu bydliště. Bylo získáno 1080 dotazníků a dováženo na požadovaných 1000.

Struktura vychází z dat MŠMT o počtech žáků a studentů, dostupných na <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

Struktura vzorku (II.)

Tabulka níže zachycuje celkové počty zapojených žáků a studentů z jednotlivých krajů ČR. Nejvíce žáků a studentů zapojených do výzkumu je z hlavního města Prahy, nejméně pak z Karlovarského kraje.

	podíl v %	N
Hlavní město Praha	14	227
Moravskoslezský kraj	11	176
Středočeský kraj	11	174
Jihomoravský kraj	10	162
Ústecký kraj	7	110
Zlínský kraj	7	107
Plzeňský kraj	6	95
Jihočeský kraj	6	92
Kraj Vysočina	6	90
Královéhradecký kraj	5	88
Olomoucký kraj	5	82
Pardubický kraj	5	81
Liberecký kraj	4	64
Karlovarský kraj	3	52

počet žáků z daného kraje v %

HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ Z CELÉHO VÝZKUMU (včetně porovnání s výsledky z roku 2018)

Hlavní zjištění z celého výzkumu (I.)

V této části shrneme hlavní zjištění ze všech 4 oblastí, na které se výzkum soustředil:

1. Znalosti a dovednosti respondentů týkající se médií: testové úlohy
2. Uživatelské dovednosti žáků na počítači a chytrém telefonu
3. Chování žáků na internetu
4. Postoje respondentů k médiím a jejich roli v demokratické společnosti

1. Znalosti a dovednosti respondentů týkající se médií: testové úlohy

- Žáci ZŠ vyřešili v průměru 50 % úloh správně, studenti SŠ 54 % úloh. U úloh zařazených ve stejné podobě i v roce 2018 vykazují středoškoláci mírné zhoršení (žáci ZŠ se letos do výzkumu zapojili poprvé).
- Žáci a studenti si nejlépe poradili s úlohami souvisejícími s internetem a sociálními sítěmi (fungování algoritmů u internetových vyhledávačů, určení vlastníků sociálních sítí či rozpoznání reklamy na sociální síti TikTok). Velmi dobře si také vedli v rozlišení bulvárních a seriózních titulků.
- Nejhůře si vedli při určování vlastníků soukromých médií, rozlišení zpravodajského a názorového článku, jmenování alespoň 1 novináře, ve znalosti dezinformačních webů, ale také vyhodnocení, zda jde o veřejnoprávní médium (žáci většinou správně označili ČT a ČRo, často ale chybovali u komerčních médií, které také v nadpoloviční většině zařadili nesprávně (buď jako veřejnoprávní, nebo zvolili možnost *nevím*).

Hlavní zjištění z celého výzkumu (II.)

2. Uživatelské dovednosti žáků na počítači a chytrém telefonu

- Dotazovali jsme se žáků, zda už někdy zkoušeli 16 konkrétních činností: 8 na osobním počítači (např. smazat historii prohlížení či cookies v internetovém prohlížeči) a 8 na chytrém mobilním telefonu (např. sdílet přátelům svou aktuální polohu).
- Žáci uvedli, že s drtivou většinou těchto činností mají praktickou zkušenost (nejvíce sebejistí se cítí při využívání chytrého telefonu).
- Nejméně praktických zkušeností mají s lokalizací mobilního telefonu v případě ztráty – tuto možnost už někdy využilo 37 % žáků ZŠ a 42 % studentů SŠ (třetina žáků ZŠ i SŠ i přes absenci praktické zkušenosti tvrdí, že má představu, jak by telefon lokalizovala) a s programováním webové stránky (tuto zkušenost uvádělo 27 % žáků ZŠ a 35 % studentů SŠ).

3. Chování žáků na internetu

- Nejčastěji používanými sociálními sítěmi jsou Instagram, Youtube a TikTok (řazeno dle míry používání) u studentů SŠ a Instagram, TikTok a YouTube u žáků ZŠ.
- Přibližně polovina žáků ZŠ i studentů SŠ konzumuje stabilně *oblíbený okruh médií, kterým věří, a jiné informační zdroje nevyhledává.*

Hlavní zjištění z celého výzkumu (III.)

4. Postoje respondentů k médiím a jejich roli v demokratické společnosti

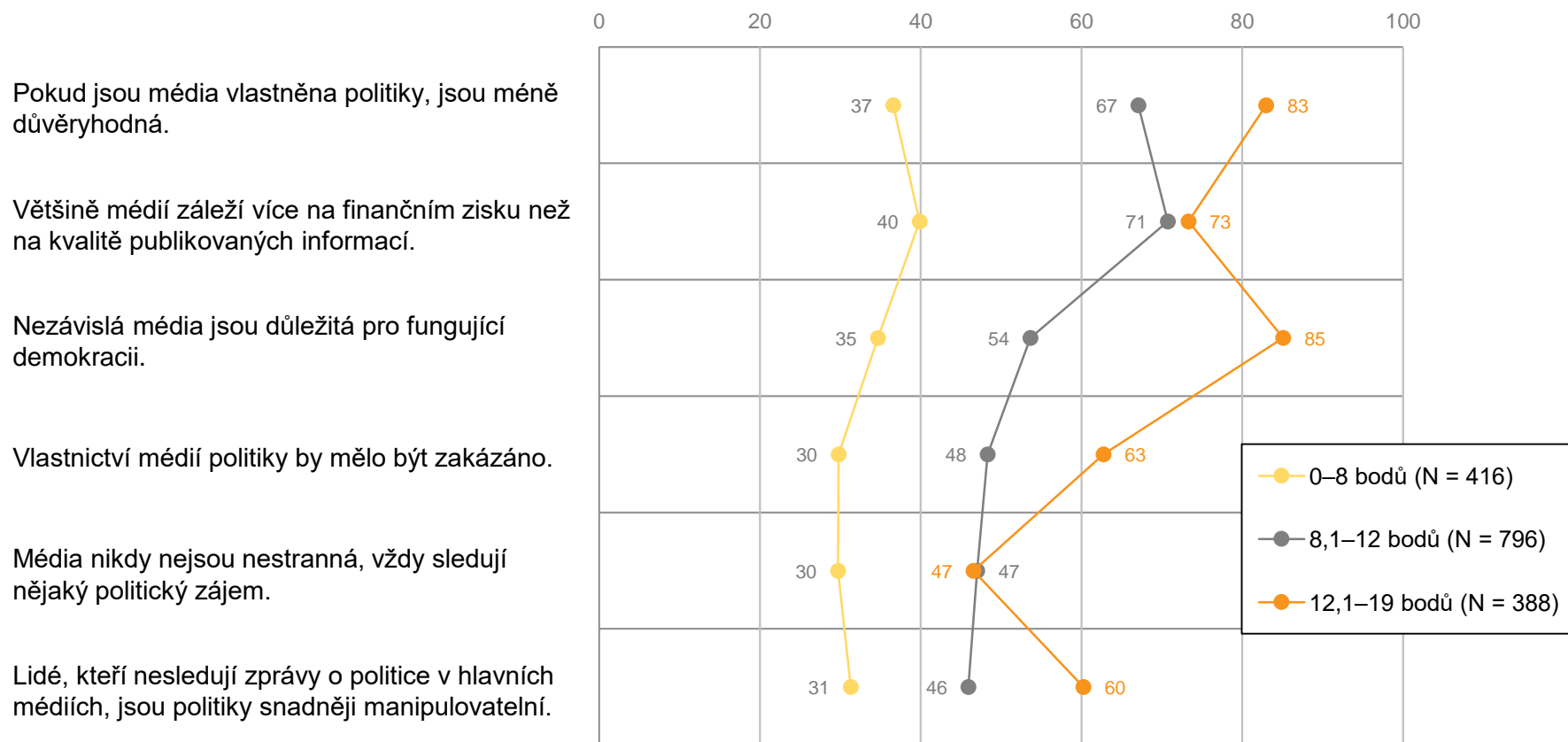
- Žáci ZŠ i studenti SŠ označili za nejdůvěryhodnější média z nabídky Českou televizi a Český rozhlas. ČT důvěřuje 79 % žáků ZŠ a 77 % středoškoláků. Nadpoloviční skupina respondentů v obou skupinách považuje za důvěryhodný zdroj TV NOVA (SŠ 52 %, ZŠ 63 %).
- ČT a ČRo nejvíce důvěřují respondenti s nejvyšším skórem MG (12,1–19 bodů). Naopak nejméně důvěryhodným médiím – Sputniku, AE News – nejvíce důvěřují respondenti s nejnižším skórem MG.
- Přibližně pětina žáků ZŠ i SŠ ale souhlasí s tvrzením, že *předvolební průzkumy poskytují takové údaje o volebních preferencích občanů, jaké si kdo zaplatí*. Nadprůměrná je tato nedůvěra mezi studenty nematuritních oborů SOU (27 %).
- Žáci předpokládají silnou přesvědčovací efektivitu sociálních sítí a domnívají se, že se jimi *většina Čechů nechá snadno zmanipulovat*. S tímto tvrzením souhlasí 75 % středoškoláků a 71 % žáků ZŠ.
- S tvrzením, že *velká média včetně veřejnoprávních záměrně zkreslují nebo zamlčují důležité informace*, souhlasí necelá polovina respondentů v obou skupinách – 42 % žáků ZŠ a 49 % středoškoláků – nadprůměrně ze SOU.
- Ve srovnání s výzkumem z roku 2018 stoupl vnímání ohrožení demokracie *nepravdivými zprávami na internetu* (+8 %) a *útoky hackerů* (+7%).

Hlavní zjištění z celého výzkumu (IV.)

- Za ohrožení demokracie lze podle žáků považovat i *zpochybňování důvěryhodnosti médií a novinářů politiky*. Respondenti – středoškoláci a žáci ZŠ – označili za nejčastější nositele této praxe A. Babiše (32 % / 26 %) a T. Okamuru (14 % / 8 %).
- Polovina žáků ZŠ i 60 % středoškoláků považuje *nezávislá média za důležitá pro fungující demokracii*. Ve srovnání s rokem 2018 (74 %) jde o 14% pokles.
- *S tím, že média vlastněná politiky jsou méně důvěryhodná*, souhlasí 59 % žáků ZŠ a 65 % středoškoláků. Ve srovnání s rokem 2018 jde v této skupině o 8% pokles.
- **Respondenti s nejvyšším skórem mediální gramotnosti si nejsilněji uvědomují význam médií pro demokracii.**
  - Největší část z nich se domnívá, že:
    - *Nezávislá média jsou důležitá pro fungující demokracii* (85 %).
    - *Lidé, kteří nesledují zprávy o politice v hlavních médiích, jsou politiky snadněji manipulovatelní* (60 %).
- Existenci médií veřejné služby považují jako podmínku pro *fungování svobodné demokratické společnosti* více než dvě třetiny gymnazistů z kvinty až oktávy (72 %) a 70 % žáků z tercie a kvarty víceletých gymnázií. Naopak mezi studenty nematuritních oborů (SOU) a žáky ZŠ vnímá důležitost těchto médií pro kvalitu demokracie méně než polovina respondentů (32 %).
- Celkem 61 % žáků ZŠ a 54 % středoškoláků se kloní k tomu, aby byly nepravdivé zprávy na internetu *odstraňovány*. Oproti výzkumu z roku 2018 poklesla preference tohoto postupu o 11 % ve prospěch řešení nepravdivé zprávy pouze *označovat* – toto řešení preferuje 27 % středoškoláků. Vzrostl také podíl odpovědí *nevím* (+14 %).

Názory na význam médií pro demokracii, na jejich primární cíle a na vlastnictví médií politiky podle skóru mediální gramotnosti

Do jaké míry souhlasíš či nesouhlasíš s následujícími výroky? (q14)

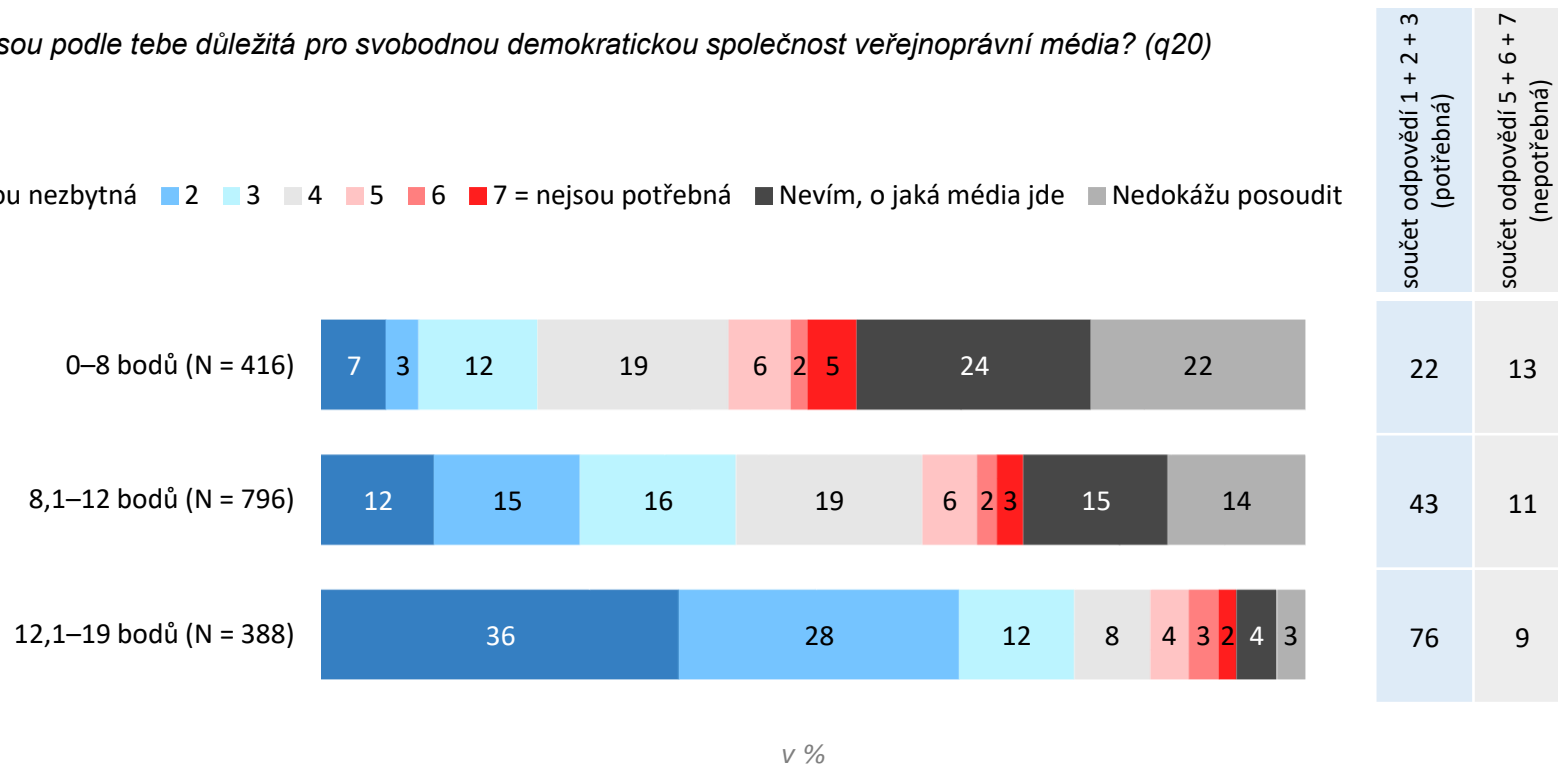

v % v dané skupině, součet odpovědí rozhodně + spíše souhlasím

Význam médií veřejné služby pro demokracii podle skóru mediální gramotnosti

Jak moc jsou podle tebe důležitá pro svobodnou demokratickou společnost veřejnoprávní média? (q20)

■ 1 = jsou nezbytná ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ 5 ■ 6 ■ 7 = nejsou potřebná ■ Nevím, o jaká média jde ■ Nedokážu posoudit

Výsledky v míře mediální gramotnosti 2022 vs. 2018 (I.)

U středoškoláků v obou výzkumech platí, že **největšími znalostmi** a dovednostmi ve vztahu k mediální gramotnosti disponují **gymnazisté**, na **druhém místě** jsou studenti **SOŠ** a **nejméně** úloh správně vyřešili **studenti SOU**. Žáci 8. a 9. tříd ZŠ se účastnili tohoto výzkumu v roce 2022 poprvé, proto u nich zatím není možné sledovat vývoj v míře mediální gramotnosti.

Středoškoláci v roce 2018 vyřešili v průměru správně 45 % úloh, v roce 2022 to bylo v průměru 54 % úloh. Protože se ale část testových úloh změnila a bylo do nich přidáno několik lehčích úloh s ohledem na mladší žáky ze ZŠ, nelze tato dvě čísla jednoduše srovnávat.

Co je možné srovnávat, jsou odpovědi středoškoláků na stejné úlohy. U úloh, které byly v obou testech ve stejné podobě, **se středoškoláci většinou mírně zhoršili**, přestože mediální výchova a mediální gramotnost byly v debatách o vzdělávání po roce 2018 intenzivněji přítomné.

Např. oproti roku 2018 poklesla u středoškoláků schopnost vybrat ze seznamu médií média veřejné služby. ČTK identifikovalo správně jako veřejnoprávní médium o 6 % středoškoláků méně než v roce 2018. O 8 % poklesl i počet správných odpovědí u Rádia Impuls, které v aktuálním výzkumu považovala za médium veřejné služby třetina středoškoláků (34 %) a 42 % žáků ZŠ. Středoškoláci se zhoršili také v určování vlastníků soukromých médií (pokles o 5 až 10 %) nebo v rozpoznání zpravodajského a publicistického článku, kde poklesl podíl správných odpovědí dokonce o 26 %.

U úloh, u nichž je porovnání možné, prezentujeme u středoškoláků podíly správných odpovědí v letech 2018 a 2022 v souhrnných tabulkách (viz např. stranu 32).

MEDIÁLNÍ GRAMOTNOST ŽÁKŮ (skór mediální gramotnosti)

Konstrukce skóru mediální gramotnosti

Ve výzkumu respondenti odpovídali nejen **na názorové a postojevé otázky**, ale také řešili 19 úloh, které **testují jejich znalosti ve vztahu k médiím**. **Všechny prezentujeme** spolu s výsledky **v kapitole 1**.

Za každé správné řešení získal respondent 1 bod (ať už celá úloha sestávala z jedné otázky, nebo z baterie souvisejících otázek).

Za nesprávné řešení u otázek s výběrem jednoho správného řešení nebo za odpovědi typu *nevím* respondenti body neztráceli ani nezískávali.

Pokud úloha zahrnovala přiřazování více položek, získali respondenti za každou správně přiřazenou položku poměrnou část z jednoho bodu.

Pokud úloha sestávala z baterie položek (např. identifikace veřejnoprávních médií ze seznamu více médií), získali respondenti 1 bod za správné označení všech položek v baterii. V případě, že neoznačili správně všechny položky, ale jejich nadpoloviční většinu, obdrželi 0,5 bodu, pokud byl počet správných označení nižší, neobdrželi žádný bod.

Respondenti mohli získat **celkem 0–19 bodů**.

Tento systém bodování je **stejný** jako v předcházejícím **výzkumu z roku 2018**, aby bylo možné výsledky **porovnávat**.

Správné odpovědi na testové úlohy jsou v grafech znázorněny **modře**, **chybné** odpovědi **červeně**.

Mediální gramotnost žáků (I.)

Minimum získaných bodů bylo **1,4 bodu**, **maximum 17,9 bodu** (z maximálních možných 19 bodů).

Počet získaných bodů **nejvýrazněji souvisí s typem školy**, na které žáci studují.

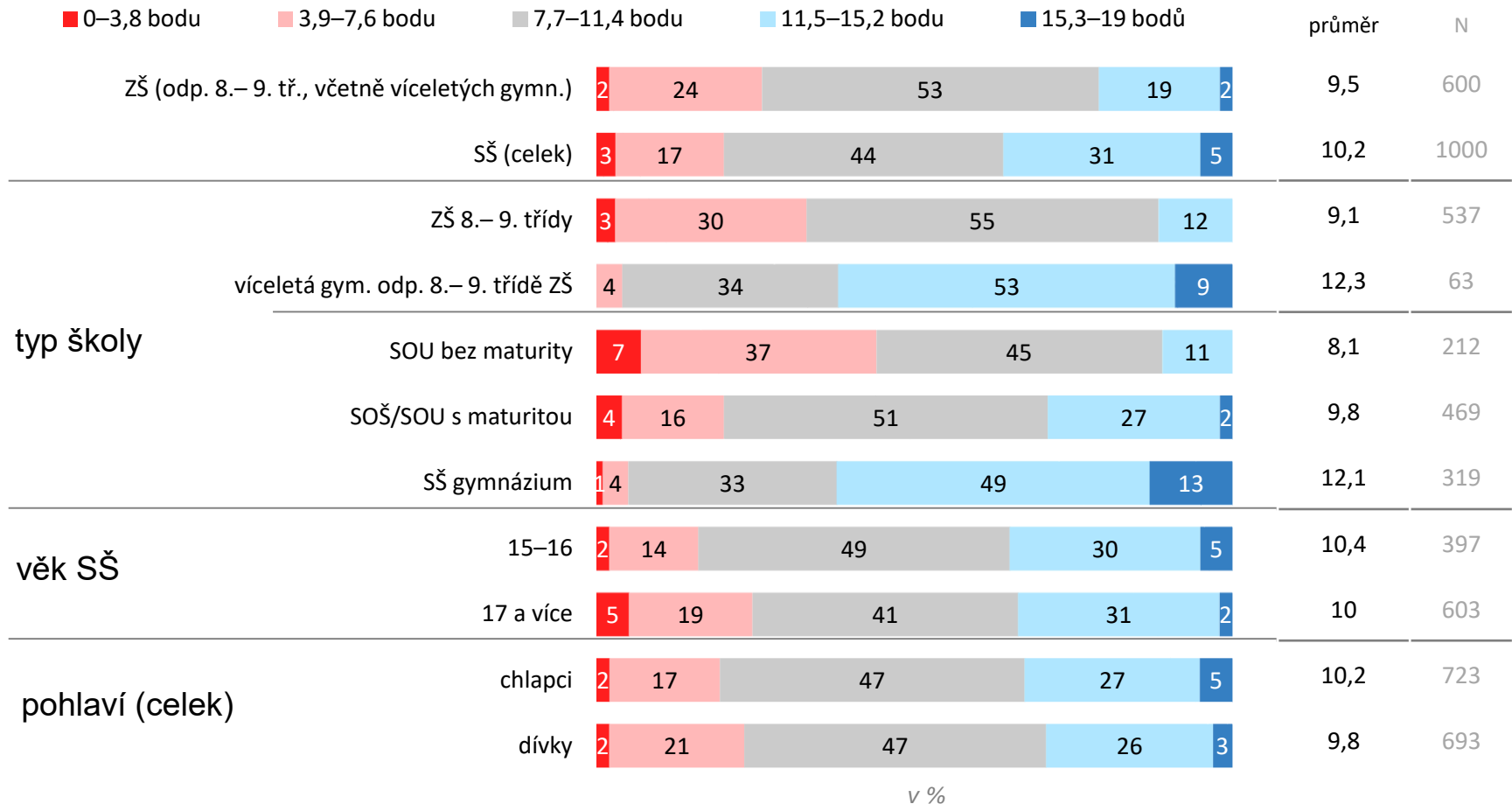
Nejvíce bodů získali žáci nižšího stupně **gymnázií** (rozdíl oproti studentům z vyššího gymnázia je v absolutní hodnotě zanedbatelný). Studenti gymnázií vyřešili v průměru 64 % úloh správně.

Méně než polovinu úloh vyřešili správně v průměru žáci **8. a 9. tříd ZŠ** a studenti **SOU bez maturity**, kteří získali **nejméně bodů**. Skór studentů SOU bez maturity je o více než třetinu nižší než u žáků víceletých gymnázií z tercie a kvarty.

Průměrně získané počty bodů (řazeno sestupně):

1. žáci víceletých gymnázií (tercie, kvarta)	12,3 b.
2. gymnazisté (kvinta–oktáva)	12,1 b.
3. studenti SOŠ/SOU s maturitou	9,8 b.
4. žáci ZŠ (8.a 9. třída)	9,1 b.
4. studenti SOU bez maturity	8,1 b.

Mediaální gramotnost žáků (II.)

SEBEHODNOCENÍ MEDIÁLNÍ GRAMOTNOSTI

Sebehodnocení úrovně mediální gramotnosti (I.)

Výzva k **subjektivnímu sebehodnocení** mediální gramotnosti je jednou z **novinek** aktuálního výzkumu. Žáci ji hodnotili v závěru dotazníku na škále 1 až 10 (čím vyšší číslo, tím vyšší MG), do odpovědi tedy mohli promítnout, s jakou mírou jistoty odpovídali na testové úlohy.

Obecně žáci inklinovali k tomu **hodnotit** svou **mediální gramotnost** jako **střední až mírně vyšší** (průměry se u většiny skupin pohybují mezi čísly 6 a 7). Přibližně **17 %** (ZŠ i SŠ) hodnotilo svou mediální gramotnost jako **nízkou či spíše nízkou** (1–4), **30 %** volilo **střední** hodnoty 5 a 6, **54 %** svou mediální gramotnost hodnotilo **stupni 7–10, nejvyšší čísla** 9 nebo 10 volila celkem **pětina** žáků ZŠ i studentů SŠ.

Z hlediska typu školy hodnotí úroveň své mediální gramotnosti **nejvýše (7,2 z 10)** studenti z **tercie a kvarty** na víceletých gymnáziích. Naopak **nejníže** hodnotí svou mediální gramotnost studenti **SOU (6,1)**. U studentů SOU představoval podíl hodnot 5 a 6 celkem 40 %.

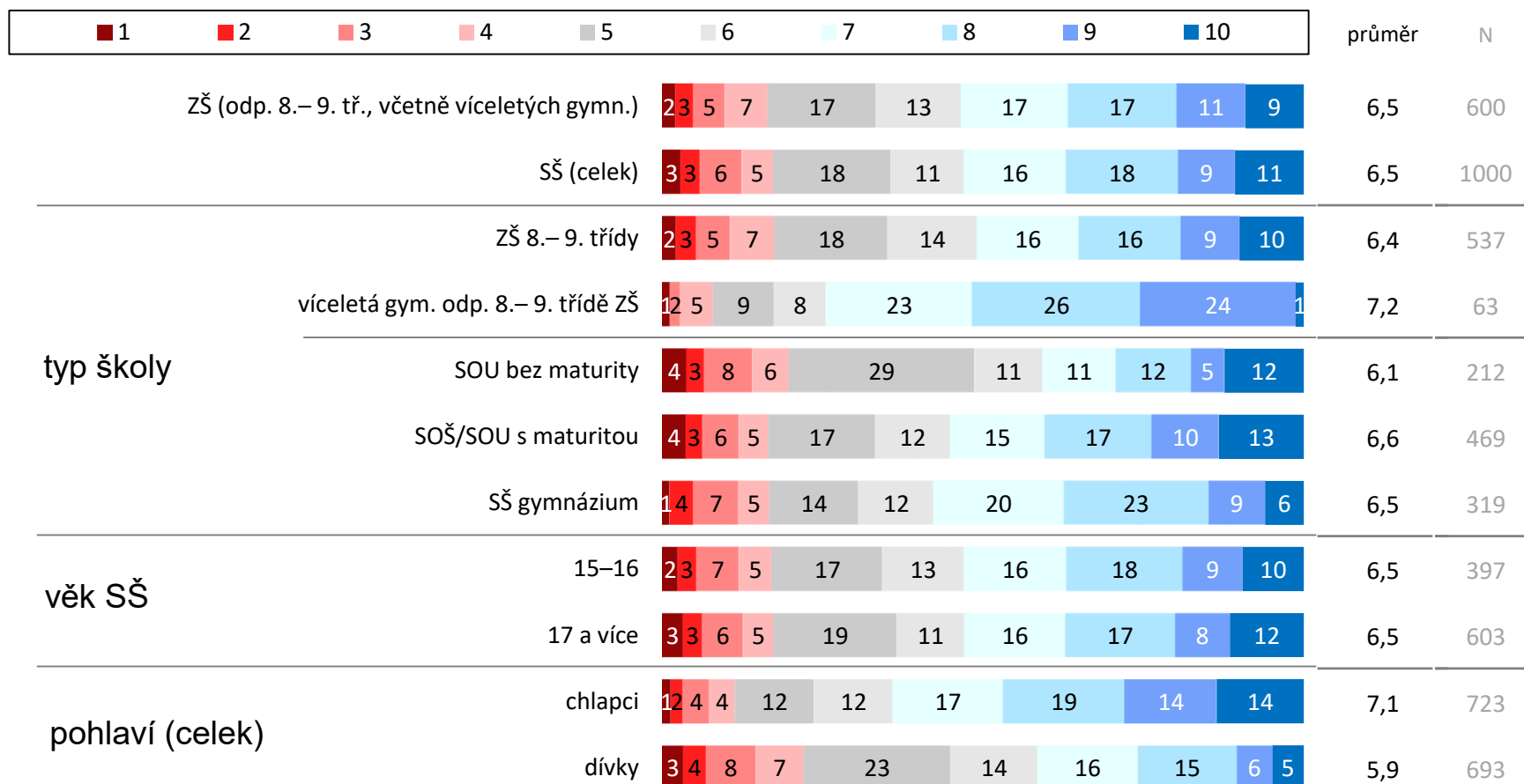
Poměrně výrazné **rozdíly** se objevují u **chlapců a dívek** (7,1 vs. 5,9 bodů). **Ve skóru** mediální gramotnosti se chlapci a dívky **téměř neliší** (10,2 vs. 9,8 bodů), výsledek lze tedy interpretovat tak, že dívky mají sklon svou mediální gramotnost hodnotit více kriticky než chlapci.

Mezi **středoškoláky přeceňuje** svou mediální gramotnost **16 % studentů** a **podceňuje 8 %**. Mezi žáky **8. a 9. tříd ZŠ** a **víceletých gymnázií** (tercie, kvarta) se **přeceňuje 29 %** respondentů, **4 % se podceňují**.

Zhruba **tři čtvrtiny** žáků (73 % na základních školách a 74 % na středních školách) svou kompetenci v dané oblasti **odhadují** více méně **realisticky**.

Sebehodnocení úrovně mediální gramotnosti (II.)

Jak bys zhodnotil/a svou mediální gramotnost na následující stupnici? (1 = velmi nízká, 10 = velmi vysoká)

podílý žáků v %, kteří zvolili danou hodnotu

Sebehodnocení mediální gramotnosti vs. hodnota skóru MG (I.)

Mezi **středoškoláky** svou mediální gramotnosti **přeceňuje 16 %** a **podceňuje 8 %** respondentů.

SŠ (celek) N = 1000
SOU bez maturity, SOŠ/SOU s maturitou, SŠ gymnázium

v % z celku		body z testových úloh				
		0–3,8	3,9–7,6	7,7–11,4	11,5–15,2	15,3–19
sebehodnocení	1 + 2	0,9 %	1,1 %	2,7 %	1,2 %	0 %
	3 + 4	0,4 %	2,5 %	5,3 %	3,1 %	0,2 %
	5 + 6	1 %	6,8 %	14,4 %	7,1 %	0,6 %
	7 + 8	0,4 %	3,2 %	13,9 %	13,3 %	2,4 %
	9 + 10	0,8 %	3,3 %	7,7 %	6,2 %	1,7 %

přeceňují se

podceňují se

Mezi **žáky 8. a 9. tříd ZŠ** a odpovídajících tříd víceletých gymnázií se v mediální gramotnosti **přeceňuje celkem 29 % z nich** a **4 % se podceňují**.

ZŠ (odp. 8.–9. tř.) N = 600
ZŠ 8.–9. třídy, víceletá gymnázia odpovídající 8.–9. třídě ZŠ

v % z celku		body z testových úloh				
		0–3,8	3,9–7,6	7,7–11,4	11,5–15,2	15,3–19
sebehodnocení	1 + 2	0,3 %	2,3%	3 %	0,4 %	0 %
	3 + 4	0,5 %	2,7 %	7,5 %	0,8 %	0 %
	5 + 6	0,6 %	9,2 %	16 %	4,2 %	0 %
	7 + 8	0,2 %	5,7 %	18 %	8,3 %	1,2 %
	9 + 10	0,5 %	4,2 %	8,8 %	4,8 %	1,2 %

přeceňují se

podceňují se

Sebehodnocení mediální gramotnosti vs. hodnota skóru MG (II.)

víceletá gymnázia odpovídající 8.–9. třídě ZŠ (N = 63)

		v % z celku	body z testovacích úloh				
			0–3,8	3,9–7,6	7,7–11,4	11,5–15,2	15,3–19
sebehodnocení	1 + 2		0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
	3 + 4		0 %	0 %	3,1 %	3 %	0 %
	5 + 6		0 %	1,6 %	7,8 %	9 %	0 %
	7 + 8		0 %	1,6 %	17,2 %	25 %	3,2 %
	9 + 10		0 %	1,6 %	6,3 %	11 %	6,3 %

preceňují se

podceňují se

SŠ gymnázium (N = 319)

		v % z celku	body z testovacích úloh				
			0–3,8	3,9–7,6	7,7–11,4	11,5–15,2	15,3–19
sebehodnocení	1 + 2		0,3 %	0 %	2,5 %	1 %	0 %
	3 + 4		0 %	0,6 %	5 %	6 %	0,6 %
	5 + 6		0,3 %	1,5 %	9,7 %	12 %	1,5 %
	7 + 8		0 %	1,2 %	10,9 %	24 %	7,2 %
	9 + 10		0,3 %	0,6 %	5 %	7 %	3,1 %

preceňují se

podceňují se

SOU bez maturity (N = 212)

		v % z celku	body z testovacích úloh				
			0–3,8	3,9–7,6	7,7–11,4	11,5–15,2	15,3–19
sebehodnocení	1 + 2		1,4 %	2,3 %	1,9 %	1 %	0 %
	3 + 4		0,5 %	6,5 %	5,1 %	0,9 %	0 %
	5 + 6		3,3 %	15,4 %	18,3 %	2,8 %	0 %
	7 + 8		0 %	6,1 %	12,6 %	4,2 %	0 %
	9 + 10		1,9 %	6,5 %	7 %	2,3 %	0 %

preceňují se

podceňují se

Svou mediální gramotnost **preceňuje**,
resp. **podceňuje**:

- a) 10 % / 3 % **studentů víceletých gymnázií** (tercie, kvarta).
- b) 7 % / 12 % **gymnazistů** (kvinta–kvarta)
- c) 25 % / 4 % **studentů SOU bez maturity**

1. Znalosti a dovednosti žáků týkající se médií: testové úlohy

1.1 Znalost médií, jejich vlastníků a mediální legislativy

Hlavní zjištění

V této sekci bylo zařazeno 9 testových úloh.

Žáci **nejčastěji správně** určili vlastníky sociálních sítí. Konkrétní tvrzení týkající se zákonných požadavků na Českou televizi správně vyhodnotilo jako pravdivé nebo nepravdivé v průměru 42 až 59 % žáků, v průměru 39 až 78 % žáků správně vyhodnotilo, zda může být popsané jednání na internetu z hlediska zákona trestný čin.

Naopak žáci často **nedovedli** jmenovat alespoň jednoho novináře, určit vlastníky soukromých médií, určit, které médium je a není veřejnoprávní, nebo jmenovat dezinformační web.

Rozdíly mezi žáky ZŠ a studenty SŠ jsou poměrně malé.

Dílicí zjištění prezentujeme na následujících stranách.

Nejpopulárnější média v ČR (I.)

Žáci měli za úkol označit u médií z nabídky (tištěných deníků, rozhlasových stanic, webových zpravodajství a televizních zpravodajství) to s největší čteností, poslechovostí či sledovaností. Úspěšnost se pohybovala mezi 22 a 82 %.

Nejmenší problémy měli respondenti s identifikací **nejčtenějšího média**, které správně označilo **77 % středoškoláků a 82 % žáků ZŠ**.

Nejsledovanější **zpravodajský portál** správně určilo **59 % středoškoláků a 52 % žáků ZŠ**.

Nejsledovanější **hlavní zpravodajskou relaci** správně určilo **56 % středoškoláků a 53 % žáků ZŠ**.

Výrazné **problémy** měli žáci s určením **nejsledovanějšího rozhlasového programu**, který správně označilo pouze 22 % středoškoláků a 23 % žáků ZŠ.

Je pravděpodobné, že se zde výrazně promítla nízká osobní posluchačská zkušenost s Radiožurnálem, respektive větší znalost Rádía Impuls, které označilo jako neposlouchanější program 45 % středoškoláků a 51 % žáků ZŠ.

Nejpopulárnější média v ČR (II.)

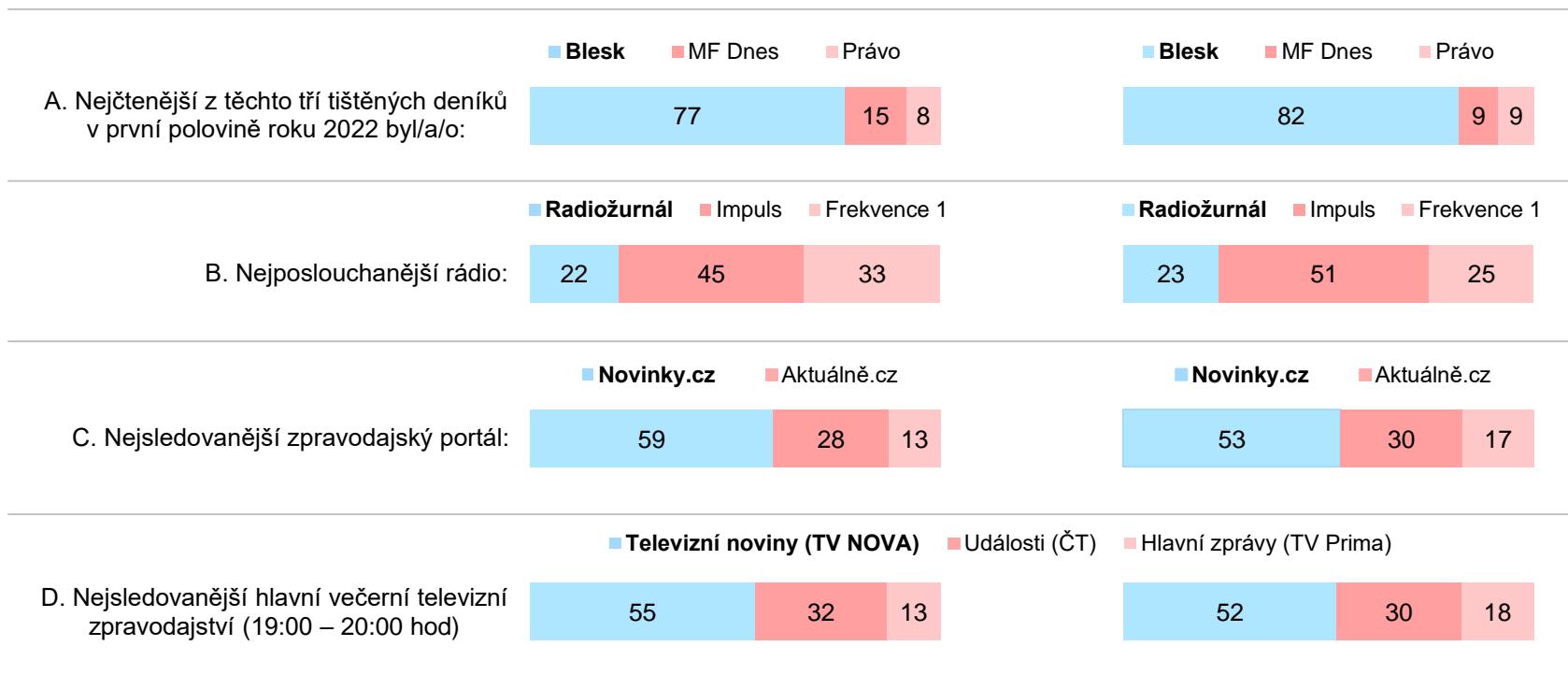
Která média podle tebe v první polovině roku 2022 četlo / sledovalo / poslouchalo nejvíc Čechů? V každé skupině (A–D) označ médium s nejvíce čtenáři / posluchači / diváky. (q4)

SŠ (celek)

N = 1000, SOU bez maturity, SOŠ/SOU s maturitou, SŠ gymnázium

ZŠ (odp. 8.–9. tř.)

N = 600, ZŠ 8.–9. třídy, víceletá gymnázia odpovídající 8.–9. třídě ZŠ

v %, u každé podotázky možnost jedné odpovědi, **modře** vynesena správná odpověď,
v grafu seřazeno dle popularity sestupně

Nejpopulárnější média v ČR (III.)

Která média podle tebe v první polovině roku 2022 četlo / sledovalo / poslouchalo nejvíc Čechů? V každé skupině (A–D) označ médium s nejvíce čtenáři / posluchači / diváky. (q4)

sloupcová %, správné odpovědi

	2022		typ školy				věk SŠ		pohlaví (celek)		
	ZŠ (odp. 8.–9. tř.)	SŠ (celek)	ZŠ 8.–9. třídy	víceletá gym. odp. 8.–9. třídě ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15–16	17 a více	chlapci	dívky
A. Nejčtenější tištěný deník v 1. polovině r. 2022 – Blesk	82	77	83	72	85	80	68	77	77	79	78
B. Nejposlouchanější rádio – Radiožurnál	23	22	20	49	14	17	33	25	20	21	24
C. Nejsledovanější zpravodajský portál – Novinky.cz	53	59	53	52	59	59	60	54	63	63	52
D. Nejsledovanější hlavní večerní televizní zpravodajství – Televizní noviny, TV NOVA	52	55	55	27	71	56	43	52	57	54	54
N	600	1000	537	63	212	469	319	397	603	723	693

fialově zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny:
(sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v **aktuální** vlně výzkumu

Znalost novinářů a vlastníků soukromých médií

Novináři nejsou mezi žáky známí, jméno žádného **novináře nezná 78 % středoškoláků a 85 % žáků ZŠ.**

Vlastníky soukromých médií žáci většinou neznají. U následujících médií: Blesk, Seznam Zprávy, Aktuálně.cz a ParlamentniListy.cz určila správného vlastníka méně než třetina žáků. Největší obtíže měli respondenti s identifikací vlastníka webu ParlamentniListy.cz, kterého uvedlo správně jen 24 % středoškoláků i žáků ZŠ.

Nejvíce žáků správně propojilo médium a vlastníka u TV Barrandov (SŠ 72 %, ZŠ 67 %).

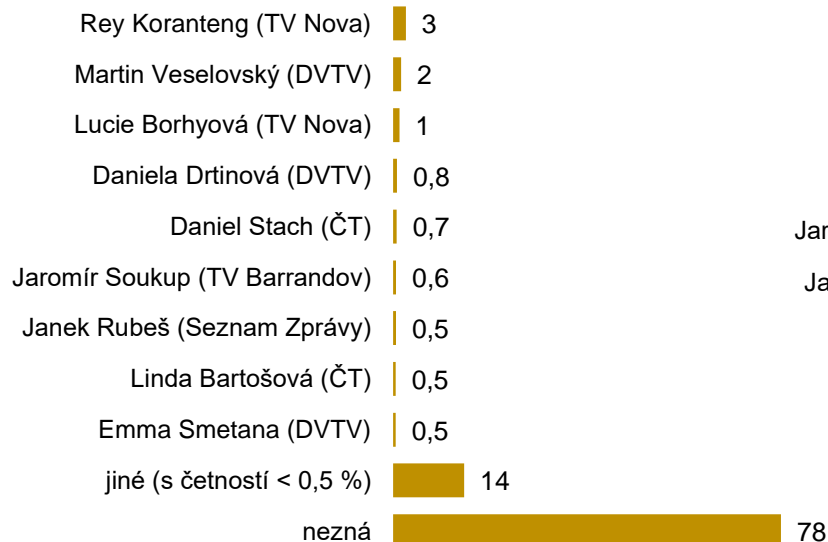
Ve srovnání s rokem 2018 **vzrostl nejvíce podíl chybných odpovědí** u webů Seznam zprávy (−10 %), ParlamentniListy.cz (−7 %) a Aktuálně (−5 %). Nadprůměrně vyšší podíl správných odpovědí u všech šesti médií uvedli gymnazisté. Ale i mezi nimi správně identifikovala vlastníka čtyř médií méně než polovina respondentů.

Jaké novináře studenti znají?

Znáš nějakého novináře či novinářku? Pokud ano, napiš jeho/její jméno a médium, pro které pracuje. Pokud se ti nevybaví křestní jméno, uveď alespoň příjmení. (max. 3 odpovědi)

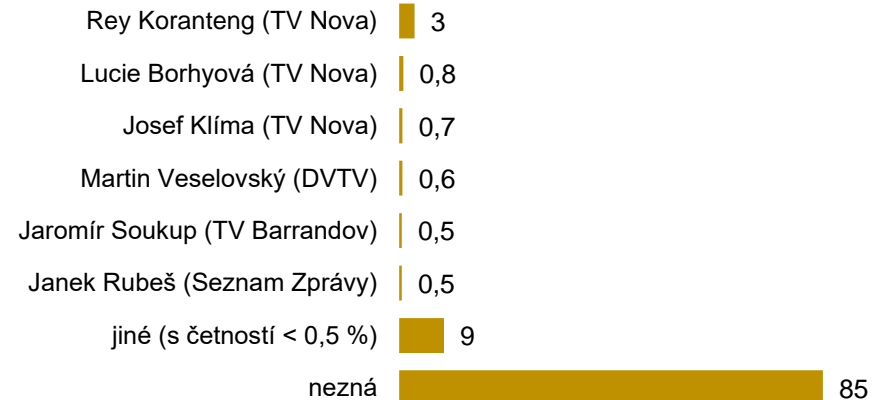
SŠ (celek)

N = 1000, SOU bez maturity, SOŠ/SOU s maturitou, SŠ gymnázium

ZŠ (odp. 8.–9. tř.)

N = 600, ZŠ 8.–9. třídy, víceletá gymnázia odpovídající 8.–9. třídě ZŠ

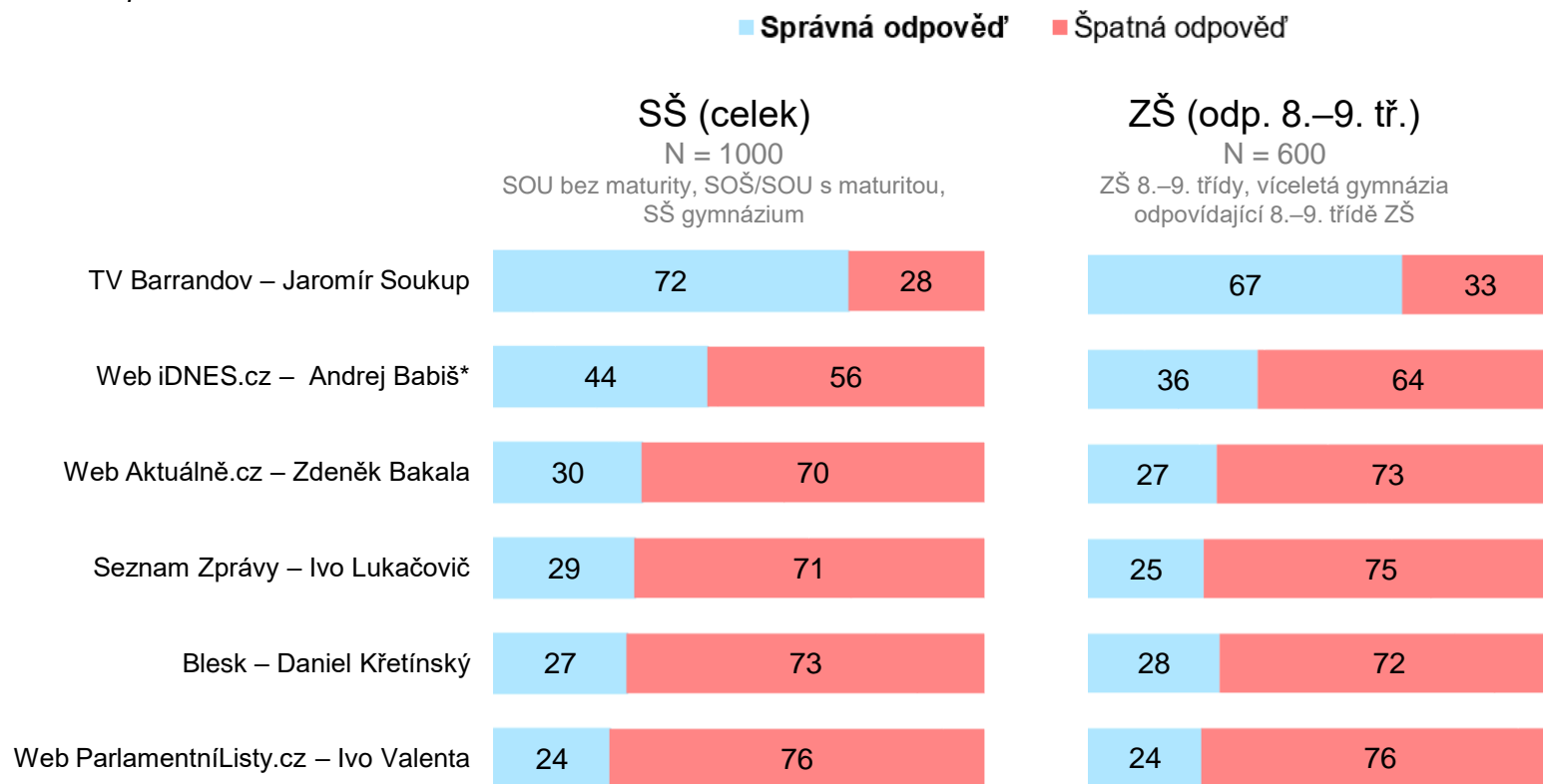

podíly žáků v % kteří uvedli daného novináře/novinářku

SROVNÁNÍ S ROKEM 2018 U STŘEDOŠKOLÁKŮ: tehdy byli nejznámější tito novináři, uvádíme % žáků, kteří je v roce 2018 jmenovali: 9 % Rey Koranteng, 7 % Martin Veselovský, 6 % Lucie Borhyová, 6 % Daniela Drtinová. Vzhledem k mírně odlišné konstrukci otázky (v roce 2018 jsme se nedotazovali na médium) je časové srovnání pouze orientační.

Znalost vlastníků soukromých médií (I.)

Který ze seznamu podnikatelů vlastní uvedená média?

v %, respondenti ke každému médiu vybrali vlastníka z nabídnutého seznamu (Andrej Babiš, Ivo Lukačovič, Zdeněk Bakala, Ivo Valenta, Jaromír Soukup, Daniel Křetínský)

*Média A. Babiše jsou v současné době spravována ve svěřenském fondu, u kterého je Andrej Babiš konečným beneficiem.

Znalost vlastníků soukromých médií (II.)

Detailnější porovnání odpovědí žáků na základě typu školy, věku a pohlaví; tabulka zachycuje podíly žáků v %, kteří **správně** odpověděli na otázku: *Který ze seznamu podnikatelů vlastní uvedená média?*

sloupcová %, správné odpovědi

	2022		2018	typ školy				věk SŠ		pohlaví (celek)		
	ZŠ (odp. 8.-9. tř.)	SŠ (celek)	SŠ 2018*	ZŠ 8.-9. třídy	víceletá gym. odp. 8.-9. třídě ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15-16	17 a více	chlapci	dívky
TV Barrandov – Jaromír Soukup	67	72 ▲	62	65	83	55	73	83	74	71	70	71
Web iDNES.cz – Andrej Babiš	36	44	48	35	48	38	38	56	42	45	44	37
Web Aktuálně.cz – Zdeněk Bakala	27	30 ▼	35	27	31	24	27	40	33	28	28	32
Seznam zprávy* – Ivo Lukačovič	25	29 ▼	39	23	36	26	24	38	30	29	27	28
Blesk – Daniel Křetínský	28	27	--**	28	32	20	24	37	31	25	26	29
Web ParlamentníListy.cz – Ivo Valenta	24	24 ▼	31	24	29	18	22	31	25	23	22	26
N	600	1000	1002	537	63	212	469	319	397	603	723	693

fialově zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny: (sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v **aktuální** vlně výzkumu

▲ Změna u SŠ oproti 2018 o 5 % a více (zelená ikonka pro nárůst, červená pro pokles)

* Odlišné znění položky; Seznam zprávy (2022), SeznamZpravy.cz (2018).

** V roce 2018 nedotazováno.

Znalost médií veřejné služby a zákonných požadavků

Žáci mají poměrně výrazné **mezery ve znalosti veřejnoprávních médií** nebo možná tento pojem neznají. Více než **dvě třetiny respondentů** v obou skupinách označily **správně ČT a ČRo** jako média veřejné služby. V případě všech dalších médií (ČTK a 4 komerčních) však na otázku, zda se jedná o veřejnoprávní médium, nebo nejedná, odpověděla správně méně než polovina žáků, častou volbou byla odpověď *nevím*. ČTK jako veřejnoprávní médium určilo správně 42 % středoškoláků a 32 % žáků ZŠ.

Nejvýraznější **pokles správných odpovědí** ve srovnání s výzkumem z roku 2018 se týkal **TV Nova** (−14 %). Tuto televizní stanici považuje za médium veřejné služby 44 % středoškoláků a 55 % žáků ZŠ.

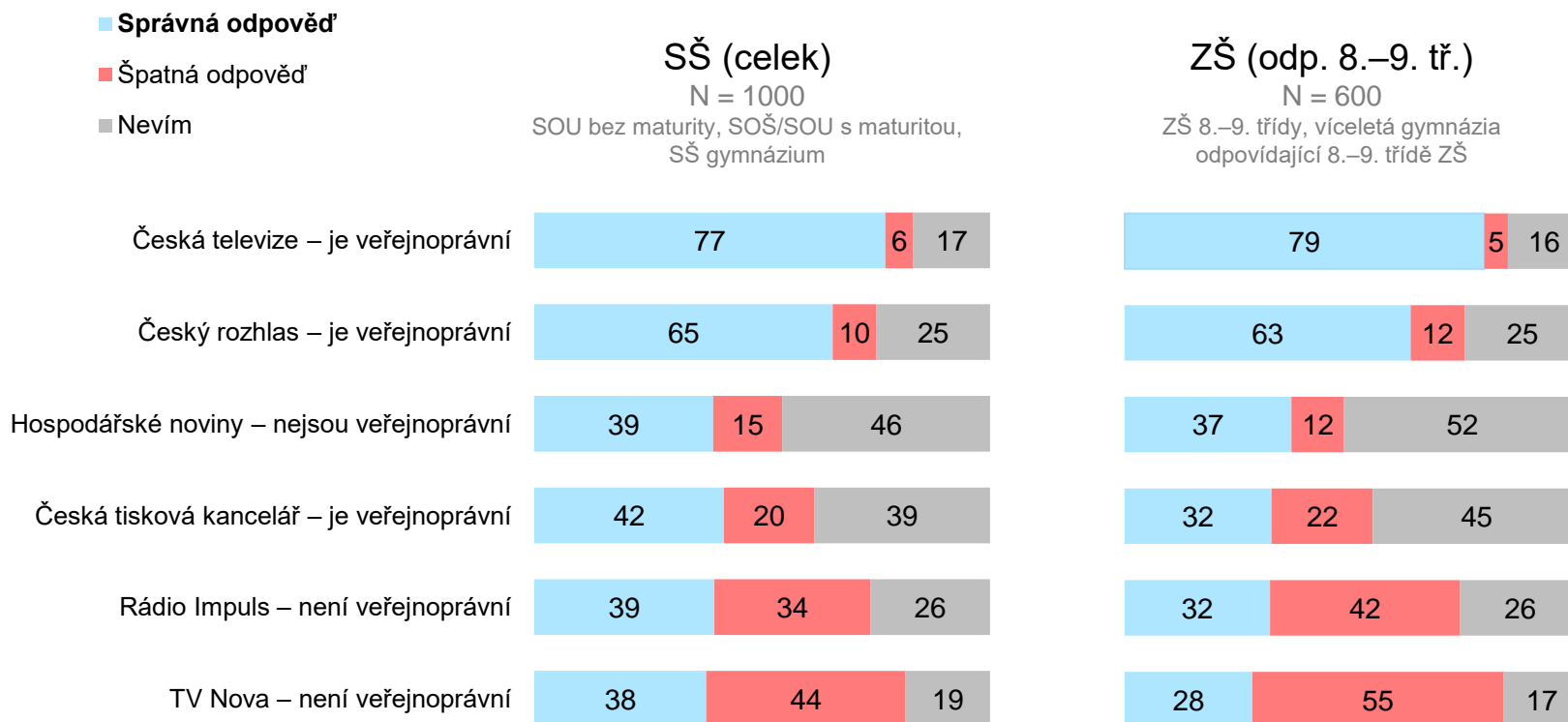
Vybrané **zákonné principy**, kterými se ne/musí ČT řídit, **správně** identifikovala přibližně **polovina středoškoláků**. Podíl správných odpovědí se u pěti testovaných tvrzení pohyboval mezi 48–59 %. Nadprůměrně správně odpovídali gymnazisté.

Ve srovnání s výzkumem z roku 2018 mírně **poklesl** počet **správných odpovědí** na dvě poslední otázky, které se týkaly **normativních požadavků na chování ČT k menšinám a diváckým minoritám** (−6 %, −7 %). Právě s těmito otázkami měli **největší obtíže žáci ZŠ**, kterých odpovědělo správně jen 41 %, resp. 42 %.

Žáci většinou **neznají** požadavek **poskytovat objektivní a vyvážené informace**, který je závazný pro všechny televizní a rozhlasové stanice na základě zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (zákon č. 231/2001 Sb.), respektive se většinou domnívají, že tento požadavek platí pouze pro Českou televizi a Český rozhlas.

Znalost médií veřejné služby (I.)

U každého z následujících médií urči, jestli je, nebo není veřejnoprávní. (q5)

v %

Znalost médií veřejné služby (II.)

U každého z následujících médií urči, jestli je, nebo není veřejnoprávní. (q5)

sloupcová %, správné odpovědi

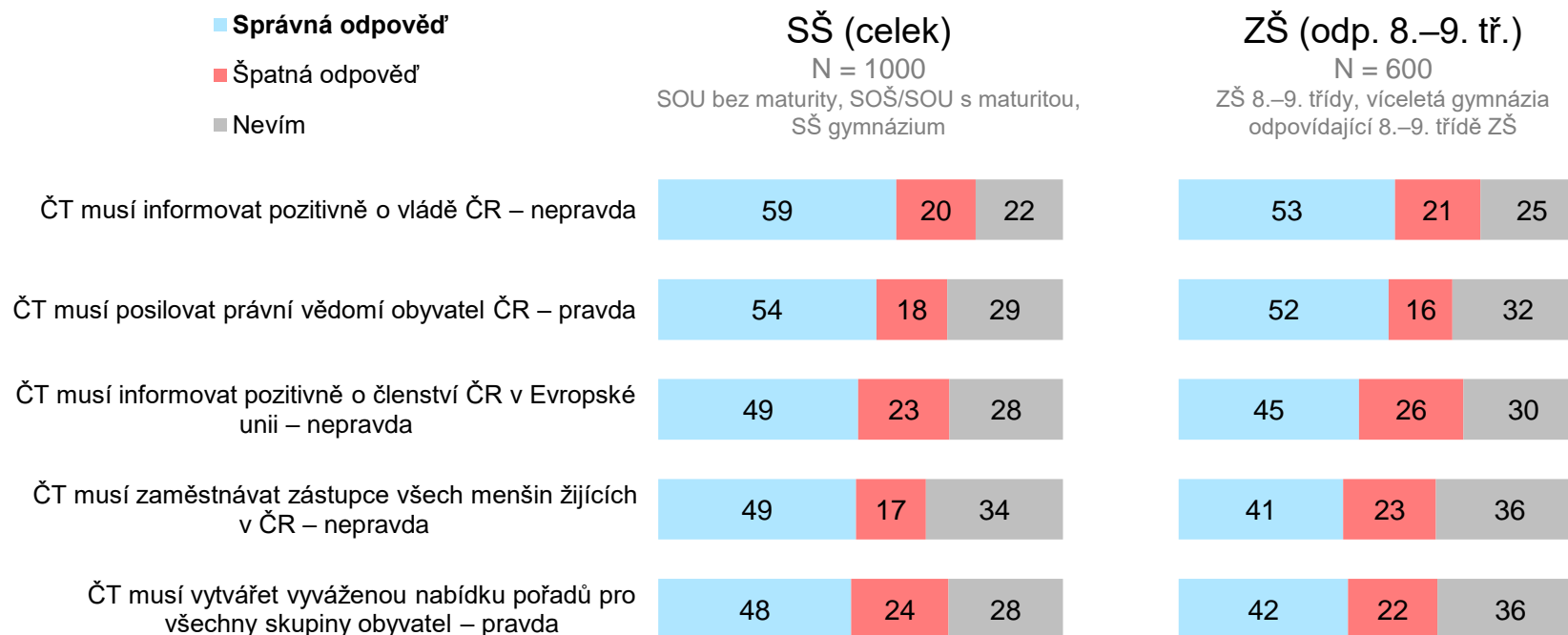
	2022		2018		typ školy				věk SŠ		pohlaví (celek)	
	ZŠ (odp. 8.-9. tř.)	SŠ (celek)	SŠ 2018*	ZŠ 8.-9. třídy	víceletá gym. odp. 8.-9. třídě ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15-16	17 a více	chlapci	dívky
Česká televize – je veřejnoprávní)	79	77	75	77	92	71	72	88	80	75	77	80
Český rozhlas – je veřejnoprávní)	63	65	69	60	89	58	61	77	66	65	62	68
Hospodářské noviny – nejsou veřejnoprávní	37	39	39	34	58	35	33	51	39	39	39	39
Česká tisková kancelář – je veřejnoprávní	32	42	48	28	66	30	34	60	41	42	39	39
Rádio Impuls – není veřejnoprávní	32	39	47	27	74	18	35	61	41	39	39	36
TV Nova – není veřejnoprávní	28	38	52	22	80	15	32	62	36	39	36	33
N	600	1000	1002	537	63	212	469	319	397	603	723	693

fialově zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny: (sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v aktuální vlně výzkumu

▲ Změna u SŠ oproti 2018 o 5 % a více (zelená ikonka pro nárůst, červená pro pokles)

Znalost zákonných povinností České televize (I.)

Co podle tebe vyplývá ze zákona o České televizi? Rozhodni, zda jsou následující výroky pravdivé, nebo nepravdivé. (q9)

v %

Znalost zákonných povinností České televize (II.)

Co podle tebe vyplývá ze zákona o České televizi? Rozhodni, zda jsou následující výroky pravdivé, nebo nepravdivé. (q9)

sloupcová %, správné odpovědi

ČT musí...

... informovat pozitivně o vládě ČR – nepravda

... posilovat právní vědomí obyvatel ČR – pravda

... informovat pozitivně o členství ČR v Evropské unii – nepravda

... zaměstnávat zástupce všech menšin žijících v ČR – nepravda

... vytvářet vyváženou nabídku pořadů pro všechny skupiny obyvatel – pravda

	2022		2018	typ školy					věk SŠ		pohlaví (celek)	
	ZŠ (odp. 8.-9. tř.)	SŠ (celek)	SŠ 2018*	ZŠ 8.-9. třídy	víceletá gym. odp. 8.-9. třídě ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15-16	17 a více	chlapci	dívky
... informovat pozitivně o vládě ČR – nepravda	53	59	62	50	80	40	56	76	60	58	58	56
... posilovat právní vědomí obyvatel ČR – pravda	52	54 ▼	60*	49	72	47	52	62	57	52	53	55
... informovat pozitivně o členství ČR v Evropské unii – nepravda	45	49	53	41	73	34	46	65	51	48	49	47
... zaměstnávat zástupce všech menšin žijících v ČR – nepravda	41	49 ▼	55	40	47	36	47	60	53	46	48	45
... vytvářet vyváženou nabídku pořadů pro všechny skupiny obyvatel – pravda	42	48 ▼	55	41	48	34	46	59	51	45	43	48

N 600 1000 1002 537 63 212 469 319 397 603 723 693

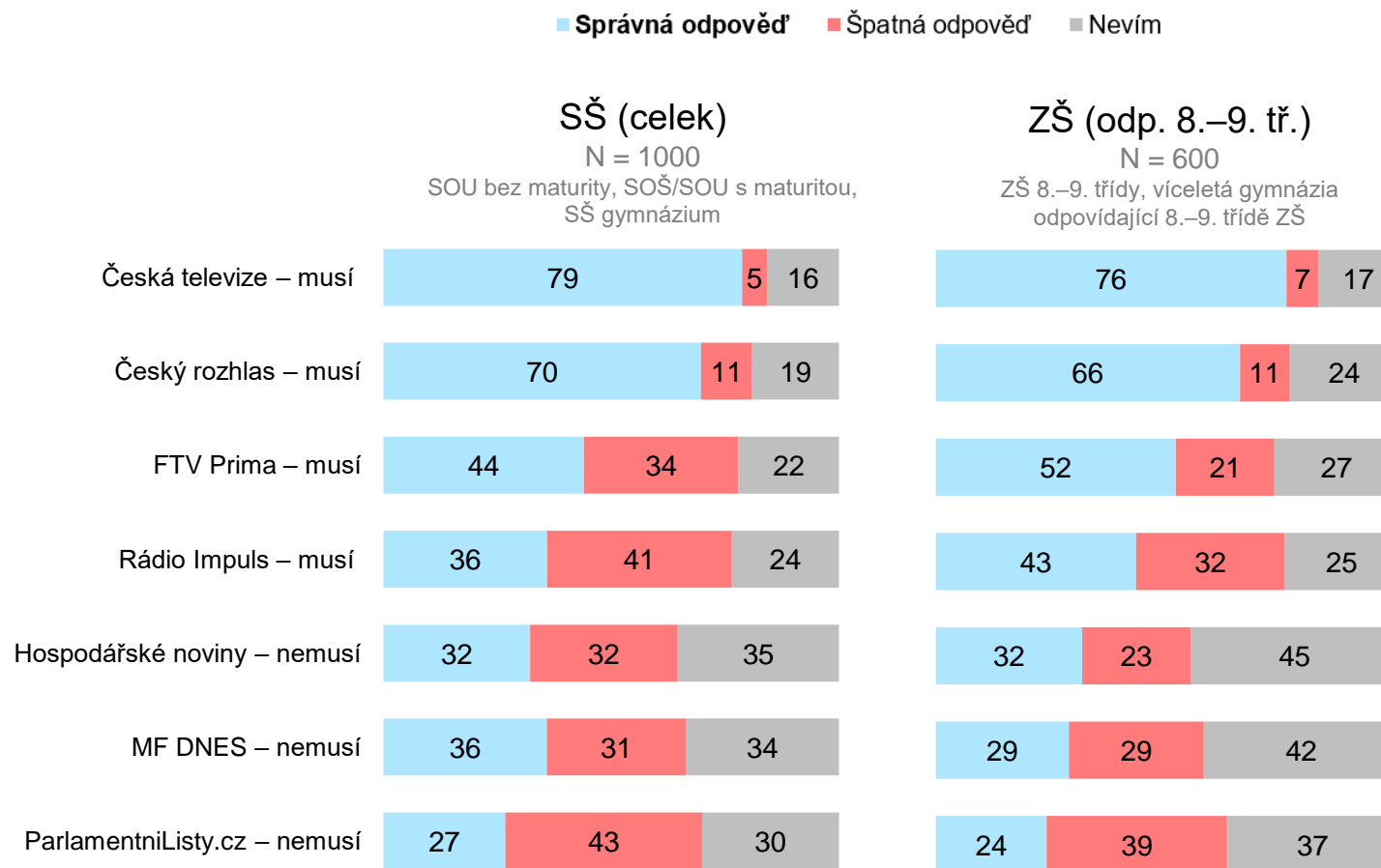
*Odlišné znění položky v roce 2018 (ČT musí přispívat k právnímu povědomí obyvatel ČR a rozvíjet jejich kulturní identitu), srovnání je pouze orientační.

fiarově zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny: (sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v **aktuální** vlně výzkumu

▲ Změna u SŠ oproti 2018 o 5 % a více (zelená ikonka pro nárůst, červená pro pokles)

Znalost požadavku objektivit a vyváženosti ve zpravodajství (I.)

U každého z uvedených médií urči, zda musí, nebo nemusí jeho zpravodajství dodržovat požadavek objektivit a vyváženosti, který vyplývá ze zákona.

podíly žáků v %, kteří zvolili danou odpověď; správná odpověď je uvedena za pomlčkou (vychází ze zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání); žáci, kteří správně odpověděli, jsou znázorněni modře

Znalost požadavku objektivitu a vyváženosti ve zpravodajství (II.)

Detailnější porovnání odpovědí žáků na základě typu školy, věku a pohlaví; tabulka zachycuje podíly žáků v %, kteří **správně** odpověděli na otázku: *U každého z uvedených médií urči, zda musí, nebo nemusí jeho zpravodajství dodržovat požadavek objektivitu a vyváženosti, který vyplývá ze zákona.*

sloupcová %, správné odpovědi

	2022		2018	typ školy					věk SŠ		pohlaví (celek)	
	ZŠ (odp. 8.–9.tř.)	SŠ (celek)	SŠ 2018*	ZŠ 8.–9. třídy	víceletá gym. odp. 8.–9. třídy ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15–16	17 a více	chlapci	dívky
Česká televize – musí	76	79	78	74	92	65	77	90	80	78	78	79
Český rozhlas – musí	66	70	72	63	89	51	68	84	70	69	69	69
FTV Prima – musí	52	44	41	54	35	49	48	35	43	44	48	47
Rádio Impuls – musí	43	36	31	44	40	45	38	27	39	34	41	38
Hospodářské noviny – nemusí	32	32	30	31	41	35	25	40	35	30	34	31
MF DNES – nemusí	29	36	37	27	48	27	30	50	35	36	37	31
ParlamentniListy.cz – nemusí	24	27	28	22	38	23	21	38	28	26	29	22

N 600 1000 1002 537 63 212 469 319 397 603 723 693

fiarově zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny: (sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v aktuální vlně výzkumu

 Změna u SŠ oproti 2018 o 5 % a více (zelená ikonka pro nárůst, červená pro pokles)

Znalost vlastníků vybraných sociálních sítí (I.)

Nově jsme zjišťovali, nakolik žáci znají vlastníky nejpoužívanějších sociálních sítí. Znalost **vlastníků sociálních sítí** je **výrazně vyšší** než v případě domácích celoplošných, většinou zpravodajských médií, což patrně souvisí s tím, že jsou sociální sítě této cílové skupině bližší.

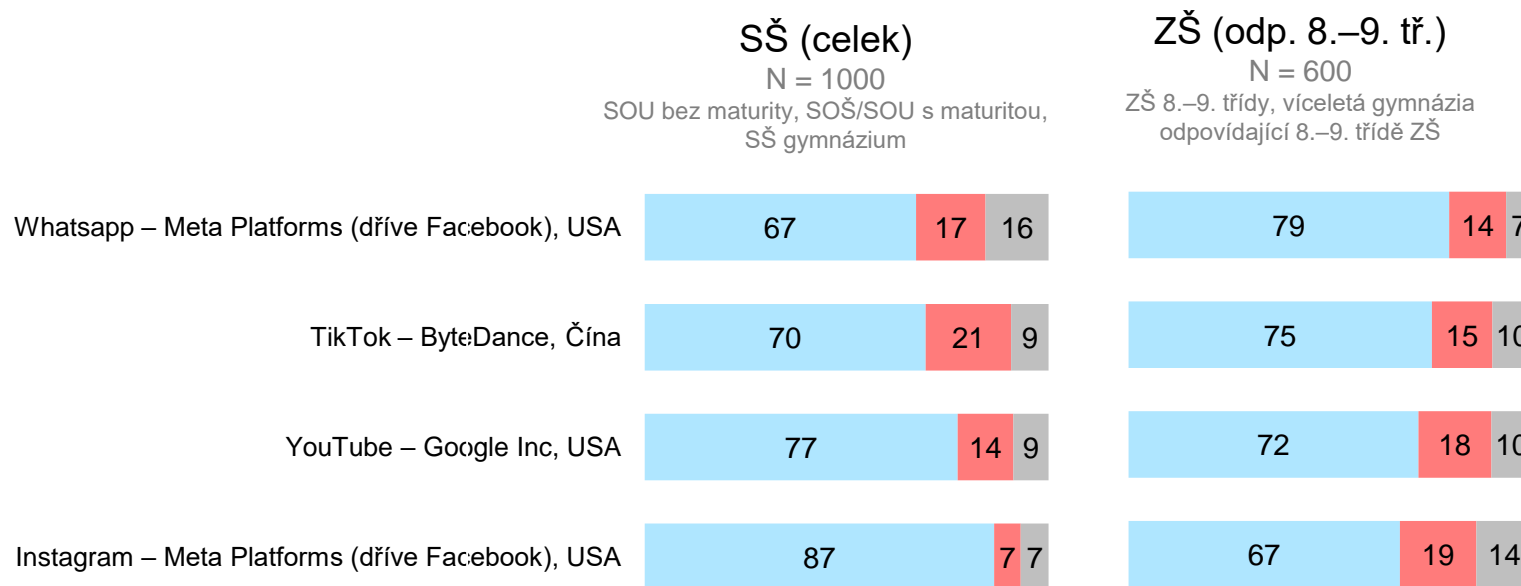
Vlastníky každé ze čtyř vybraných sociálních sítí **správně určily více než dvě třetiny žáků ZŠ i SŠ.**

Nejznámější je vlastník Instagramu – správně ho určilo 87 % středoškoláků a 79 % žáků ZŠ.

Znalost vlastníků vybraných sociálních sítí (II.)

Každou sociální síť někdo vlastní. Propoj správně uvedené sociální sítě a společnosti.

■ Správná odpověď ■ Špatná odpověď ■ Nevím

v %, respondenti u každé sociální sítě vybírali z následujících možností: 1. Meta Platforms (dříve Facebook), USA, 2. ByteDance, Čína, 3. Google Inc, USA, 4. Nevím

Znalost vlastníků vybraných sociálních sítí (III.)

Detailnější porovnání odpovědí žáků na základě typu školy, věku a pohlaví; tabulka zachycuje podíly žáků v %, kteří **správně** odpověděli na otázku: *Každou sociální síť někdo vlastní. Propoj správně uvedené sociální sítě a společnosti.*

sloupcová %, správné odpovědi

Instagram – Meta Platforms (dříve Facebook), USA

YouTube – Google Inc, USA

TikTok – ByteDance, Čína

Whatsapp – Meta Platforms (dříve Facebook), USA

	2022		typ školy				věk SŠ		pohlaví (celek)		
	ZŠ (odp. 8.-9. tř.)	SŠ (celek)	ZŠ 8.-9. třídy	Víceletá gym. odp. 8.-9. třídě ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15-16	17 a více	chlapci	dívky
Instagram	79	87	77	97	80	84	94	86	87	86	82
YouTube	75	77	74	84	66	77	86	79	76	83	71
TikTok	72	70	70	90	56	71	76	72	68	76	68
Whatsapp	67	67	64	97	58	65	77	69	66	70	66

N 600 1000 537 63 212 469 319 397 603 723 693

***fialově** zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny: (sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v aktuální vlně výzkumu*

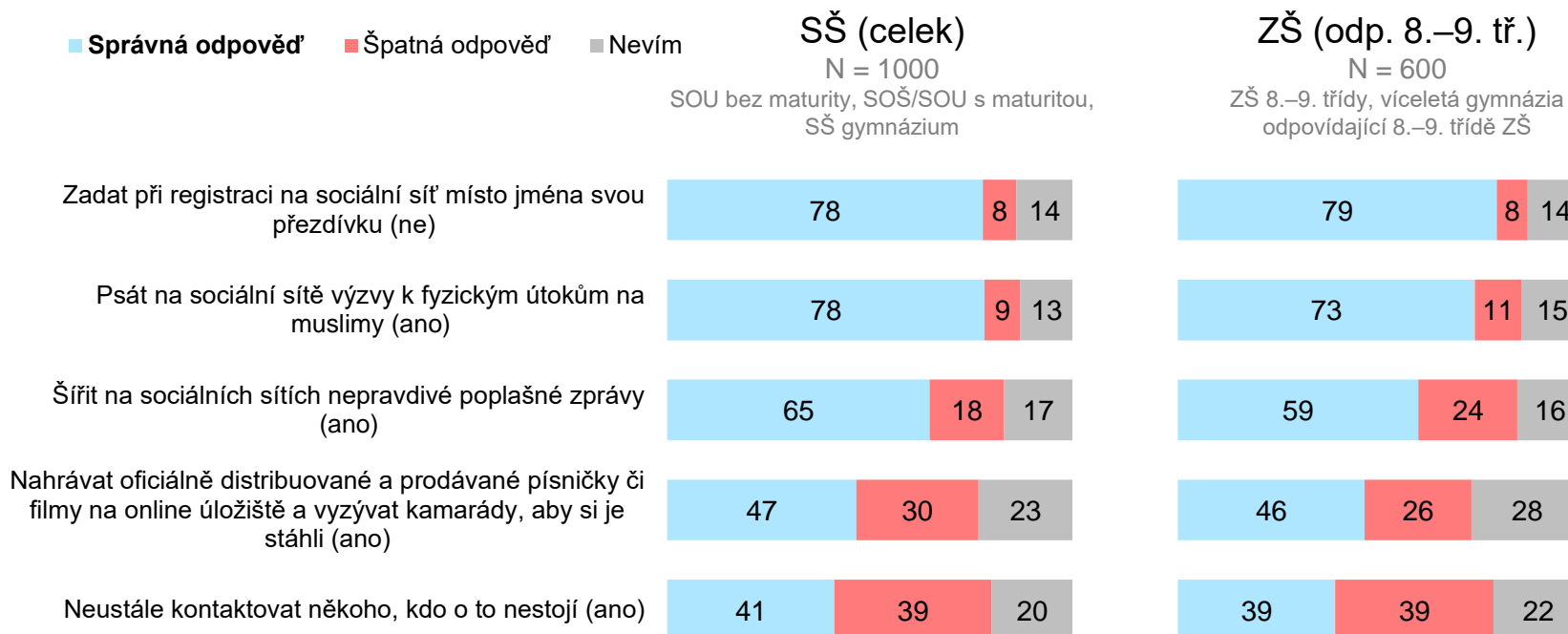
Internetové obsahy v rozporu se zákonem (I.)

Z pěti uvedených modelových situací identifikovala **více než polovina respondentů** v obou skupinách **správně tři situace, kdy dochází k porušení zákona**.

Ve srovnání s výzkumem z roku 2018 mírně vzrostl podíl správných odpovědí na modelovou situaci *šířit na sociálních sítích nepravdivé poplašné zprávy (+7 %)*. Naopak poklesl podíl správné identifikace nezákonnosti *neustálého kontaktování někoho, kdo o to nestojí (-12 %)*.

Internetové obsahy v rozporu se zákonem (II.)

Může být podle tebe následující jednání na internetu klasifikováno jako trestný čin? (q27)

v %

Internetové obsahy v rozporu se zákonem (III.)

Může být podle tebe následující jednání na internetu klasifikováno jako trestný čin? (q27)

sloupcová %, správné odpovědi

Zadat při registraci na sociální síť místo jména svou přezdívku (**ne**)

Psat na sociální síť výzvy k fyzickým útokům na muslimy (**ano**)

Šířit na sociálních sítích nepravdivé poplašné zprávy (**ano**)

Nahrávat of. distribuované a prodávané písničky či filmy na online úložiště a vyzývat kamarády, aby si je stáhli (**ano**)

Neustále kontaktovat někoho, kdo o to nestojí (**ano**)

	2022		2018		typ školy			věk SŠ		pohlaví (celek)		
	ZŠ (odp. 8.-9. tř.)	SŠ (celek)	SŠ 2018*	ZŠ 8.-9. třídy	víceletá gym. odp. 8.-9. třídě ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15-16	17 a více	chlapci	dívky
Zadat při registraci na sociální síť místo jména svou přezdívku (ne)	79	78	80	78	85	62	78	88	81	76	77	81
Psat na sociální síť výzvy k fyzickým útokům na muslimy (ano)	73	78	77	72	83	68	76	89	80	77	74	81
Šířit na sociálních sítích nepravdivé poplašné zprávy (ano)	59	65 ▲	58	59	65	56	65	70	66	64	62	67
Nahrávat of. distribuované a prodávané písničky či filmy na online úložiště a vyzývat kamarády, aby si je stáhli (ano)	46	47	49	43	68	37	42	59	47	46	49	44
Neustále kontaktovat někoho, kdo o to nestojí (ano)	39	41 ▼	53	39	41	36	43	43	44	40	39	43
N	600	1000	1002	537	63	212	469	319	397	603	723	693

fiarově zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny: (sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v **aktuální** vlně výzkumu

▲ Změna u SŠ oproti 2018 o 5 % a více (zelená ikonka pro nárůst, červená pro pokles)

Znalost dezinformačních webů (I.)

Čtyři pětiny žáků **ZŠ** a **tři čtvrtiny** studentů **SŠ** uvedly, že žádný dezinformační web **neznají**. Nejčastěji uváděli znalost dezinformačního webu gymnazisté (44 %), nejméně často studenti SOU bez maturity. Chlapci uváděli znalost dezinformačních webů častěji než dívky (28 vs. 20 %).

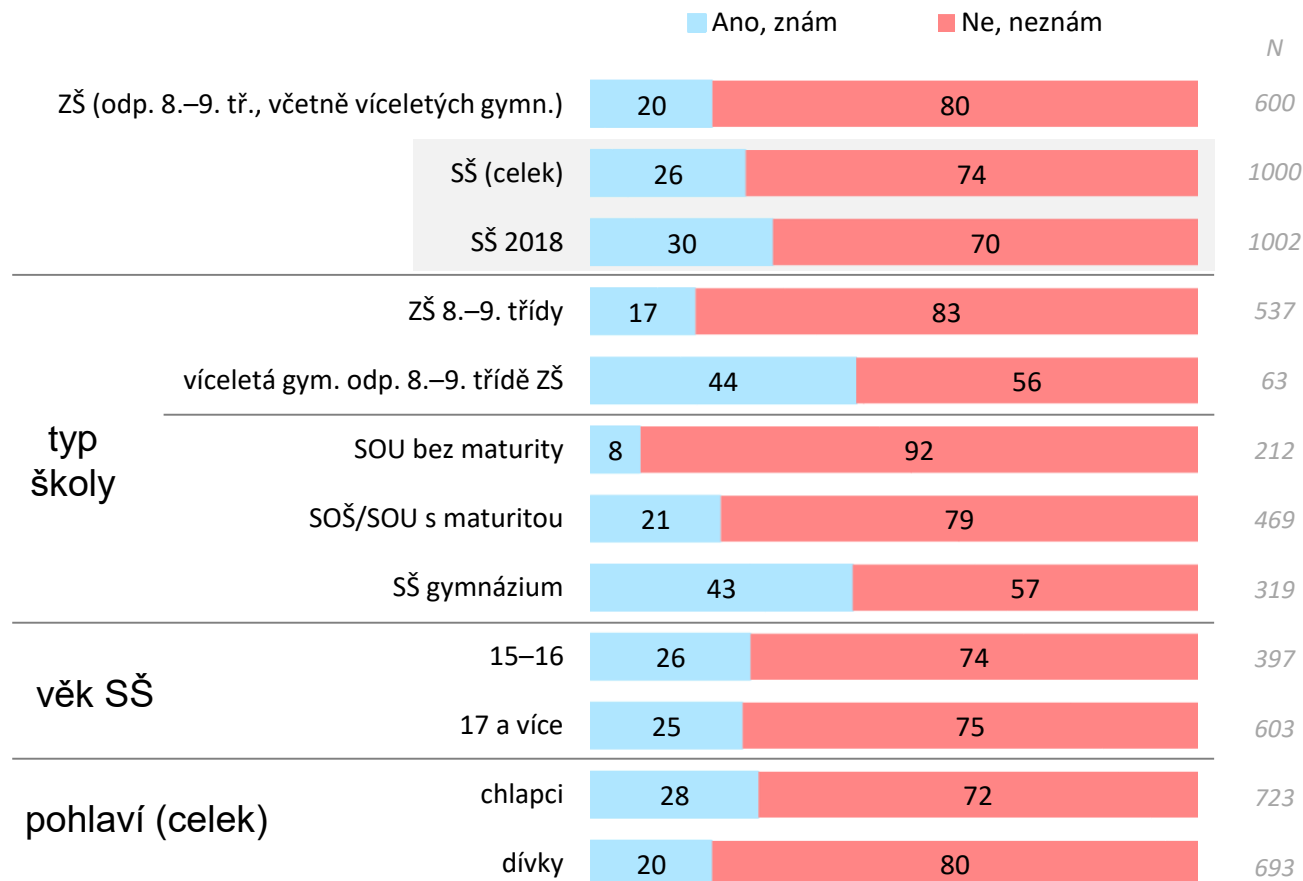
Nemalá část respondentů, kteří deklarovali jejich znalost, **označovala weby**, které do dané kategorie **nepatří**. S výjimkou nejčastěji označovaného Sputniku (SŠ 41 %, ZŠ 25 %) a Aeronetu (SŠ 26 %, ZŠ 20 %) uváděli respondenti velmi široké spektrum médií, ve kterém často figurovala **komerční média**. Respondenti ze ZŠ označili nejčastěji jako dezinformační médium bulvární Blesk (34 %).

Správnost označení webu za dezinformační jsme posuzovali na základě seznamu, který uvádí NFNZ <https://www.nfnz.cz/domaci-konspiracni-servery/>. Seznam byl vytvořen na základě shody mezi NFNZ, Konšpirátori.sk, společností Semantic Visions a projektem Atlas konspirací.

Z respondentů, kteří uvedli, že nějaký dezinformační web znají, jej **chybně označila více než polovina** (56 %) **žáků ZŠ** a **44 % středoškoláků**. Nejvýrazněji chybovali **středoškoláci nematuritních oborů** (70 %).

Znalost dezinformačních webů (II.)

Znáš nějaký dezinformační web? (Dezinformační weby záměrně šíří nepravdivé informace s cílem ovlivnit rozhodování nebo názory jejich příjemců.) (q8)

v %

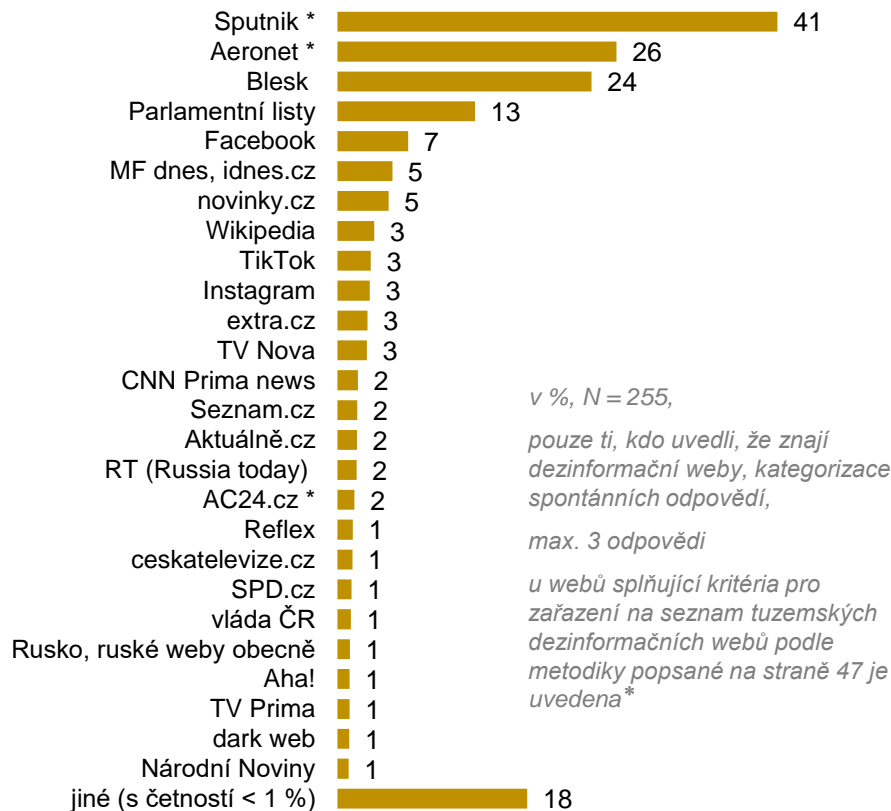

Seznam webů, které studenti označili za dezinformační

V předchozí otázce jsi uvedl/a, že znáš nějaký dezinformační web. Uved' prosím max. 3 dezinformační weby, které znáš. (q8a)

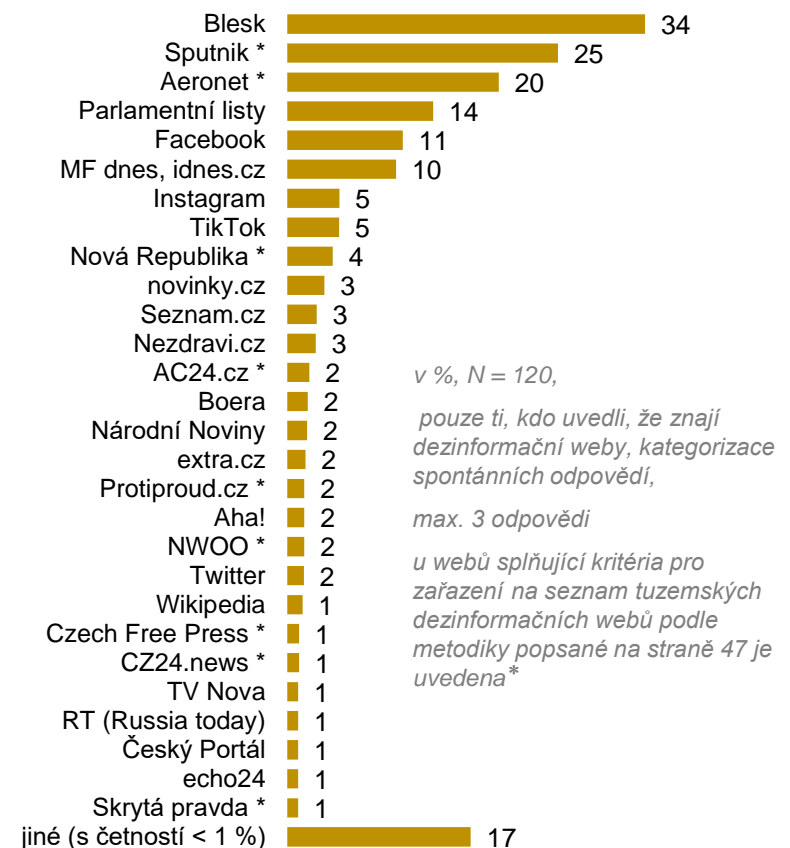
SŠ

SOU bez maturity, SOŠ/SOU s maturitou, SŠ gymnázium

ZŠ (odp. 8.–9. tř.)

ZŠ 8.–9. třídy, víceletá gymnázia odpovídající 8.–9. třídě ZŠ

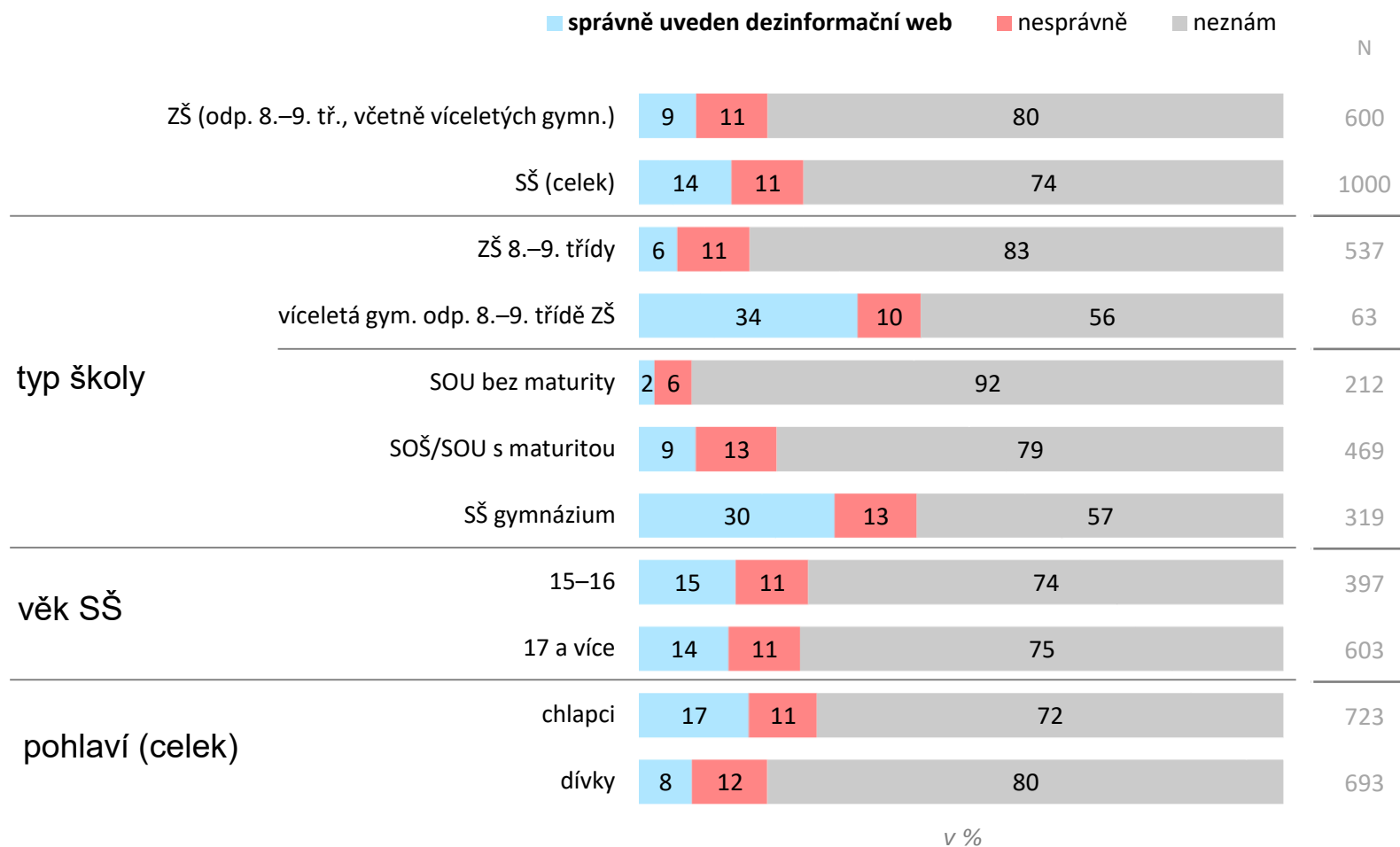

SROVNÁNÍ S ROKEM 2018 U STŘEDOŠKOLÁKŮ:

nejčastější odpovědi v roce 2018: 22 % Parlamentní listy, 17 % Aeronet.cz, 12 % Sputnik, 11 % Facebook (různé stránky)

Správné označení dezinformačních webů

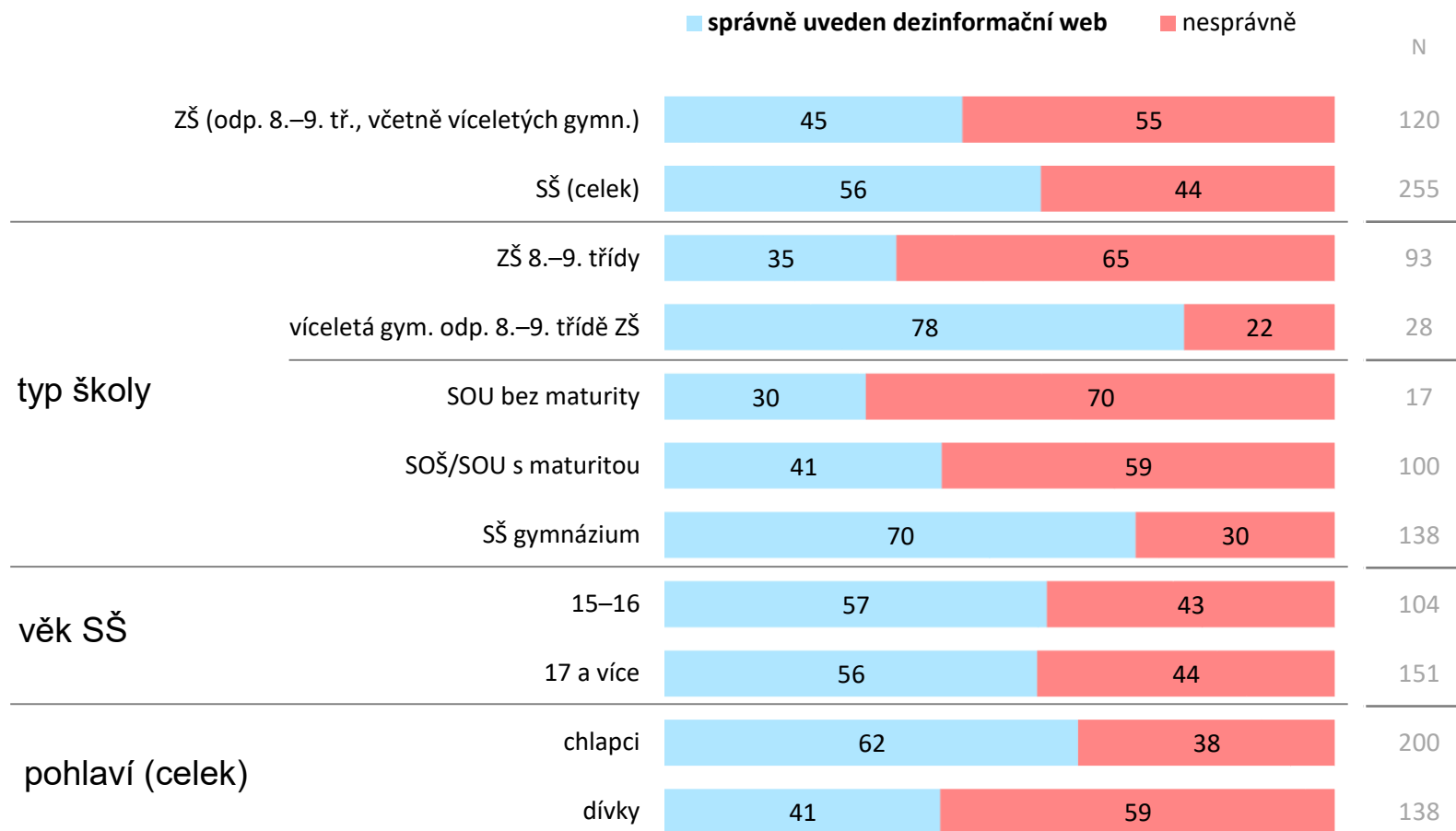
V předchozí otázce jsi uvedl/a, že znáš nějaký dezinformační web. Uved' prosím max. 3 dezinformační weby, které znáš. (q8a)

v %

Podíl správně označených dezinformačních webů

V předchozí otázce jsi uvedl/a, že znáš nějaký dezinformační web. Uved' prosím max. 3 dezinformační weby, které znáš. (q8a)

v %, pouze ti, kdo uvedli, že znají dezinformační weby

1.2 Obsah zobrazovaný na internetu

Hlavní zjištění

V této sekci byly zařazeny 4 úlohy, se kterými se žáci vypořádali převážně úspěšně.

Modelovou úlohu testující, jak respondenti rozumí **fungování algoritmu vyhledavače**, vyřešily **správně dvě třetiny žáků ZŠ** (65 %) i SŠ (67 %). **Nejnižší podíl správných řešení** uvedli studenti nematuritních oborů (**SOU**) (51 %).

Reklamu jako hlavní zdroj ekonomických příjmů vybraných sociálních sítí označily správně více než **čtyři pětiny** obou skupin **gymnazistů** – z tercie a kvarty (95 %), kvinty–oktávy (91 %), **studentů maturitních oborů (84 %)** a také více než **dvě třetiny studentů nematuritních oborů** SOU (74 %).

I podíl správných odpovědí na otázku, jaký důvod mají provozovatelé webů umisťovat **online reklamy** na své webové stránky, byl nadpoloviční. Správnou odpověď uvedly **čtyři pětiny** obou skupin **gymnazistů** – z tercie a kvarty (89 %), kvinty–oktávy (92 %), **78 % studentů maturitních oborů** a také **62 % studentů nematuritních oborů** (SOU).

Do této sekce jsme zařadili také **otázku na délku hesla**, které žáci používají ke svému účtu na nejčastěji navštěvované sociální sítí. Heslo, které má 10 a více znaků, uváděli gymnazisté z tercie a kvarty (72 %), dvě třetiny středoškoláků z maturitních oborů (65 %), 63 % gymnazistů z kvinty–oktávy a 60 % studentů nematuritních oborů (SOU).

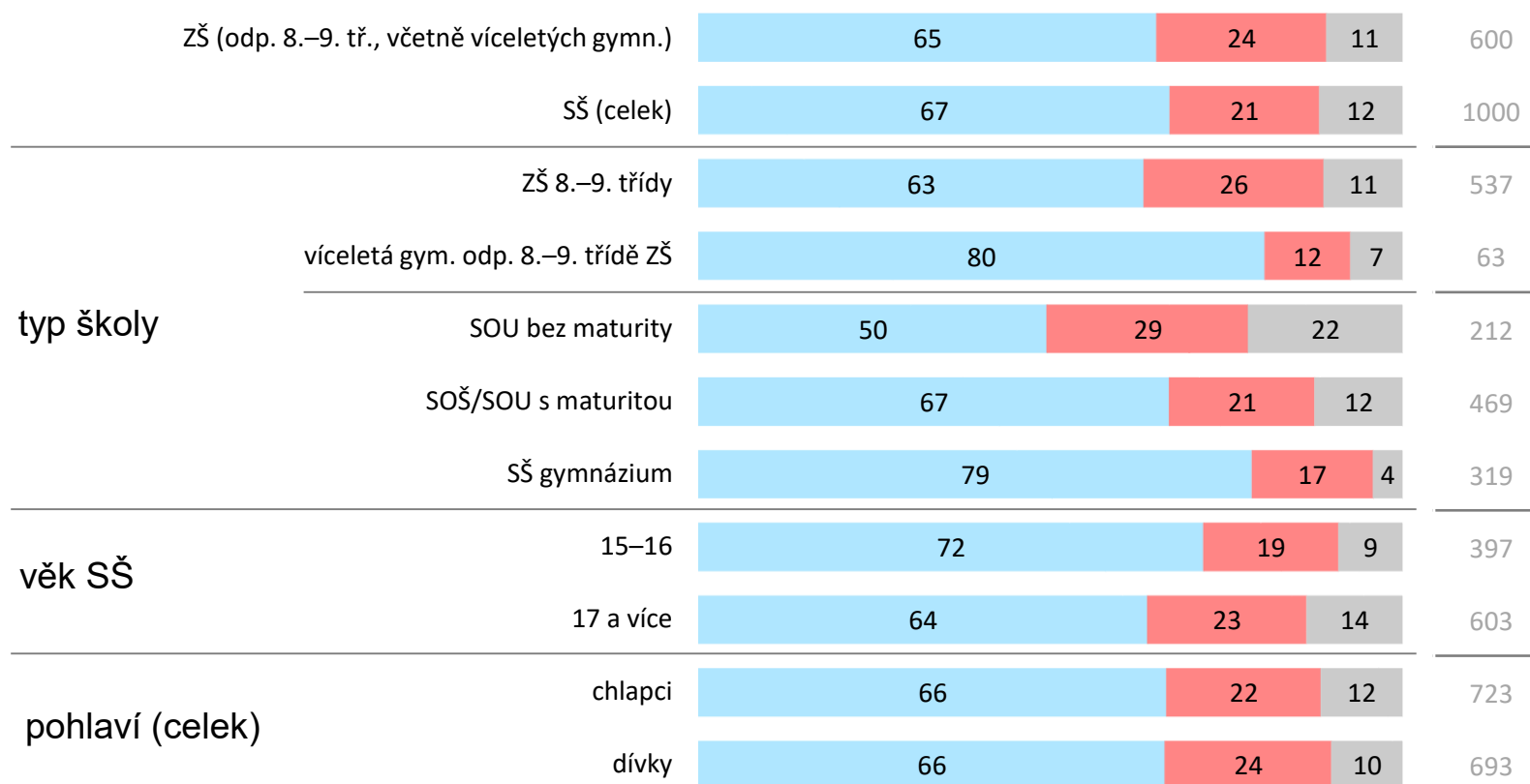
Přesné srovnání s výsledky z roku 2018 není možné, neboť znění úloh prošlo drobnými změnami nebo jsou zařazeny poprvé.

Fungování internetových vyhledávačů

Představ si, že celá tvoje třída zadá ve stejný čas do stejného internetového vyhledávače (např. do Googlu) ve svých mobilech stejný hledaný výraz „horské kolo“. Jaké reklamní výsledky se každému z vás zobrazí? (q11)

- Pořadí nabízených horských kol nebude u každého z nás totožné (správně)
- Všem se zobrazí stejná nabídka značek horských kol ve stejném pořadí
- Nevím

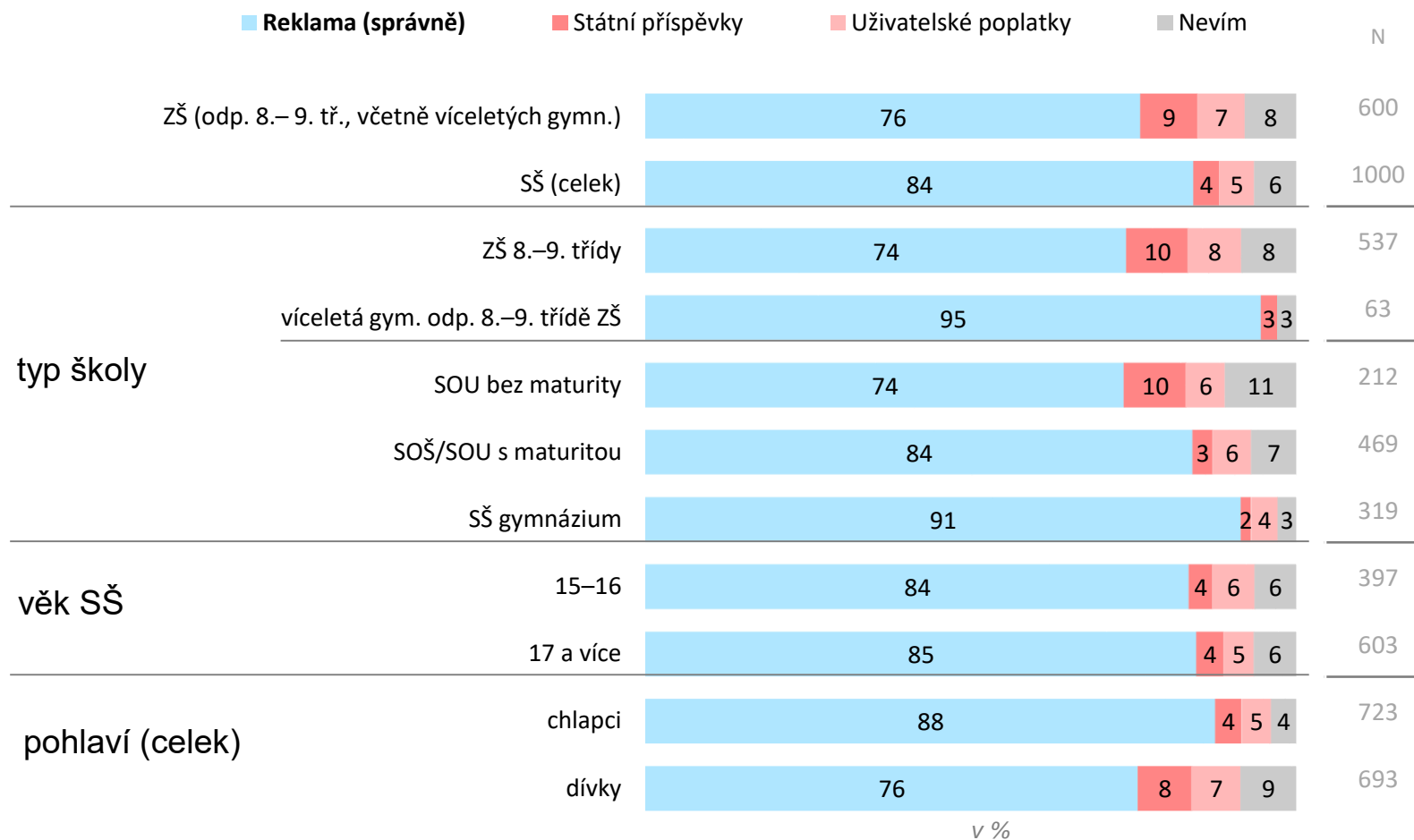
N

v %

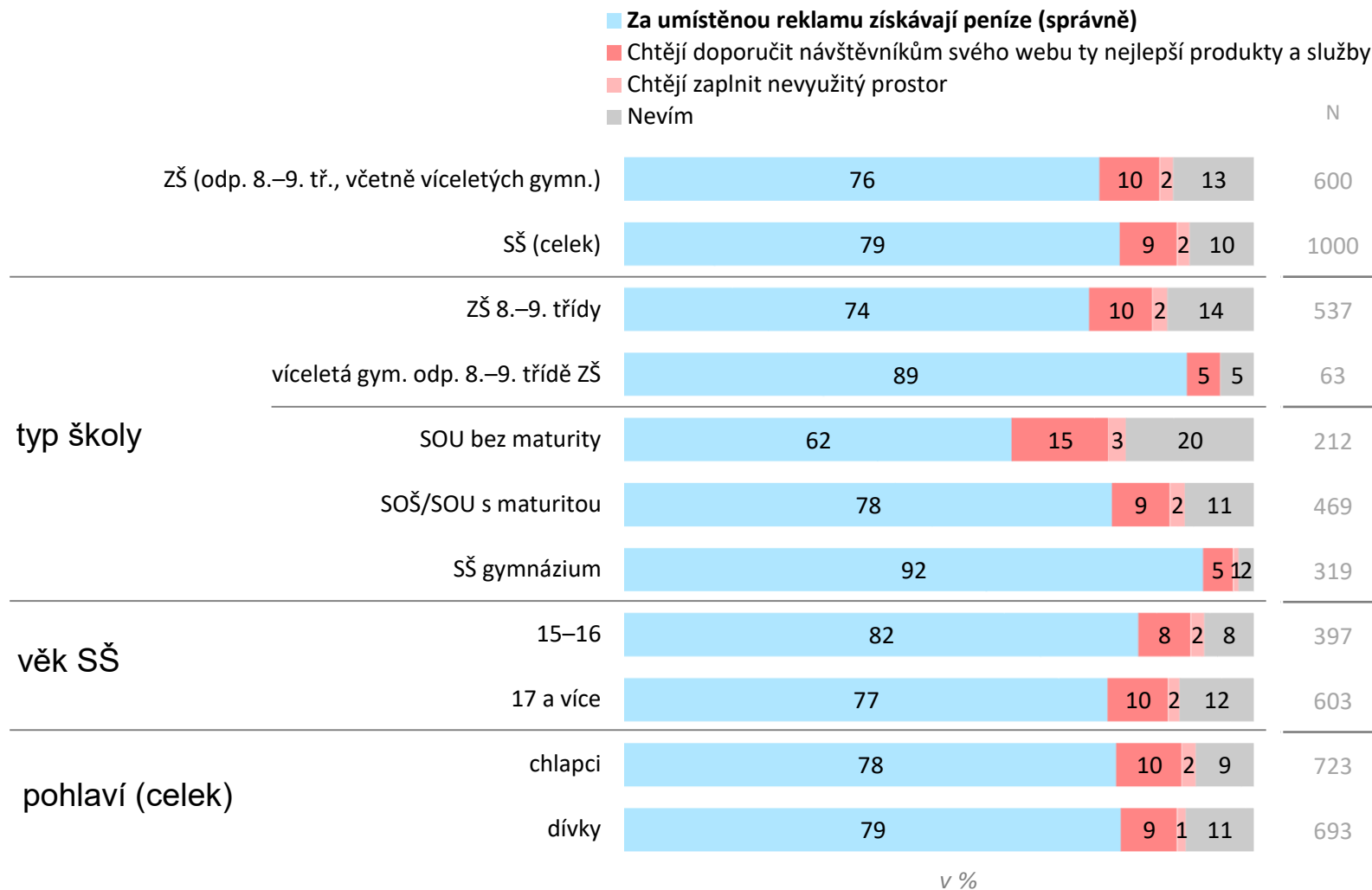
Hlavní zdroj příjmů sociálních sítí

Co je podle tebe pro sociální sítě jako Instagram nebo Youtube hlavním zdrojem příjmů? (q13)

Funkce online reklamy

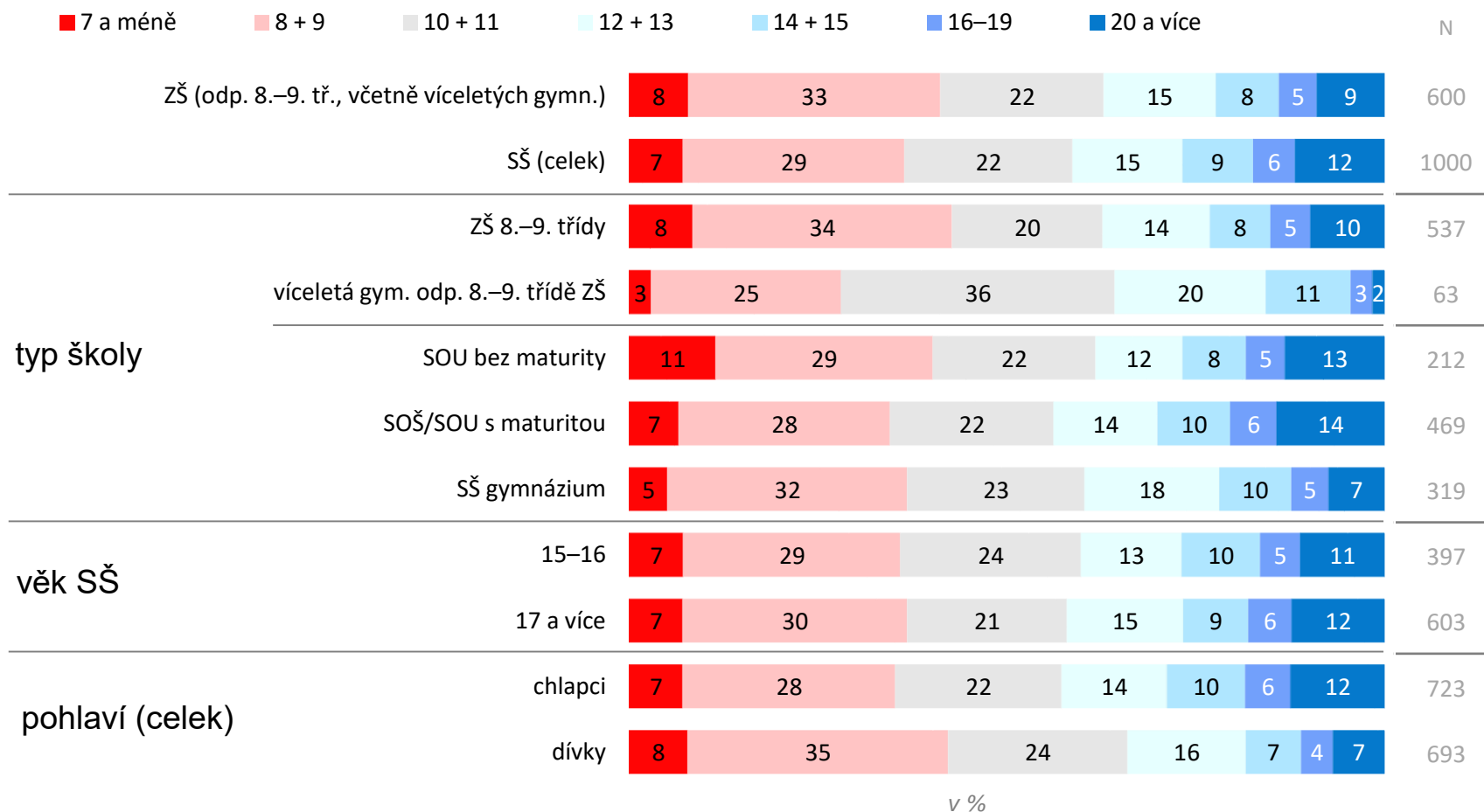
Co je pro provozovatele webů hlavním důvodem pro umístování online reklamy na webové stránky? (q22)

Deklarovaný počet znaků hesla k nejnavštěvovanější sociální síti

Kolik znaků má tvé heslo k účtu na sociální síť, kterou navštěvuješ nejčastěji? Počítej všechny znaky (např. Luky!144 má 8 znaků). Pokud nepoužíváš žádnou sociální síť, spočítej znaky v hesle k nejčastěji používanému osobnímu e-mailu. (q31)

Bod do skóru mediální gramotnosti započítán všem žákům, kteří uvedli, že mají heslo dlouhé alespoň 8 znaků.

1.3 Analýza konkrétních mediálních sdělení

Hlavní zjištění

V této sekci bylo zařazeno 6 úloh.

Žáci nejvíce **chybovali v rozlišení zpravodajství a názorového článku**, respektive v odpovědi na otázku, u kterého ze dvou předložených článků spíše očekávají faktické informace. **Správně odpověděla třetina** (34 %), což je o 26 % méně než v roce 2018. Ze zdůvodnění žáků v otevřené návazné otázce vyplývá, že rubriku, v níž byl článek zařazen (Zpráva/Domácí x Názory/Komentáře), většinově nevnímali jako směrodatné kritérium a rozhodovali se spíše intuitivně. **Nejnižší podíl správných odpovědí** poskytli **studenti nematuritních oborů** (15 %).

Alespoň polovina žáků ZŠ i SŠ správně **rozpoznala**, že pojem „Sponzorováno“ na Facebooku označuje **placenou reklamu**, avšak u středoškoláků klesl podíl správných odpovědí o 8 % oproti roku 2018.

Žáci naopak **dokázali** s velkou přesností **identifikovat reklamní sdělení** na TikToku, identifikovat **funkci titulku** u zpravodajského článku nebo rozhodnout, zda se jedná o **bulvární či seriózní titulek**. Tyto úlohy vyřešily **správně tři čtvrtiny až čtyři pětiny žáků**.

Identifikace placené reklamy na Facebooku (I.)

Co podle tebe znamená označení „Sponzorováno“ na tomto obrázku, který byl zveřejněn na Facebooku? (q10)

Café Evropa sdílel(a) svoji událost.
Sponzorováno · €

Kdy bude pro zavedení eura v Česku vhodný čas? Je na to naše ekonomika připravena? Přijďte se o tom pobavit na 21. debatě Café Evropa s hosty Elenou Kohútkovou a Janem Skopečkem! Registrace: bit.ly/CafeE21

UNOR **Café Evropa: Česká republika a euro -...**
8
čt 18:00 · Evropský Dům Praha · Praha
204 lidí má zájem · 31 lidí se zúčastní

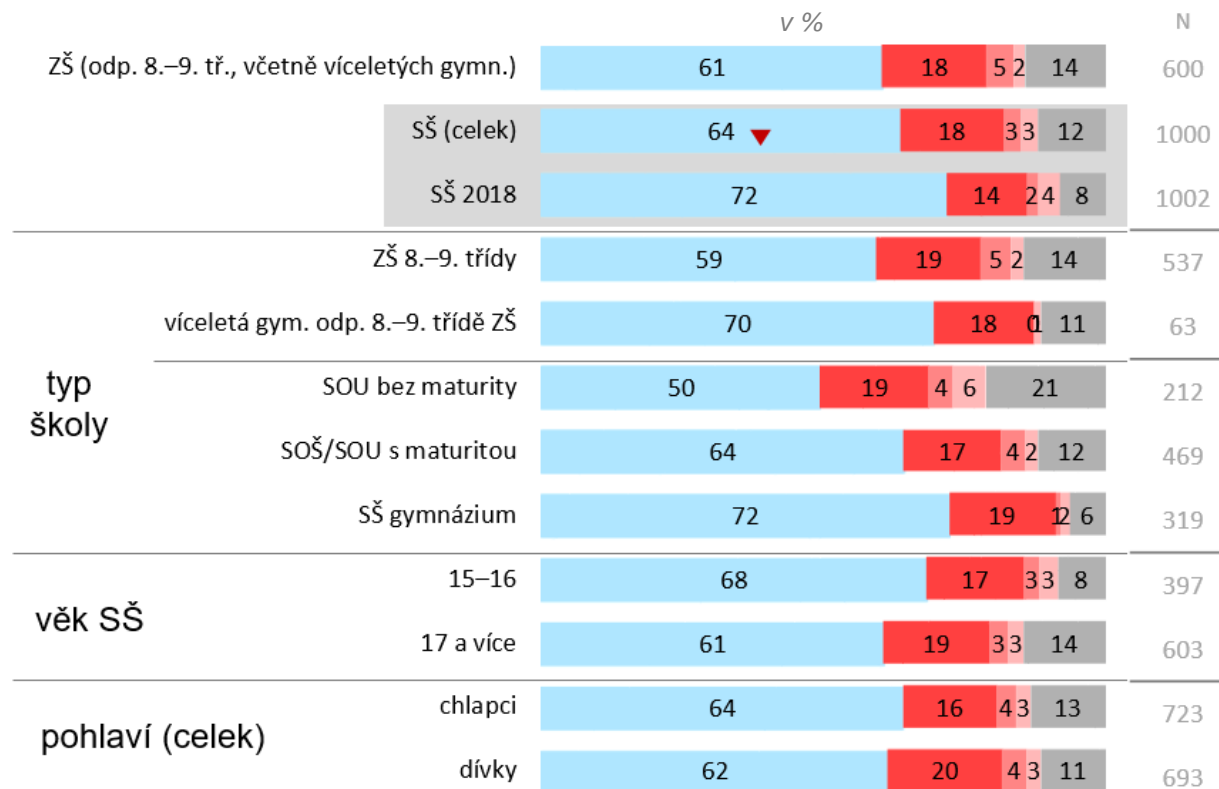
★ Mám zájem

9 1 komentář

Identifikace placené reklamy na Facebooku (II.)

Co podle tebe znamená označení „Sponzorováno“ na tomto obrázku (pozn. na předchozí straně), který byl zveřejněn na Facebooku? (q10)

- Příspěvek je placená reklama (správně)
- Zveřejnění příspěvku přináší sponzorské finanční prostředky neziskovému projektu
- Příspěvek byl registrován na portále Sponzorováno.cz
- Lidé se na financování tohoto příspěvku složili (crowdfunding)
- Nevím

▲ změna u SŠ oproti 2018
▼ o 5 % a více (zelená ikonka pro nárůst, červená pro pokles)

Rozpoznání reklamního sdělení na TikToku (I.)

Co je podle tebe tento příspěvek na TikToku především? (q16)

Počet spálených kalorií zjistím díky hodinkám

ARMODD

ARMODD

gabr1ella98 ✓
Gabriela Drdošová · 2021-11-30

Sledovat

Ahojky! Za splnění výzvy jsem pro vás dostala odměnu a to slevový kód od ARMODD! 🍌😎 www.armodd.cz nebo www.armodd.sk ❤️
#spoluprace #armodd

🎵 Monkeys Spinning Monkeys - Kevin MacLeod & Kevin The Monkey

23.2K 82

Mari
někdo před 1h ·
2021-11-30 · Odpověď
Zobrazit další odpovědi (2) ·

Jane tu dvě 🍌🍌
ten kód si už měla rezervovat ne? 🍌
2021-11-30 · Odpověď
Zobrazit další odpovědi (2) ·

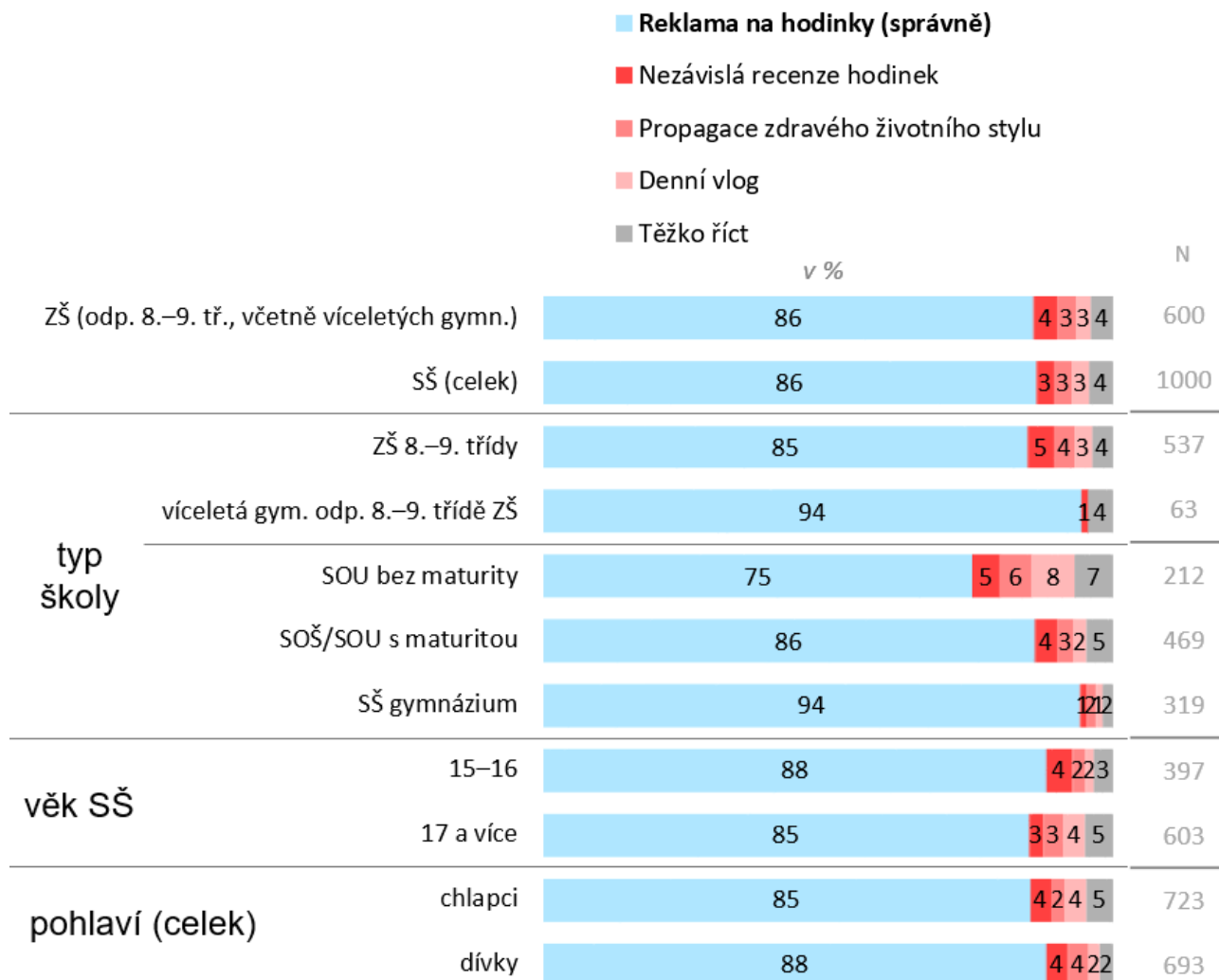
user1675029466887
mám úplně stejny hodinkyyy
2021-11-30 · Odpověď

moni f49

Please log in to comment

Rozpoznání reklamního sdělení na TikToku (II.)

Co je podle tebe tento příspěvek (pozn. na předchozí straně) na TikToku především? (q16)

Přečti si následující titulek článku. Proč byla podle tvého názoru zvolena daná forma a obsah titulku? (q21)

Brusel povolí jen dvě igelitky týdně

Senát dnes schvaluje zákon, který zakáže plastové tašky zdarma k nákupu v obchodech. Na pokyn EU.

Jakub Pokorný
reportér MF DNES

novém summitu v Římě. Příkladnějším pro igelitové nákupní tašky to přišlo pozdě. Český Senát dnes schvaluje zákaz igelitek zdarma, který Brusel požaduje už od roku 2011.

Ekologové odhadují, že na jednoho Evropana dnes připadá 300 tašek za rok, tedy skoro jedna denně. Jinak řečeno, v Česku se spotřebuje 1 500 tun plastových tašek ročně.

300 tašek z plastu dnes v zemích Evropské unie připadá na osobu a rok.

90 tašek za rok na osobu je cíl, jakého by Unie chtěla dosáhnout v roce 2019.

Jou ryze ekologické - přírodu pak zamohí méně odpadu.

„Evropská unie dala vlastně tři možnosti. Buď úplný zákaz igelitových tašek, ale o tom jsme ani neuvažovali. Druhou možností bylo stanovit limit tašek na obyvatele a rok. Třetí alternativou byl zákaz bezplatného předávání. To nám přišlo jako optimální,“ vysvětlil Ladislav Trylč z odboru odpadů minister-

stva zdarma dnes stále nabízí například řetězec Tesco pro módní značku F&F. Poskytuje je i Alza nebo vietnamské večerky.

Senátoři už zákon předběžně schválili minulý týden na schůzi výboru pro životní prostředí.

Prošel těsně. Senátoři se divili, proč se mají zabývat takovou „hloupostí“. „Je asi padesát způsobů, jak to obejít, a obchodní řetězce stejně

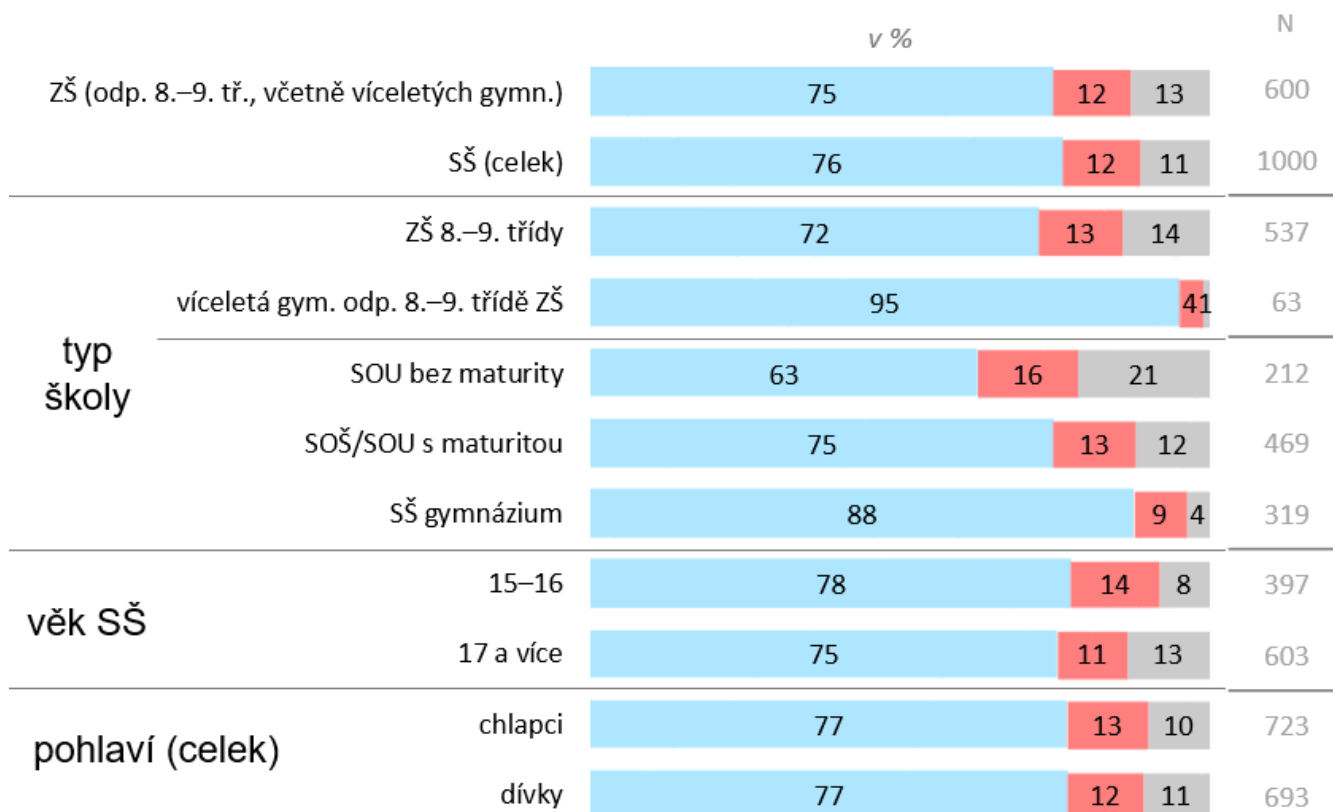
Analýza novinového titulku (II.)

Přečti si následující titulek (pozn. na předchozí straně) článku. Proč byla podle tvého názoru zvolena daná forma a obsah titulku? (q21)

■ Hlavním cílem bylo připoutat pozornost čtenářů (správně)

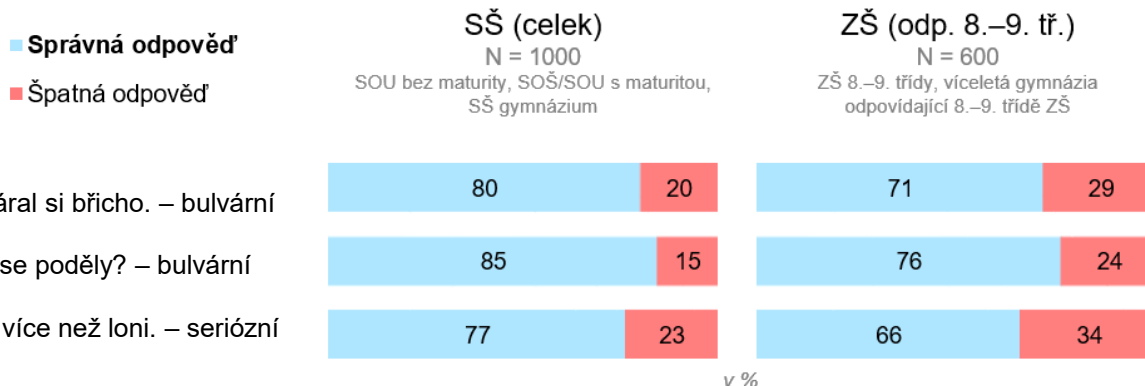
■ Hlavním cílem bylo informovat čtenáře

■ Nevím

Rozlišení bulvárních a seriózních titulků

Přečti si následující titulky tři zpravodajských článků. Který/é z nich bys použil/a pro článek v bulvárním médiu a který/é v seriózním? (q23)

sloupcová %, správné odpovědi

2022	typ školy						věk SŠ		pohlaví (celek)	
	ZŠ (odp. 8.–9. tř.)	SŠ (celek)	ZŠ 8.–9. třídy	víceletá gym. odp. 8.–9. třídě ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15–16	17 a více	chlapci
71	80	69	89	69	78	91	81	80	74	80
76	85	74	93	72	83	95	83	86	80	84
66	77	63	87	64	73	89	76	77	66	78

N 600 1000 537 63 212 469 319 397 603 723 693

fialově zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny: (sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v aktuální vlně výzkumu

Fotografie jako důkaz? (I.)

Fotografie níže se objevila na internetu týden po havárii v japonské jaderné elektrárně Fukušima. Je podle tebe dostatečným důkazem o důsledcích uniklé radiace po havárii ve Fukušimě? Svou odpověď zdůvodni. (q24)

NEBEZPEČNÁ RADIACE

Panika v Japonsku: Květiny u Fukušimy děsivě mutují!

Zdroj: tnoviny.sk

Témata: [Fukušima](#), [sedmikrásky](#), [havárie](#), [radiace](#), [nebezpečí](#), [mutace](#)

396 To se mi líbí

Tweet

G+

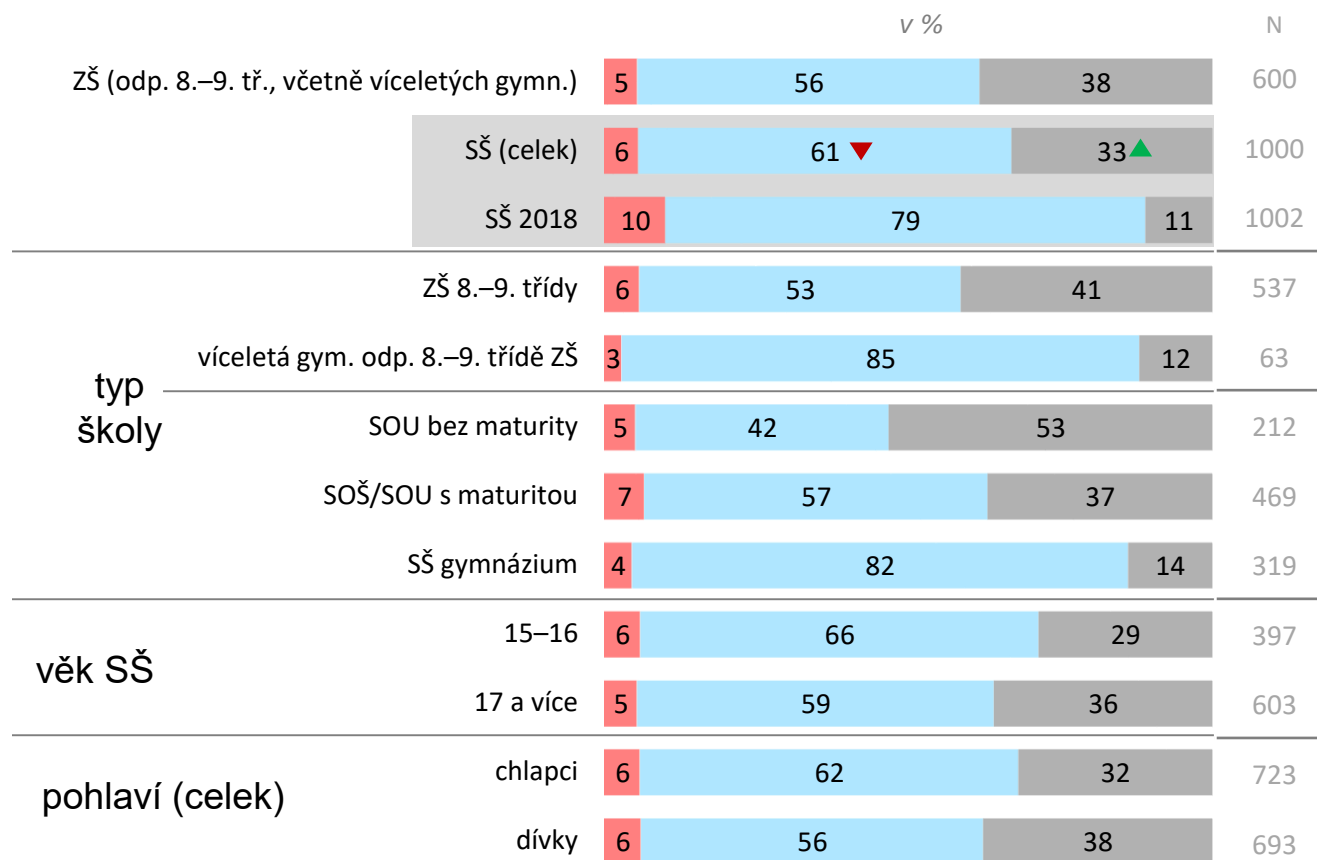
Čtyři roky od jaderné havárie je Fukušima a okolí zřejmě stále pod vlivem nebezpečného záření. V blízkosti jaderné elektrárny byly nalezeny zdeformované sedmikrásky.

Sedmikrásek si všimnul obyvatel města Nasushiobara, které se nachází 110 km od jaderné elektrárny v [Japonsku](#), kde po zemětřesení a následné vlně tsunami unikla radioaktivní voda.

Fotografie jako důkaz? (II.)

Fotografie níže (pozn. na předchozí straně) se objevila na internetu týden po havárii v japonské jaderné elektrárně Fukušima. Je podle tebe dostatečným důkazem o důsledcích uniklé radiace po havárii ve Fukušimě? Svou odpověď zdůvodni. (q24)

■ Ano, fotografie je dostatečným důkazem
 ■ Ne, fotografie není dostatečným důkazem (správně)
 ■ Nevím, nedokážu posoudit

▲ Změna u SŠ oproti 2018 o 5 % a více
▼ (zelená ikonka pro nárůst, červená pro pokles)

Fotografie jako důkaz: nejčastější nesprávná zdůvodnění

Fotografie níže se objevila na internetu týden po havárii v japonské jaderné elektrárně Fukušima. Je podle tebe dostatečným důkazem o důsledcích uniklé radiace po havárii ve Fukušimě? Svou odpověď zdůvodni. (q24)

SŠ (celek), odpověděli ano

N = 55

SOU bez maturity, SOŠ/SOU s maturitou, SŠ gymnázium

ZŠ (odp. 8.–9. tř.), odpověděli ano

N = 32

ZŠ 8.–9. třídy, víceletá gymnázia odpovídající 8.-9. třídě ZŠ

SROVNÁNÍ S ROKEM 2018 U STŘEDOŠKOLÁKŮ: nejčastější odpovědi v roce 2018 (odlišná kategorizace):

Rostlina vypadá jinak, než by měla (viditelná mutace) 46 %

v %, kategorizované spontánní odpovědi, pouze respondenti, kteří uvedli, že fotografie je dostatečným důkazem

Fotografie jako důkaz: nejčastější správná zdůvodnění

Fotografie níže se objevila na internetu týden po havárii v japonské jaderné elektrárně Fukušima. Je podle tebe dostatečným důkazem o důsledcích uniklé radiace po havárii ve Fukušimě? Svou odpověď zdůvodni. (q24)

SŠ (celek), odpověděli ne

N = 614

SOU bez maturity, SOŠ/SOU s maturitou, SŠ gymnázium

ZŠ (odp. 8.–9. tř.), odpověděli ne

N = 338

ZŠ 8.–9. třídy, víceletá gymnázia odpovídající 8.–9. třídě ZŠ

SROVNÁNÍ S ROKEM 2018 U STŘEDOŠKOLÁKŮ: nejčastější odpovědi v roce 2018 (odlišná kategorizace):

Neznáme důvod deformace 19 %, Fotografie může být upravená 17 %, Fotografie není dostatečný důkaz 16 %, Fotografie může pocházet z jiného místa / doby 15 %

v %, kategorizované spontánní odpovědi s četností > 1 %, pouze respondenti, kteří uvedli, že fotografie není dostatečným důkazem

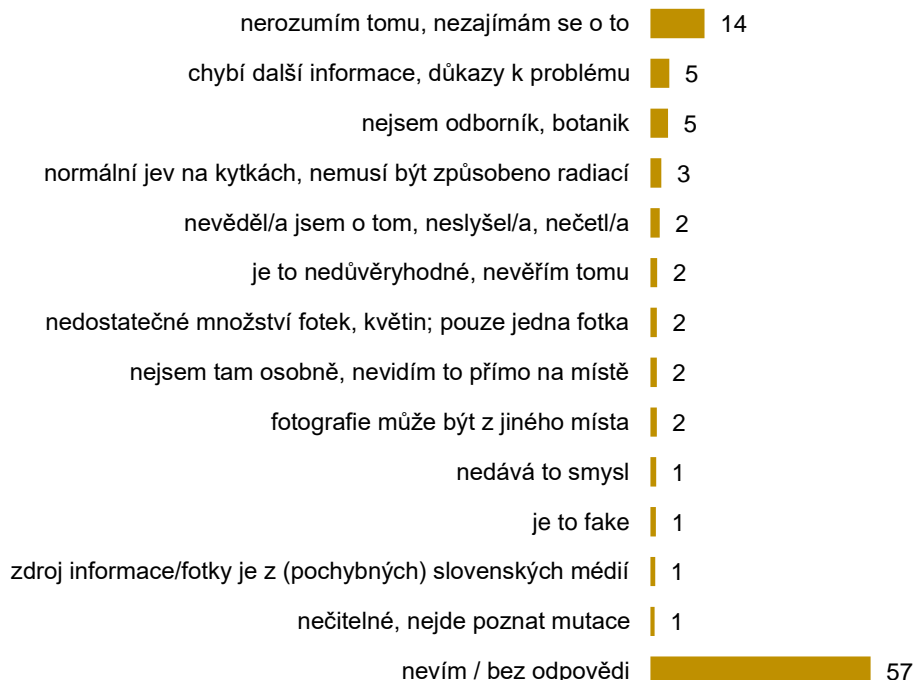
Fotografie jako důkaz: zdůvodnění *nevím, nedokážu posoudit*

Fotografie níže se objevila na internetu týden po havárii v japonské jaderné elektrárně Fukušima. Je podle tebe dostatečným důkazem o důsledcích uniklé radiace po havárii ve Fukušimě? Svou odpověď zdůvodni. (q24)

SŠ (celek), odpověděli nevím

N = 330

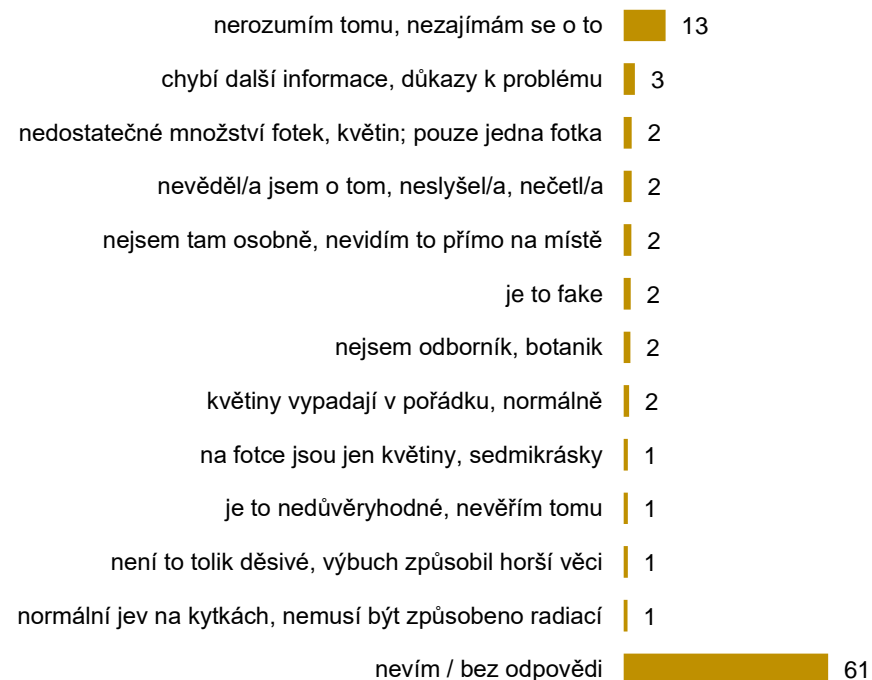
SOU bez maturity, SOŠ/SOU s maturitou, SŠ gymnázium

ZŠ (odp. 8.–9. tř.), odpověděli nevím

N = 230

ZŠ 8.–9. třídy, víceletá gymnázia odpovídající 8.–9. třídě ZŠ

SROVNÁNÍ S ROKEM 2018 U STŘEDOŠKOLÁKŮ:

nejčastější odpověď v roce 2018 (odlišná kategorizace):

Nedokážu posoudit, nemám dostatek informací 18 %

v %, kategorizované spontánní odpovědi s četností > 1 %, pouze respondenti, kteří uvedli, že neví, zda je fotografie dostatečným důkazem

Rozlišení zpravodajství a publicistiky (I.)

Ve kterém z následujících článků očekáváš spíše faktické informace o případu Jiřího Kajínka? (q25)

2. 3. 2018 | Názory / Komentáře

Zeman dal jen devět milostí. To je strašně málo, přitom výběrové řízení vyhrál Kajínek

výjimek je očividně vadné. Kapitola sama pro sebe bylo propuštění Jiřího **Kajínka**: výsměch všem těm, na které se s odvoláním na Zemanova kritéria s milostí

A

AKTUALIZOVÁNO 23. 5. 2017 | Zprávy / Domáci

Kajínek je na svobodě. Doživotně odsouzený vrah opustil po Zemanově milosti věznici

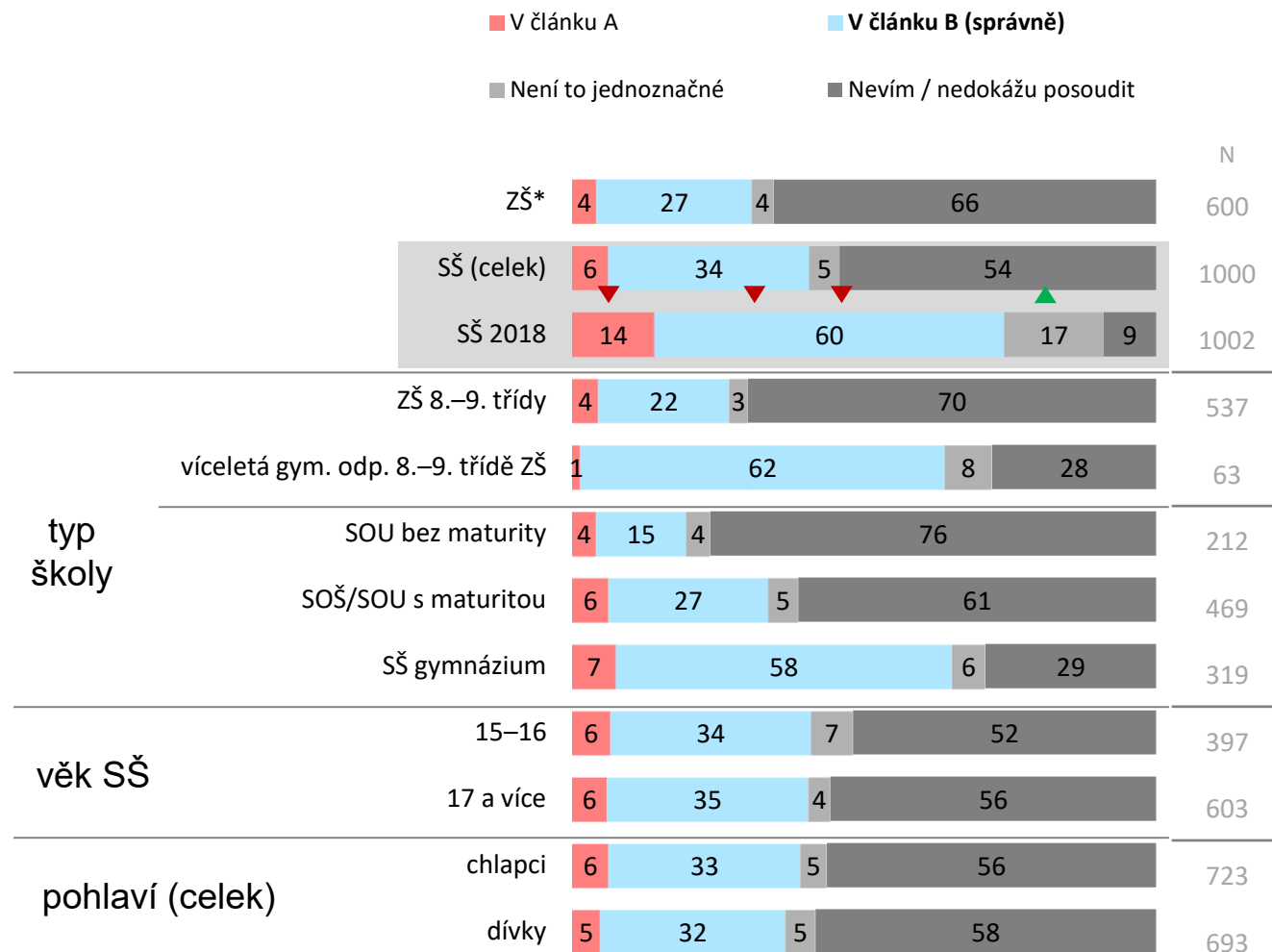
Neznámější český vězeň Jiří Kajínek strávil za mřížemi 23 let.

B

Rozlišení zpravodajství a publicistiky (II.)

Ve kterém z následujících článků očekáváš spíše faktické informace o případu Jiřího Kajínka? (q25)

SROVNÁNÍ S ROKEM 2018 U STŘEDOŠKOLÁKŮ:

Výrazný nárůst odpovědí *nevím / nedokážu posoudit* oproti roku 2018 může být způsoben nepotřebností zdůvodnit tuto odpověď, kterou bylo v roce 2018 požadováno zdůvodnit.

v %

* ZŠ (odp. 8.–9. tř., včetně víceletých gymn.)

▲ změna u SŠ oproti 2018 o 5 % a více

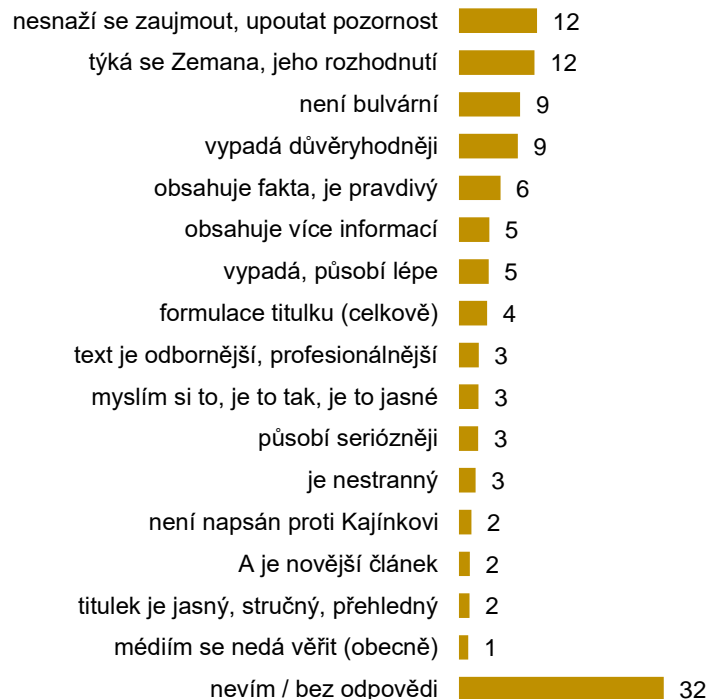
Zdůvodnění volby chybné odpovědi (článek A)

Ve kterém z následujících článků očekáváš spíše faktické informace o případu Jiřího Kajínka? (q25)

SŠ (celek), odpověď A

N = 61

SOU bez maturity, SOŠ/SOU s maturitou, SŠ gymnázium

ZŠ (odp. 8.–9. tř.), odpověď A

N = 25

ZŠ 8.–9. třídy, víceletá gymnázia odpovídající 8.–9. třídě ZŠ

*v %, kategorizované spontánní
odpovědi, pouze respondenti, kteří
uvedli, že faktické informace
očekávají v článku A*

SROVNÁNÍ S ROKEM 2018 U STŘEDOŠKOLÁKŮ: nejčastější
odpovědi v roce 2018 (odlišná kategorizace):

Článek působí seriózněji 20 %, intuitivní volba 11 %, Článek obsahuje
informace v souvislosti s... 10 %, Důvěryhodnější nadpis 10 %

Zdůvodnění volby správné odpovědi (článek B)

Ve kterém z následujících článků očekáváš spíše faktické informace o případu Jiřího Kajínka? (q25)

SŠ (celek), odpověděli B

N = 345

SOU bez maturity, SOŠ/SOU s maturitou, SŠ gymnázium

A je názor / komentář; B je zpráva	18
je zaměřený více na Kajínka, je na fotce	17
text je objektivní, není subjektivní	12
obsahuje fakta, je pravdivý	7
působí seriózněji	7
A se týká Zemana, jeho rozhodnutí	7
vypadá důvěryhodněji	6
jméno je obsaženo v titulku	5
nesnaží se zaujmout, upoutat pozornost	4
myslím si to, je to tak, je to jasné	4
pouze informuje, oznamuje	4
formulace titulku (celkově)	4
titulek je jasný, stručný, přehledný	4
je nestranný	3
není bulvární	2
vypadá, působí lépe	2
je věcný	2
obsahuje více informací	1
užívá spisovná slova	1
text je odbornější, profesionálnější	1
nevím / bez odpovědi	10

ZŠ (odp. 8.–9. tř.), odpověděli B

N = 160

ZŠ 8.–9. třídy, víceletá gymnázia odpovídající 8.–9. třídě ZŠ

je zaměřený více na Kajínka, je na fotce	20
A je názor / komentář; B je zpráva	11
obsahuje fakta, je pravdivý	10
působí seriózněji	7
A se týká Zemana, jeho rozhodnutí	7
vypadá důvěryhodněji	5
vypadá, působí lépe	5
text je objektivní, není subjektivní	5
nesnaží se zaujmout, upoutat pozornost	4
titulek je jasný, stručný, přehledný	3
myslím si to, je to tak, je to jasné	3
pouze informuje, oznamuje	3
je pochopitelný, jasný	3
jméno je obsaženo v titulku	3
není bulvární	2
je nestranný	2
užívá spisovná slova	2
zaujme, článek je zajímavý, přitáhne pozornost	1
formulace titulku (celkově)	1
je věcný	1
nevím / bez odpovědi	17

SROVNÁNÍ S ROKEM 2018 U STŘEDOŠKOLÁKŮ:

nejčastější odpovědi v roce 2018 (odlišná kategorie):

Článek se týká přímo Jiřího Kajínka (nemá dodatečné...) 15 %, Důvěryhodnější nadpis 11 %

v %, kategorizované spontánní odpovědi s četností > 1 %, pouze respondenti, kteří uvedli, že faktické informace očekávají v článku B

Zdůvodnění volby odpovědi: *není jednoznačné*

Ve kterém z následujících článků očekáváš spíše faktické informace o případu Jiřího Kajínka? (q25)

SŠ (celek), odpověděli *Není jednoznačné*

N = 51

SOU bez maturity, SOŠ/SOU s maturitou, SŠ gymnázium

ZŠ (odp. 8.–9. tř.), odpověděli *Není jednoznačné*

N = 22

ZŠ 8.–9. třídy, víceletá gymnázia odpovídající 8.–9. třídě ZŠ

SROVNÁNÍ S ROKEM 2018 U STŘEDOŠKOLÁKŮ: ve výzkumu 2018 sloučeny zdůvodnění u odpovědí *není jednoznačné* a *nevím / nedokážu posoudit*, nejčastěji odpověď: *Nedokážu posoudit, nemám dostatek informací* 28 %

v %, kategorizované spontánní odpovědi, pouze respondenti, kteří uvedli, že není jednoznačné, v kterém článku jsou faktické informace

2. Uživatelské dovednosti žáků na počítači a chytrém telefonu

Hlavní zjištění

Výzkum se nově zaměřil i na to, jak žáci **hodnotí své uživatelské dovednosti** na počítači a telefonu. Tyto dovednosti nezapočítáváme do skóru mediální gramotnosti, ale reportujeme je zvlášť pod pojmem *celkový skór uživatelských dovedností*. Bod byl započítáván za každou odpověď *umím, už jsem to někdy dělal/a*. Za každou dovednost mohli žáci získat 1 bod, maximálně tedy 16 bodů.

Ze seznamu osmi vybraných **počítačových dovedností** (PC, notebook) uvádí **více než polovina** žáků (53–77 %) praktickou zkušenost se sedmi z nich. Nejméně žáků deklarovalo dovednost *vytvořit webovou stránku*: 35 % studentů SŠ a 27 % žáků ZŠ.

S výjimkou jediné dovednosti (*změnit nastavení soukromí na sociálních sítích*) **deklarovali vyšší dovednosti chlapci** než děvčata.

U osmi vybraných dovedností užívaných v prostředí **chytrého telefonu** deklarují žáci ještě větší zkušenost. Více než **dvě třetiny respondentů** (66–93 %) uvedly praktickou zkušenost se sedmi dovednostmi. Pouze v případě potřeby *lokalizace ztraceného telefonu* uváděla tuto dovednost méně než polovina respondentů (42 % SŠ a 37 % ZŠ).

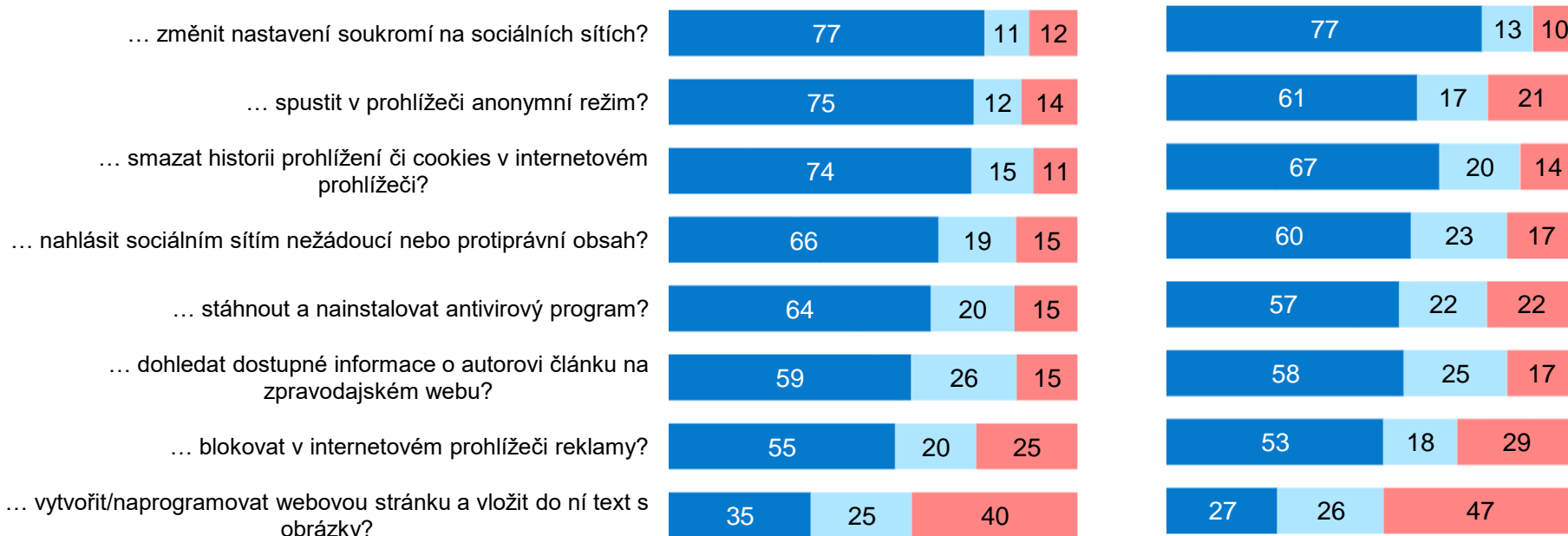
Uživatelské dovednosti: osobní počítač (I.)

Umíš na počítači či notebooku... (q28)

- Umím, už jsem to někdy dělal/a
- Mám představu, jak to udělat, ale ještě jsem to nezkoušel/a
- Neumím

SŠ (celek)
N = 1000
SOU bez maturity, SOŠ/SOU s maturitou,
SŠ gymnázium

ZŠ (odp. 8.–9. tř.)
N = 600
ZŠ 8.–9. třídy, víceletá gymnázia
odpovídající 8.–9. třídě ZŠ

v %

Uživatelské dovednosti: osobní počítač (II.)

Umíš na počítači či notebooku... (q28)

sloupcová %, ti, kdo daný úkon ovládají a již jej i někdy dělali

- ... změnit nastavení soukromí na sociálních sítích
- ... spustit v prohlížeči anonymní režim
- ... smazat historii prohlížení či cookies v internetovém prohlížeči
- ... nahlásit sociálním sítím nežádoucí nebo protiprávní obsah
- ... stáhnout a nainstalovat antivirový program
- ... dohledat dostupné informace o autorovi článku na zpravodajském webu
- ... blokovat v internetovém prohlížeči reklamy
- ... vytvořit/naprogramovat webovou stránku a vložit do ní text s obrázky

2022		typ školy					věk SŠ		pohlaví (celek)	
ZŠ (odp. 8.-9. tř.)	SŠ (celek)	ZŠ 8.-9. třídy	víceletá gym. odp. 8.-9. třídě ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15-16	17 a více	chlapci	dívky
77	77	77	80	70	77	82	78	76	75	80
61	75	60	68	65	75	80	74	75	80	60
67	74	67	60	70	75	75	73	75	78	66
60	66	59	64	61	66	69	68	65	64	64
57	64	57	53	60	69	60	61	66	72	50
58	59	58	58	53	62	59	62	57	62	56
53	55	54	41	52	62	47	52	57	66	44
27	35	27	29	31	33	39	32	36	34	30

N 600 1000 537 63 212 469 319 397 603 723 693

fialově zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny: (sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v aktuální vlně výzkumu

Uživatelské dovednosti: chytrý telefon (I.)

Umíš na chytrém telefonu... (q29)

■ Umím, už jsem to někdy dělal/a

■ Mám představu, jak to udělat, ale ještě jsem to nezkoušel/a

■ Neumím

SŠ (celek)

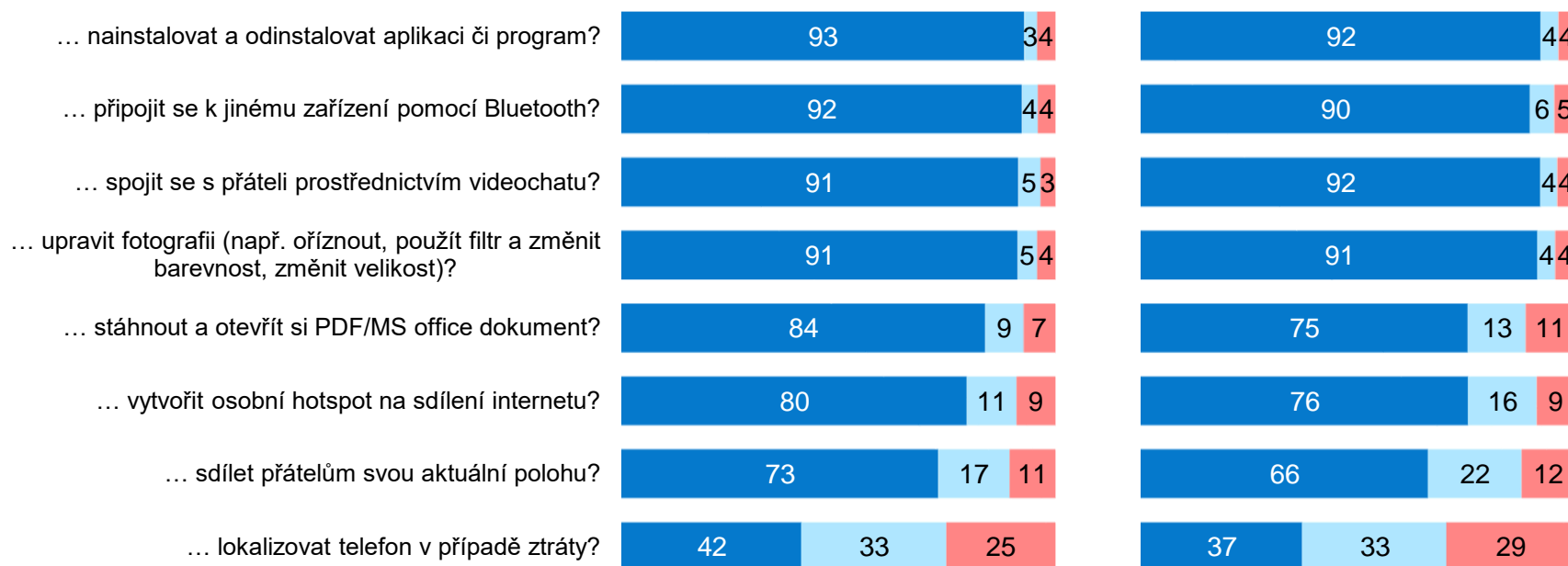
N = 1000

SOU bez maturity, SOŠ/SOU s maturitou,
SŠ gymnázium

ZŠ (odp. 8.–9. tř.)

N = 600

ZŠ 8.–9. třídy, víceletá gymnázia
odpovídající 8.–9. třídě ZŠ

v %

Uživatelské dovednosti: chytrý telefon (II.)

Umíš na chytrém telefonu... (q29)

sloupcová %: ti, kdo daný úkon ovládají a již jej i někdy dělali

... nainstalovat a odinstalovat aplikaci či program

... připojit se k jinému zařízení pomocí Bluetooth

... spojit se s přáteli prostřednictvím videochatu

... upravit fotografii (např. oříznout, použít filtr a změnit barevnost, změnit velikost)

... stáhnout a otevřít si PDF/MS office dokument

... vytvořit osobní hotspot na sdílení internetu

... sdílet přátelům svou aktuální polohu

... lokalizovat telefon v případě ztráty

2022		typ školy					věk SŠ		pohlaví (celek)	
ZŠ (odp. 8.-9. tř.)	SŠ (celek)	ZŠ 8.-9. třídy	víceletá gym. odp. 8.-9. třídě ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15-16	17 a více	chlapci	dívky
92	93	92	97	88	91	98	95	91	93	94
90	92	90	90	87	92	96	94	91	92	92
92	91	93	88	86	91	96	93	90	91	94
91	91	91	92	87	90	96	93	90	90	94
75	84	74	88	75	83	91	83	84	83	79
76	80	76	72	79	78	83	77	81	83	76
66	73	68	54	74	75	69	71	74	71	73
37	42	38	32	47	45	33	38	44	46	34

N 600 1000 537 63 212 469 319 397 603 723 693

fialově zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny:

(sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v **aktuální** vlně výzkumu

Celkový skór uživatelských dovedností (I.)

Dovednostní skór zahrnuje dovednosti užívané při ovládní jak **počítače, tak chytrého mobilního telefonu**. Deklarované zvládnutí každé dovednosti – odpověď *umím, už jsem to někdy dělal/a* – bylo hodnoceno 1 bodem. Za jiné odpovědi se body neodečítaly.

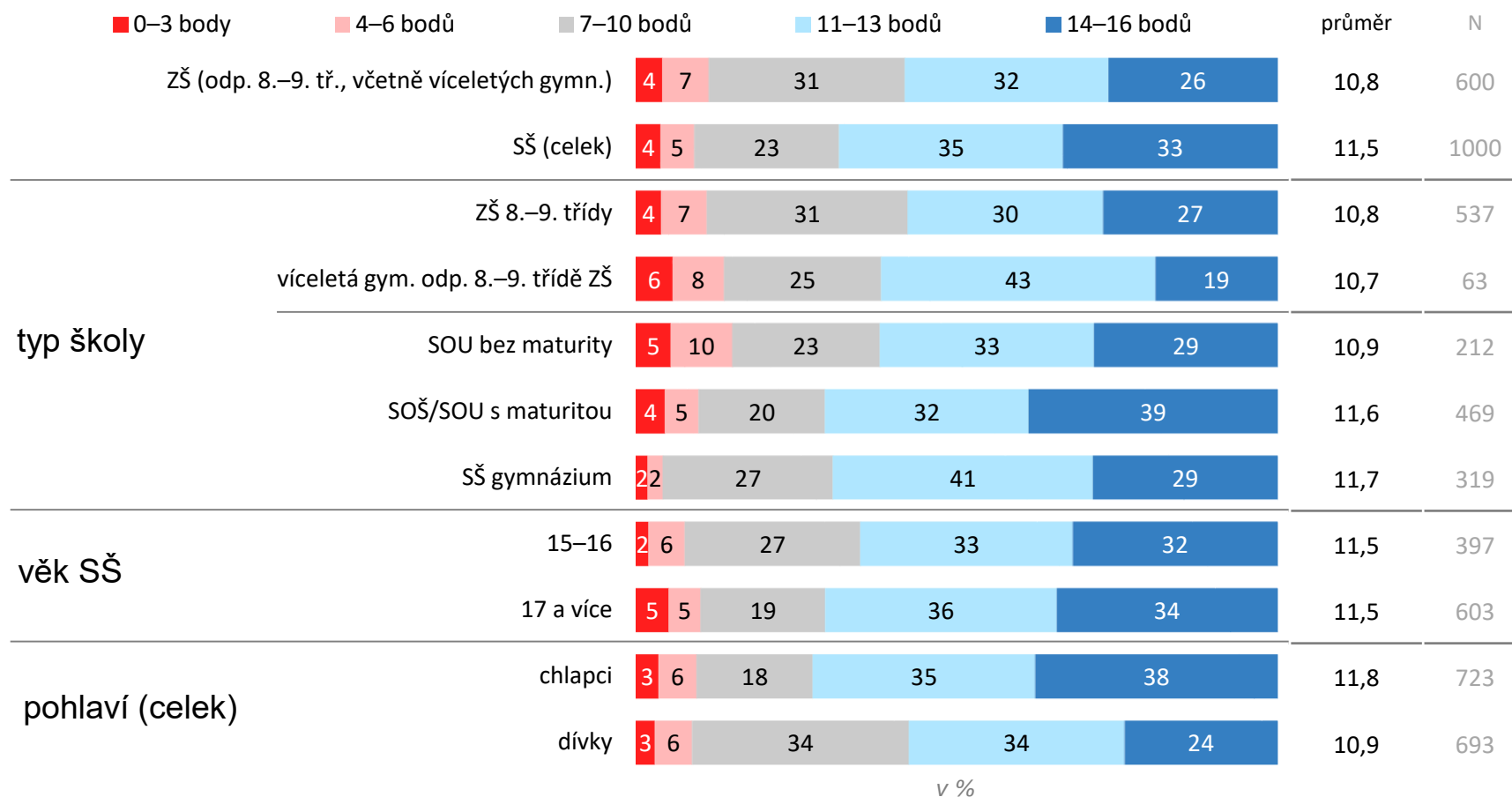
Maximální možná hodnota skóru byla **16 bodů**.

Nejvyššího skóru dosáhli **gymnazisté**, kteří průměrně získali **11,7 bodů**.

Rozdíly **mezi ostatními** sledovanými **skupinami** nepřesahují jeden procentní bod, což znamená, že mezi srovnávanými skupinami **neexistují výrazné rozdíly**.

Skór uživatelských dovedností

Za každou uživatelskou dovednost (na počítači či na telefonu), kterou umí a už někdy dělali, získali žáci jeden bod. Mohli získat celkem 0 až 16 bodů. Podle získaného počtu bodů byli žáci rozřazeni do pěti skupin.

v %

3. Chování žáků na internetu

Vybrané uživatelské vzorce

K **nejčastějším** aktivitám, které provádějí respondenti denně nebo minimálně jednou týdně, patří v obou sledovaných skupinách (ZŠ, SŠ) **procházení sociálních sítí** (SŠ 87 %, ZŠ 88 %) a **focení** (SŠ 55 %, ZŠ 52 %).

Aktivnější jsou děvčata než chlapci (jak při procházení sociálních sítí, tak při focení či natáčení videí).

Jedinou z aktivit, ve které dominují gymnazisté, je *focení*, kterému ve věnuje téměř denně 40 % studentů z kvinty–oktávy.

Nejčastěji navštěvovanou sociální sítí byl u žáků ZŠ i studentů SŠ Instagram. Jako první nejužívanější sociální sítí jej označilo 35 % středoškoláků a 33 % žáků ZŠ. V měsíci, kdy probíhal sběr dat, tuto sítí navštívilo 79 % středoškoláků a 75 % žáků základní školy.

I pořadí intenzity užívání ostatních sociálních sítí je mezi respondenty obou skupin totožné. Jedinou výjimku představuje vyšší preference YouTube mezi středoškoláky a TikToku mezi žáky ZŠ.

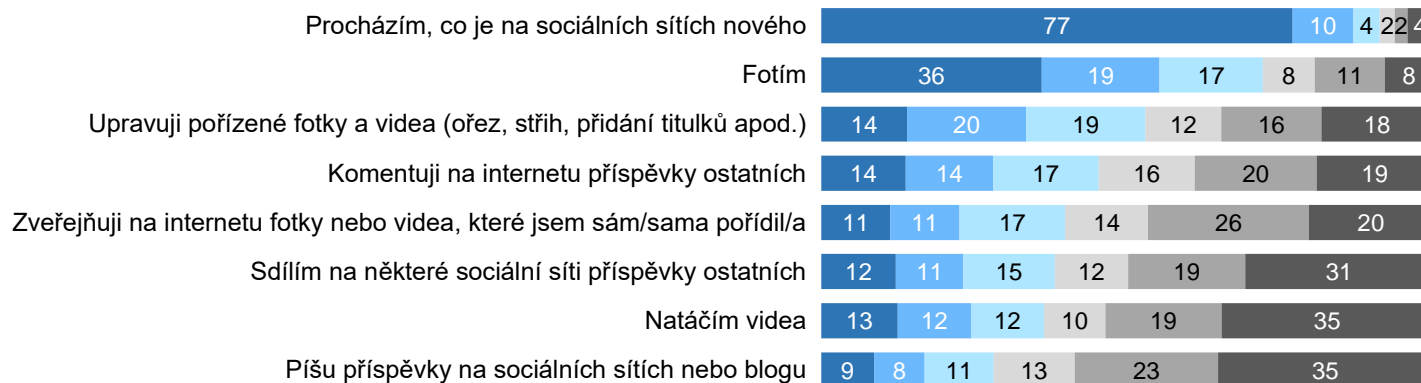
Na sociálních sítích se **nepohybují** shodně **2 % studentů SŠ a žáků ZŠ**.

Přibližně polovina žáků ZŠ i studentů SŠ konzumuje stabilně oblíbený okruh médií, kterým věří, a jiné informační zdroje nevyhledává. Nadprůměrně tak činí **gymnazisté** (57 %).

Mediální aktivity žáků (I.)

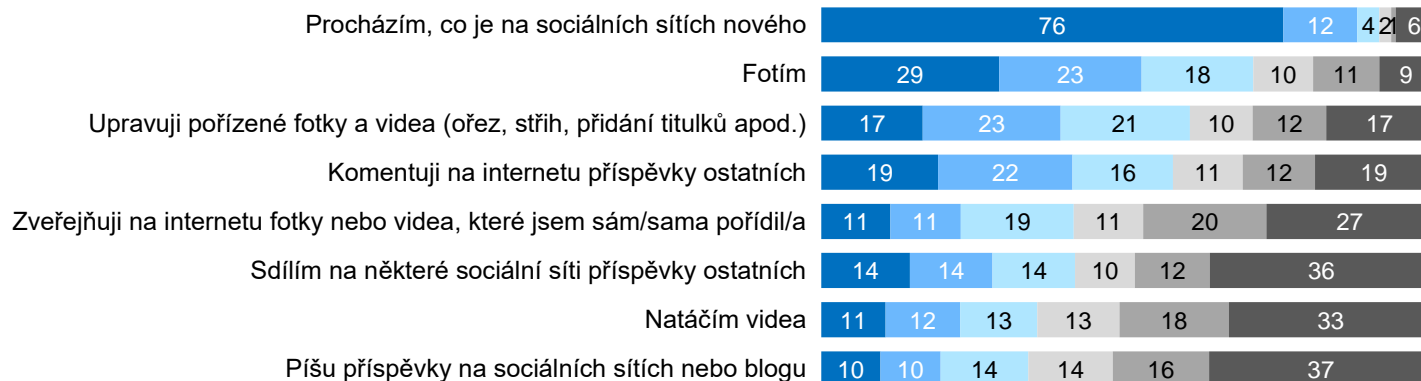
Jak často se věnuješ následujícím aktivitám? (q33)

SŠ (celek) N = 1000

často (denně až 1x týdně)	pravidelně (alespoň 1x měsíčně)
87	94
55	81
34	65
28	61
23	53
23	50
24	46
17	41

ZŠ (odp. 8.–9. tř.) N = 600

často (denně až 1x týdně)	pravidelně (alespoň 1x měsíčně)
88	93
52	80
39	71
41	69
23	53
28	51
23	49
19	48

■ Denně nebo téměř denně ■ Jednou až dvakrát týdně ■ Několikrát za měsíc ■ Jednou měsíčně ■ Několikrát do roka ■ Nikdy

Mediální aktivity (II.)

Jak často se věnuješ následujícím aktivitám? (q33)

sloupcová %

denně / téměř denně	Procházím, co je na sociálních sítích nového
	Fotím
	Upravuji pořízené fotky a videa
	Komentuji na internetu příspěvky ostatních
	Zveřejňuji na internetu fotky nebo videa, které jsem pořídil/a
	Sdílím na některé sociální síti příspěvky ostatních
	Natáčím videa
Píšu příspěvky na sociálních sítích nebo blogu	

2022		typ školy					věk SŠ		pohlaví (celek)	
ZŠ (odp. 8.-9. tř.)	SŠ (celek)	ZŠ 8.-9. třídy	víceletá gym. odp. 8.-9. třídě ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15-16	17 a více	chlapci	dívky
76	77	75	81	76	76	80	78	77	70	84
29	36	28	35	32	35	40	41	33	21	47
17	14	18	8	18	16	9	15	13	12	18
19	14	20	11	20	15	8	16	12	17	15
11	11	12	4	17	13	5	14	10	9	14
14	12	15	12	16	14	7	13	12	13	14
11	13	11	4	14	14	10	14	12	7	17
10	9	11	1	12	10	4	11	7	9	9

často (min. 1x týdně)	Procházím, co je na sociálních sítích nového
	Fotím
	Upravuji pořízené fotky a videa
	Komentuji na internetu příspěvky ostatních
	Zveřejňuji na internetu fotky nebo videa, které jsem pořídil/a
	Sdílím na některé sociální síti příspěvky ostatních
	Natáčím videa
Píšu příspěvky na sociálních sítích nebo blogu	

88	87	88	89	85	86	90	88	87	84	93
52	55	53	51	54	54	58	60	52	42	69
39	34	40	35	39	36	27	36	32	30	41
41	28	42	32	35	32	18	32	25	35	32
23	23	24	9	32	26	12	26	20	19	27
28	23	29	22	28	26	16	23	24	24	25
23	24	24	15	27	25	23	25	24	15	33
19	17	20	12	24	18	11	17	17	18	18

N 600 1000 537 63 212 469 319 397 603 723 693

fialově zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny: (sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v aktuální vlně výzkumu

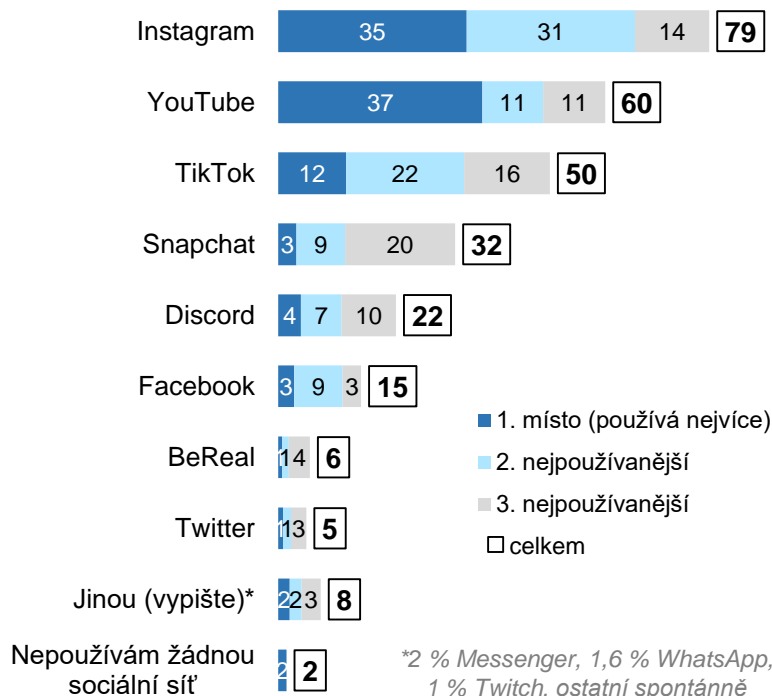
Nejčastěji používané sociální sítě v posledním měsíci (I.)

Které sociální sítě jsi v posledním měsíci aktivně používal/a? Z následujícího seznamu vyber maximálně 3, které jsi používal/a nejčastěji, a seřad' je od 1 do 3. Na prvním místě uveď nejpoužívanější sociální síť na druhém druhou nejpoužívanější a třetím třetí nejpoužívanější. Pokud žádnou sociální síť nepoužíváš, vyber možnost Nepoužívám žádnou sociální síť. (q30)

SŠ (celek)

N = 1000

SOU bez maturity, SOŠ/SOU s maturitou, SŠ gymnázium

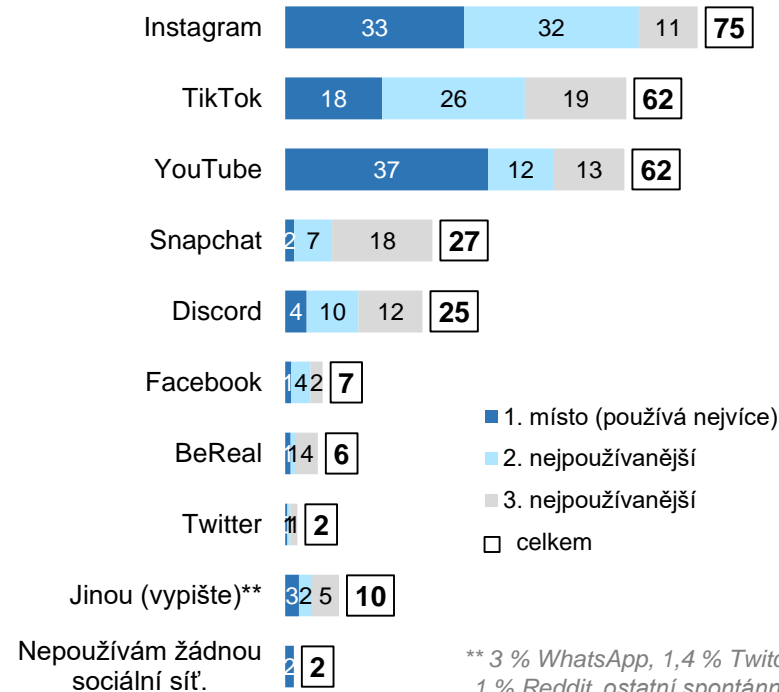

*2 % Messenger, 1,6 % WhatsApp, 1 % Twitch, ostatní spontánně uvedené sítě jednotlivě využívá méně než 1 % dotázaných.

ZŠ (odp. 8.–9. tř.)

N = 600

ZŠ 8.–9. třídy, víceletá gymnázia odpovídající 8.-9. třídě ZŠ

** 3 % WhatsApp, 1,4 % Twitch, 1 % Reddit, ostatní spontánně uvedené sítě jednotlivě využívá méně než 1 % dotázaných.

v %, možnost uvést max. 3 sítě v pořadí dle nejčastějšího užívání.

Nejčastěji používané sociální sítě v posledním měsíci (II.)

Které sociální sítě jsi v posledním měsíci aktivně používal/a? Z následujícího seznamu vyber maximálně 3, které jsi používal/a nejčastěji, a seřaď je od 1 do 3. Na prvním místě uveď nejpoužívanější sociální síť na druhém druhou nejpoužívanější a třetím třetí nejpoužívanější. Pokud žádnou sociální síť nepoužíváš vyber možnost Nepoužívám žádnou sociální síť. (q30)

sloupcová %, uvedli danou sociální síť mezi třemi v posledním měsíci nejvyužívanějšími

	2022		typ školy					věk SŠ		pohlaví (celek)	
	ZŠ (odp. 8.-9. tř.)	SŠ (celek)	ZŠ 8.-9. třídy	víceletá gym. odp. 8.-9. třídě ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15-16	17 a více	chlapci	dívky
Instagram	75	79	76	71	81	79	77	81	78	68	88
YouTube	62	60	61	74	56	59	63	59	60	71	49
TikTok	62	50	66	36	57	53	40	56	46	44	67
Snapchat	27	32	28	18	31	31	35	38	29	21	42
Discord	25	22	25	30	17	25	20	22	21	38	7
Facebook	7	15	8	1	25	13	12	7	20	13	12
BeReal	6	6	6	5	4	6	7	8	5	4	8
Twitter	2	5	3	0	3	5	7	3	7	4	3
Jiná	10	8	8	25	7	4	13	8	8	9	8
Nepoužívám žádnou sociální síť	2	2	2	2	1	2	1	1	2	2	1

N 600 1000 537 63 212 469 319 397 603 723 693

fialově zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny: (sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v aktuální vlně výzkumu

Informační zdroje

Do jaké míry souhlasíš či nesouhlasíš s následujícími výroky? (q34)

- Rozhodně souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Rozhodně nesouhlasím
- Nevím

SŠ (celek)

N = 1000

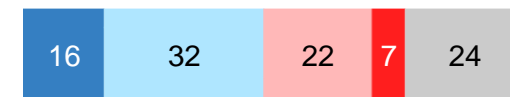
SOU bez maturity, SOŠ/SOU s maturitou, SŠ gymnázium

ZŠ (odp. 8.–9. tř.)

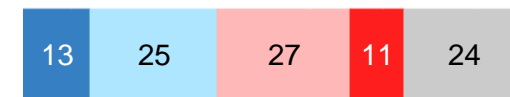
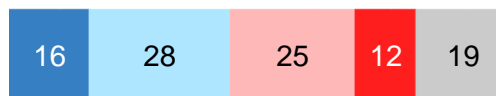
N = 600

ZŠ 8.–9. třídy, víceletá gymnázia odpovídající 8.–9. třídě ZŠ

Mám svá oblíbená média, kterým věřím. Jiné informační zdroje nevyhledávám

Vše důležité se dozvím na internetu, klasická média (TV, rádio, tisk) pro mě nejsou důležitá

v %

v %, součet odpovědí rozhodně + spíše souhlasím

Mám svá oblíbená média, kterým věřím. Jiné informační zdroje nevyhledávám.

Vše důležité se dozvím na internetu, klasická média (TV, rádio, tisk) pro mě nejsou důležitá.

2022		typ školy					věk SŠ		pohlaví (celek)	
ZŠ (odp. 8.–9. tř.)	SŠ (celek)	ZŠ 8.–9. třídy	víceletá gym. odp. 8.–9. třídě ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15–16	17 a více	chlapci	dívky
48	50	48	47	48	46	57	47	52	52	50
39	44	39	35	46	47	38	41	46	47	37

fialově zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny: (sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v **aktuální** vlně výzkumu

Úroveň kyberbezpečnosti: zveřejňování osobních dat

Nejčastěji zveřejněným osobním údajem na sociální síti je celé **jméno a příjmení**, které zveřejňuje 47 % žáků ZŠ a 60 % studentů SŠ.

Osobní **telefonní číslo** na některé sociální síti zveřejňuje **12 % žáků ZŠ a 13 % studentů SŠ**.

Adresu bydliště zveřejňuje **1 % žáků ZŠ a 3 % středoškoláků**.

Zveřejňování **intimních fotografií** uvedlo **1 % žáků ZŠ a 2% středoškoláků**.

Nejmenšímu riziku zneužití svých profilů na sociální síti se vystavuje **16 % středoškoláků a 23 % žáků ZŠ**, kteří **žádné** z uvedených osobních informací z nabídnutého seznamu **nezveřejňuje**.

Ve skupině respondentů/ek, kteří o sobě nezveřejňují žádné osobní údaje, je vyšší podíl chlapců (23 %) než dívek (11%).

Respondenti, kteří nezveřejňují žádné osobní údaje, užívají nadprůměrně často sociální sítě YouTube (30 %) a Discord (25 %).

Zveřejňované osobní informace dle nejvíce používané sociální sítě

Které z následujících informací o sobě zveřejňuješ na sociální síti, kterou užíváš nejčastěji? Vyber všechny odpovídající možnosti. (q32)

sloupcová %, zobrazeny sociální sítě, které jako nejčastěji používané uvedlo alespoň 50 respondentů, sítě s nižší četností jsou zahrnuty do kategorie „ostatní“ (Snapchat, Facebook, Twitter, BeReal, jiné, spontánně uvedené)

	YouTube	Instagram	TikTok	Discord	ostatní	celek (uživatelé soc. sítí)
Celé jméno	48	63	51	35	71	55
Fotografie svého obličeje	36	65	52	39	53	50
Co rád/a dělám ve volné čase	33	52	36	44	44	42
E-mail	20	16	19	17	21	18
Telefon	13	9	17	5	17	12
Informace o tom, kam chodím do školy	6	10	6	9	11	8
Informace o svých blízkých	2	4	4	3	4	3
Adresa bydliště	2	1	3	2	7	2
Intimní fotografie	2	1	2	0	2	1
Nic z uvedeného	25	10	20	30	14	19

N

597

542

231

65

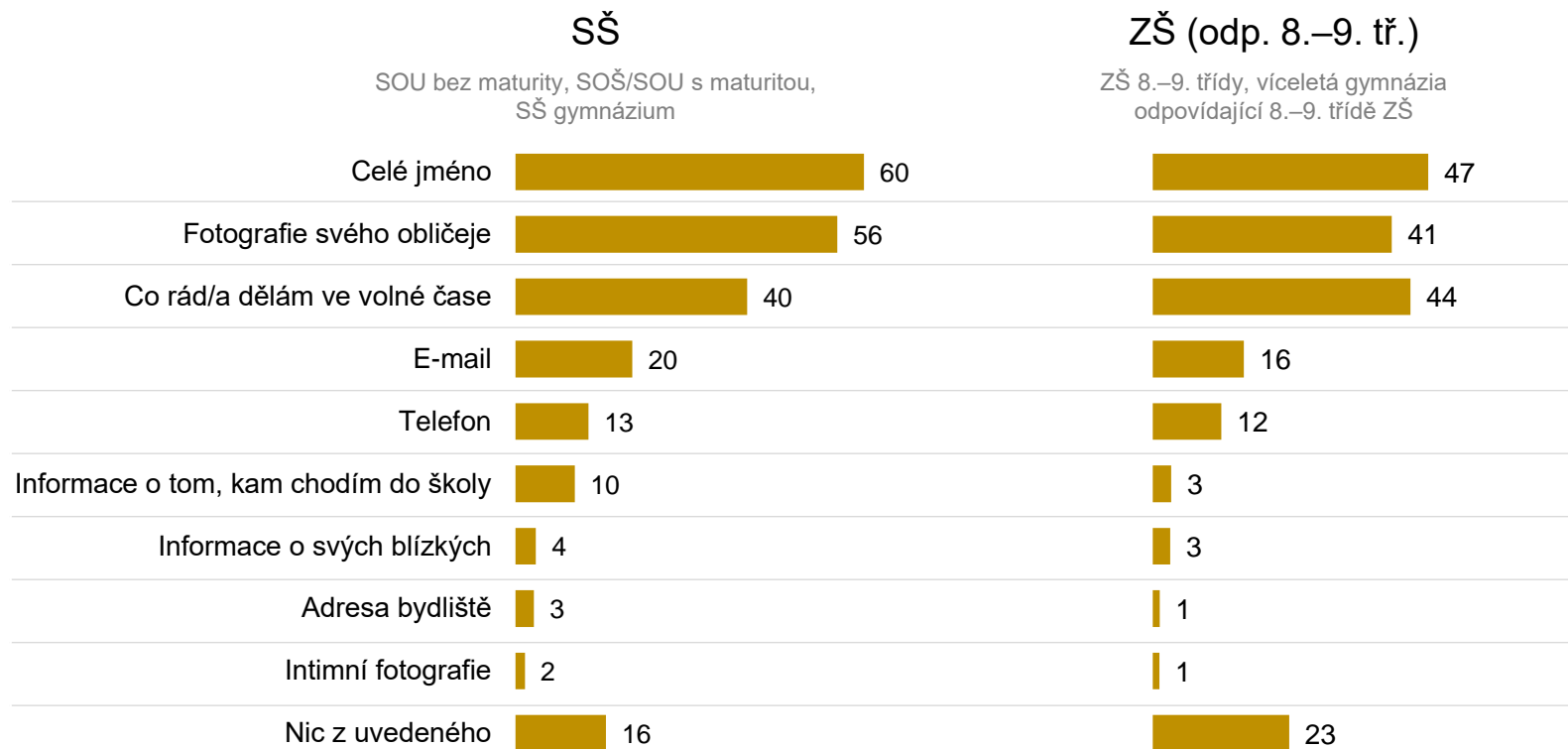
141

1575

fialově zvýrazněny rozdíly o 5 % a více ve srovnání s celkem

Osobní informace zveřejňované na nejčastěji používané sociální síti (I.)

Které z následujících informací o sobě zveřejňuješ na sociální síti, kterou užíváš nejčastěji? Vyber všechny odpovídající možnosti. (q32)

v %, N = 985; pouze ti, kdo uvedli, že používají nějakou sociální síť, možnost více odpovědí

v %, N = 590; pouze ti, kdo uvedli, že používají nějakou sociální síť, možnost více odpovědí

Osobní informace zveřejňované na nejčastěji používané sociální síti (II.)

Které z následujících informací o sobě zveřejňuješ na sociální síti, kterou užíváš nejčastěji? Vyber všechny odpovídající možnosti. (q32)

sloupcová %, pouze ti, kdo uvedli, že používají nějakou sociální síť

	2022		typ školy				věk SŠ		pohlaví (celek)		
	ZŠ (odp. 8.–9. tř.)	SŠ (celek)	ZŠ 8.–9. třídy	víceletá gym. odp. 8.–9. třídy ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15–16	17 a více	chlapci	dívky
Celé jméno	47	60	47	52	58	60	62	57	63	52	63
Fotografie svého obličeje	41	56	42	29	55	56	55	52	58	39	64
Co rád/a dělám ve volné čase	44	40	45	39	36	39	44	43	38	39	46
E-mail	16	20	16	12	26	20	17	14	24	22	16
Telefon	12	13	12	9	20	12	9	10	15	14	12
Informace o tom, kam chodím do školy	3	10	3	6	11	10	11	8	12	6	9
Informace o svých blízkých	3	4	3	3	5	4	3	4	3	2	4
Adresa bydliště	1	3	1	0	6	4	1	2	4	4	2
Intimní fotografie	1	2	1	0	3	2	1	1	2	2	1
Nic z uvedeného	23	16	23	26	16	14	17	18	14	23	11
N	590	985	528	62	209	459	317	395	590	711	689

fialově zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny: (sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v aktuální vlně výzkumu

4. Postoje žáků k médiím a jejich roli v demokratické společnosti

4.1 Média, novináři a etická pravidla

Média, novináři: etická pravidla

Z vybraných modelových situací, které představují etická profesní dilemata médií, jejich vlastníků, novinářů a politiků, považují shodně středoškolští studenti i žáci ZŠ za **nejpřijatelnější**, když **novinář přijme pozvání na večeři od ředitele firmy, o které píše reportáž** (SŠ 46 %, ZŠ 42 %). Nepřijatelná je tato praxe pro necelou třetinu respondentů (SŠ 31 %, ZŠ 27 %).

Naopak za **nejméně přijatelné** považují středoškoláci **ovlivňování redaktorů a vyznění jejich článků majitelem média** (58 %). Minimálně polovina středoškoláků odmítá také, aby:

- *novinář využíval falešnou identitu s cílem získat citlivé informace týkající se vrcholných politiků* (54 %),
- *novinář vyjadřoval ve zpravodajském článku o volbách své vlastní politické preference* (50 %).

Srovnání přijatelnosti uvedených jednání s výsledky výzkumu v roce 2018 a 2022 není zcela korektní, protože některé položky byly reformulovány a v roce 2018 nebyla použita stejná pětibodová škála, ale jen tříbodová.

U položek se stejným zněním se ukazuje jako nejvýraznější pokles akceptace dvou částečně problematických praxí:

- *aby novinář vyjadřoval ve zpravodajském článku o volbách své vlastní politické preference* (pokles akceptace o 11 %),
- *aby novinář využíval falešnou identitu s cílem získat citlivé informace týkající se vrcholných politiků* (pokles akceptace o 9 %).

Média, novináři: etická pravidla (I.)

Do jaké míry je podle tvého názoru eticky přijatelné, aby...? (q17)

- Je to zcela přijatelné
- Je to spíše přijatelné
- Je to spíše nepřijatelné
- Je to rozhodně nepřijatelné
- Nevím

SŠ (celek)

N = 1000

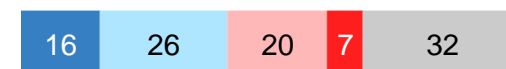
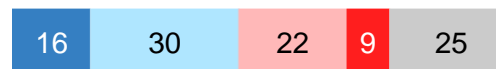
SOU bez maturity, SOŠ/SOU s maturitou,
SŠ gymnázium

ZŠ (odp. 8.–9. tř.)

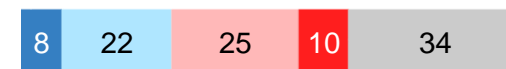
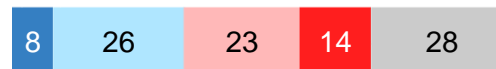
N = 600

ZŠ 8.–9. třídy, víceletá gymnázia
odpovídající 8.–9. třídě ZŠ

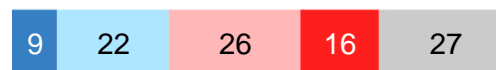
... novinář přijal od ředitele firmy, o které píše reportáž, pozvání na večeři.

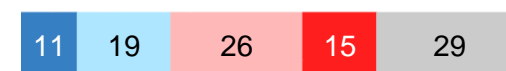
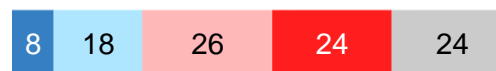
... vládní politik nebo politická strana s některými médii komunikovala, a jiným odmítla poskytovat informace.

... editor, tedy pracovník odpovídající za obsah média, zvyšoval čtenost publikované zprávy využitím zavádějícího titulku nebo fotografie.

... novinář vyjadřoval ve zpravodajském článku o volbách své vlastní politické preference.

... novinář využíval falešnou identitu s cílem získat citlivé informace týkající se vrcholných politiků.

... byl aktivní vládní politik současně majitelem celoplošného zpravodajského média.

... majitel zpravodajského webu přijímal finanční prostředky na jeho provoz od ministrů.

... majitel zpravodajského média ovlivňoval své redaktory a vyznění jejich článků.

v %

Média, novináři: etická pravidla (II.)

Do jaké míry je podle tvého názoru eticky přijatelné, aby ...? (q17)

v %, součet odpovědí zcela přijatelné + spíše přijatelné

... novinář přijal od ředitele firmy, o které píše reportáž, pozvání na večeři.

... vládní politik nebo politická strana s některými médii komunikovala, a jiným odmítla poskytovat informace.

... editor, tedy pracovník odpovídající za obsah média, zvyšoval čtenost publikované zprávy využitím zavádějícího titulku nebo fotografie.

... novinář vyjadřoval ve zpravodajském článku o volbách své vlastní politické preference.

... novinář využíval falešnou identitu s cílem získat citlivé informace týkající se vrcholných politiků.

... byl aktivní vládní politik současně majitelem celoplošného zpravodajského média.

... majitel zpravodajského webu přijímal finanční prostředky na jeho provoz od ministrů.

... majitel zpravodajského média ovlivňoval své redaktory a vyznění jejich článků.

2022		2018	typ školy					věk SŠ		pohlaví (celek)	
ZŠ (odp. 8.–9. tř.)	SŠ (celek)	SŠ 2018*	ZŠ 8.–9. třídy	víceletá gym. odp. 8.–9. třídě ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15–16	17 a více	chlapci	dívky
41	45 ▼	52	40	49	40	46	48	47	44	45	44
30	34 ▲	29*	29	37	31	36	34	38	32	35	32
33	31 ▲	14*	33	32	32	31	31	31	31	35	30
30	26 ▼	37	30	25	33	26	21	27	26	30	26
16	22 ▼	31	15	23	23	22	23	22	23	24	16
24	21	22*	25	14	24	22	17	23	20	27	17
23	20	19*	24	15	29	18	17	22	19	23	20
21	15 ▼	21*	22	19	19	15	11	15	14	19	16

* odlišné znění, položky navíc – v roce 2018 možnosti odpovědí pouze: přijatelné, nepřijatelné, nevím

fialově zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny: (sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v aktuální vlně výzkumu

▲ změna u SŠ oproti 2018 o 5 % a více
▼

4.2 Důvěra médiím

Důvěra médiím (I.)

Středoškoláci nejvíce **důvěřují** oběma médiím veřejné služby – **České televizi** (77 %) a **Českému rozhlasu** (60 %). Stejně je tomu i mezi **žáky základní školy** – ČT (79 %), Čro (64 %). Vyšší důvěryhodnost ČT souvisí pravděpodobně s její vyšší uživatelskou známostí mezi respondenty, která je u ČT cca o deset procent vyšší. Důvěryhodnost obou médií veřejné služby je cca o třetinu **vyšší mezi gymnazisty** než mezi studenty nematuritních oborů (SOU).

Nadpoloviční skupina respondentů v obou skupinách považuje za důvěryhodný zdroj TV NOVA (SŠ 52 %, ZŠ 63 %). Serveru iDNES.cz důvěřuje o něco méně než polovina žáků (SŠ 45 %, ZŠ 48 %). Ze všech sledovaných médií zde došlo k nejvýraznějšímu poklesu oproti roku 2018 (–19 %).

Mezi studenty učilišť panuje výrazně vyšší důvěra k bulvárnímu Blesku (29 %) než mezi gymnazisty (8 %).

Web AE News neznalo 67 % žáků ZŠ a 60 % studentů SŠ.

Mediální odborníci rozlišují dva typy důvěry médiím: reflexivní a afektivní. U reflexivní důvěry hraje roli předpoklad, že dané médium zpracuje informace věcně přesně, u afektivní důvěry je určující sdílené hodnotové zakotvení respondenta.

Z daného měření důvěryhodnosti vybraných médií nelze určit podíl reflexivní a afektivní důvěry. Lze ale předpokládat, že nižší úroveň sociálního a kulturního kapitálu studentů, a především **nízká mediální gramotnost studentů nematuritních oborů** souvisí s tím, že spíše považují za **důvěryhodnější** média, které jsou **méně intelektuálně náročná**, a jsou také **méně kritičtí** vůči **manipulativním a dezinformačním** obsahům.

Důvěra médiím (II.)

Naznačený předpoklad do jisté míry podporuje graf kombinující úroveň důvěry k uvedeným médiím a skórem mediální gramotnosti respondentů (viz strana 104), který ukazuje, že **nejdůvěryhodnějším médiím** – ČT a ČRo – **nejvíce důvěřují respondenti s nejvyšším skórem MG** (12,1–19 bodů). V prvním případě jde o 93 % mediálně nejgramotnějších respondentů, v druhém případě o 82 % nejgramotnějších respondentů podle výše uvedeného skóru MG.

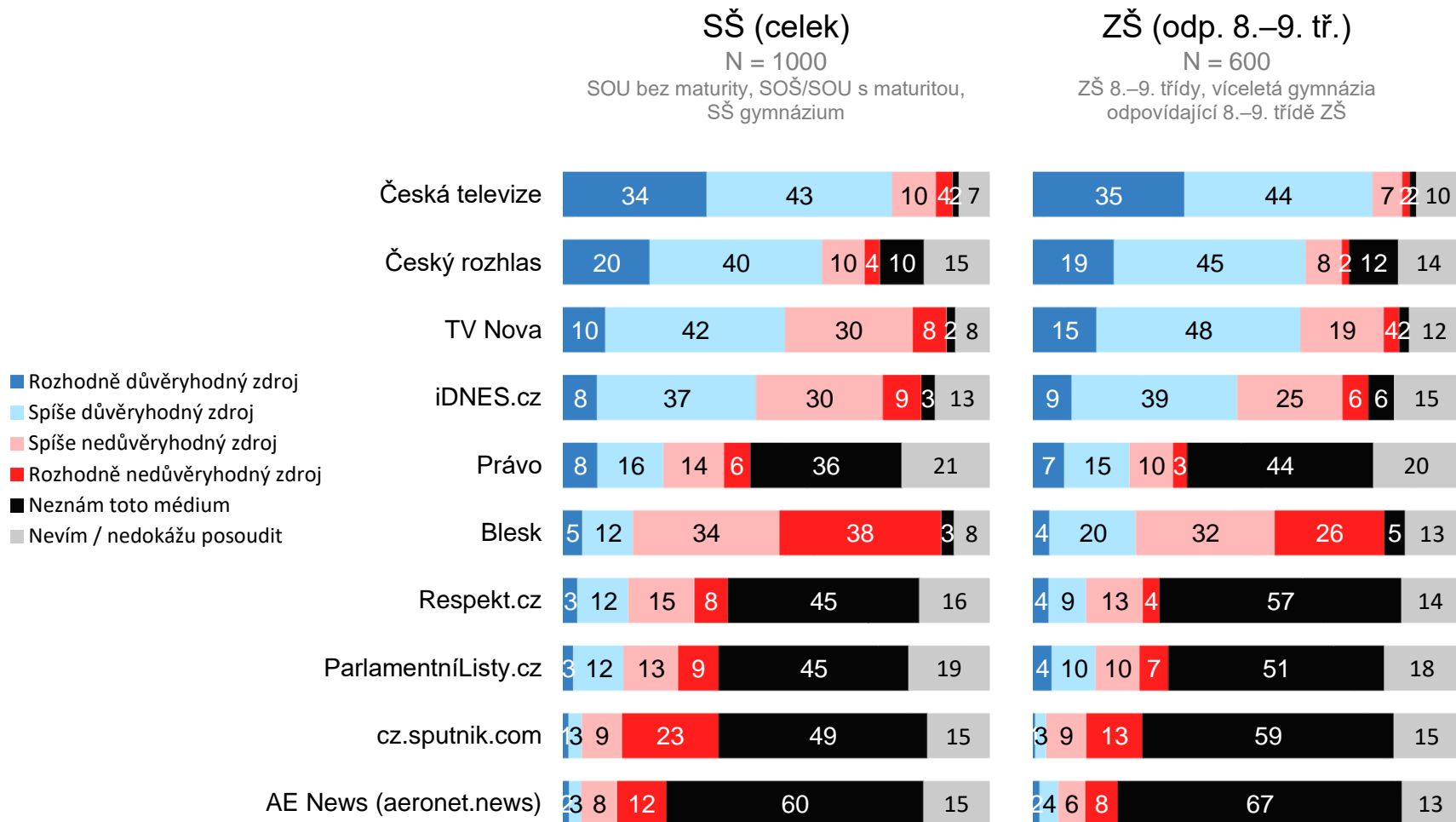
Naopak **nejméně důvěryhodným** médiím – Sputniku, AE News **nejvíce důvěřují** respondenti s **nejnižším skórem MG**.

Graf jako celek naznačuje, že respondenti s nejvyšším skórem MG tendují více důvěřovat tzv. seriózním a obsahově náročnějším médiím – ČT, ČRo, Respektu, zatímco respondenti s nejnižším skórem MG více důvěřují dezinformačním a bulvárním médiím – Sputniku, AE News, Blesku, ale i Právu a TV Nova.

Podíly důvěřujících respondentů podle úrovně jejich skóru MG je třeba komparovat u každého média samostatně, resp. nelze jejich hodnoty mechanicky porovnávat s ostatními. U každého média jsou podíly počítány z odlišného počtu důvěřujících respondentů, který je výrazně ovlivněn mírou znalosti daného média. Proto jsou například u nejméně známých médií – Sputniku a AE News – podíly ne/důvěřujících respondentů s vysokým i nízkým skórem MG nejnižší, ale podíl důvěřujících respondentů s nejnižším skórem MG je dvakrát vyšší (8 %) než s nejvyšším skórem (4 %).

Důvěryhodnost vybraných médií (I.)

Do jaké míry jsou pro tebe uvedená média důvěryhodným, nebo nedůvěryhodným zdrojem informací? (q1)

v %

Důvěryhodnost vybraných médií (II.)

Do jaké míry jsou pro tebe uvedená média důvěryhodným, nebo nedůvěryhodným zdrojem informací? (q1)

v %, součet odpovědí rozhodně + spíše důvěryhodný zdroj

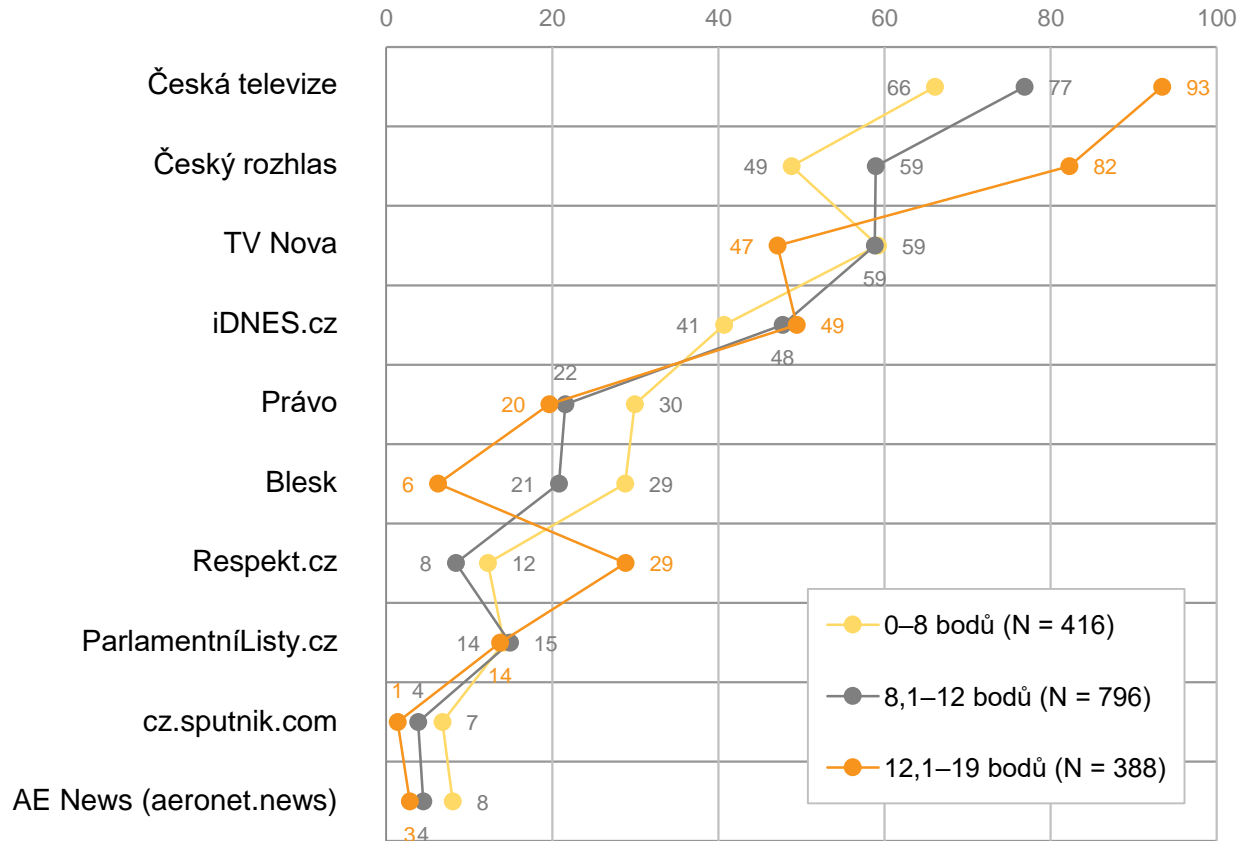
	2022		2018	typ školy					věk SŠ		pohlaví (celek)	
	ZŠ (odp. 8.-9. tř.)	SŠ (celek)	SŠ 2018*	ZŠ 8.-9. třídy	víceletá gym. odp. 8.-9. třídě ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15-16	17 a více	chlapci	dívky
Česká televize	80	77	80	78	93	63	74	91	80	75	79	80
Český rozhlas	64	61	--	61	89	46	55	79	66	57	61	66
TV Nova	63	52 	37	63	61	60	51	48	56	50	56	58
iDNES.cz	48	45 	64	48	44	48	39	53	44	46	48	47
Právo	23	24	--	23	19	26	22	24	24	23	22	26
Blesk	24	16	--	26	12	29	16	8	15	17	21	18
Respekt.cz	13	15 	25	11	29	11	9	28	15	16	14	14
ParlamentníListy.cz	15	14 	21	15	14	11	17	13	15	14	16	13
cz.sputnik.com	3	5	--	4	0	9	4	2	5	4	4	4
AE News (aeronet.news)	6	4	6	6	3	9	4	2	5	4	5	5

* v roce 2018 odlišný seznam médií **fiarově** zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny: (sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v **aktuální** vlně výzkumu

 změna u SŠ
oproti 2018
 o 5 % a více

Důvěryhodnost médií v závislosti na skóru mediální gramotnosti (SMG)

Do jaké míry jsou pro tebe uvedená média důvěryhodným, nebo nedůvěryhodným zdrojem informací? (q1)

v % v dané skupině, součet odpovědí rozhodně + spíše důvěryhodný zdroj

4.3 Názory na působení médií v demokratické společnosti

Vliv médií na fungování demokracie (I.)

Téměř polovina respondentů v obou skupinách (46 % středoškoláků, 41 % žáků ZŠ) se domnívá, že ***když se většina českých médií rozhodne pro podporu jednoho z kandidátů na prezidenta, je jisté, že volby vyhraje***. Tato „víra“ v moc médií je nejsilnější mezi gymnazisty z kvinty–oktávy (59 %) a žáky tercie a kvarty z víceletých gymnázií (56 %).

Téměř polovina respondentů – 47 % středoškoláků a 46 % žáků ZŠ – se domnívá, že ***předvolební průzkumy mají velký vliv na to, koho lidé volí***. Nadprůměrně tento názor sdílí gymnazisté a dívky, v obou skupinách jde o nadpoloviční většinu (51 %).

Necelá polovina středoškoláků (46 %) a 41 % žáků ZŠ připouští, že výsledky ***volebních průzkumů přibližně odpovídají politickým preferencím voličů***. Jinými slovy, ***mezi respondenty*** z obou skupin ***převažuje spíše důvěra*** k tomuto typu zjišťování názorů veřejného mínění. Nadprůměrně vysokou důvěru (58 %) deklarují gymnazisté z kvinty–oktávy a žáci tercie a kvarty z víceletých gymnázií (61 %).

Přibližně ***pětina žáků ZŠ i SŠ*** ale souhlasí s tvrzením, že ***předvolební průzkumy poskytují takové údaje o volebních preferencích občanů, jaké si kdo zaplatí***. Nadprůměrná je tato nedůvěra mezi studenty nematuritních oborů SOU (27 %).

Jinými slovy, ***respondenti jako celek*** vykazují silnou ***důvěru v moc médií*** a relativně ***vysokou míru ostražitosti k průzkumům volebních preferencí***, které primárně komunikují média.

Vliv médií na fungování demokracie (II.)

Výše naznačené přesvědčení respondentů, že média mají moc formovat názory veřejnosti, se projevuje i v jejich předpokladu, že **média ovlivňují vnímání závažnosti klimatické změny**.

Toto tvrzení **sdílí více než polovina respondentů** ve všech sledovaných skupinách. Nejsilněji je tento názor zastoupen mezi gymnazisty z kvinty–oktávy (86 %) a mezi žáky víceletých gymnázií – z tercie a kvarty (81 %).

Naopak **nejnižší** přesvědčení o vlivu médií na vnímání dané agendy je mezi **žáky ŽŠ** (52 %) a mezi **studenty nematuritních oborů** (SOU) – 53 %.

Respondenti ale také **předpokládají** přímé i nepřímé **vlivy médií na společenské problémy**, které způsobují **ohrožení demokracie**. Za nezávažnější považují (a) *zneužívání shromážděných osobních dat* (75 %), (b) *nepravdivé zprávy na internetu* (71 %), (c) *útoky hackerů* (68 %). Pouze (d) *cenzuru na sociálních sítích* považuje za ohrožení demokracie méně než polovina respondentů (47 %).

Ve srovnání s výzkumem z roku 2018 stoupl vnímání ohrožení demokracie *nepravdivými zprávami na internetu* (+8 %) a *útoky hackerů* (+7%).

Za ohrožení demokracie lze podle žáků považovat i *zpochybňování důvěryhodnosti médií a novinářů politiky*. Respondenti – středoškoláci a žáci ZŠ – označili za nejčastější nositele této praxe A. Babiše (32 % / 26 %) a T. Okamuru (14 % / 8 %).

Vliv předvolebních průzkumů a médií na volby

A do jaké míry souhlasíš či nesouhlasíš s následujícími výroky? (q15)

- Rozhodně souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Rozhodně nesouhlasím
- Nevím

SŠ (celek)

N = 1000

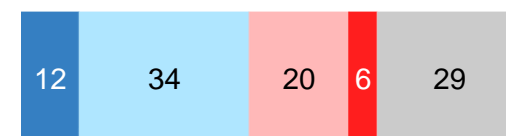
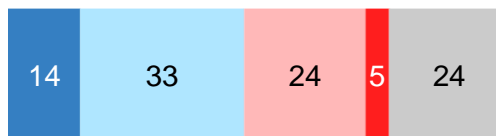
SOU bez maturity, SOŠ/SOU s maturitou,
SŠ gymnázium

ZŠ (odp. 8.–9. tř.)

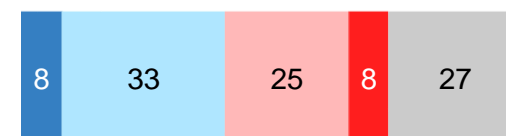
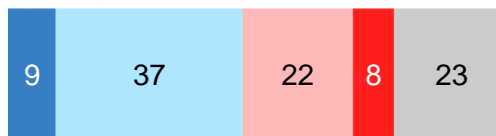
N = 600

ZŠ 8.–9. třídy, víceletá gymnázia
odpovídající 8.–9. třídě ZŠ

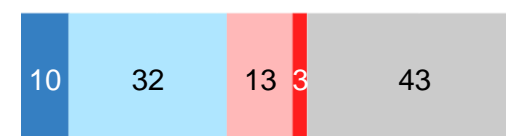
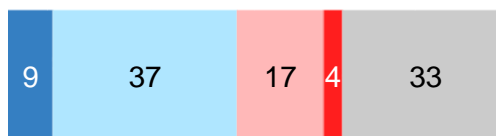
Předvolební průzkumy mají rozhodující vliv na to, komu dají lidé hlas ve volbách.

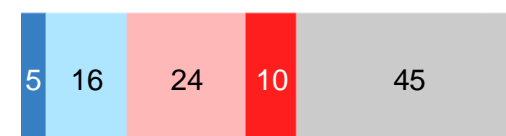
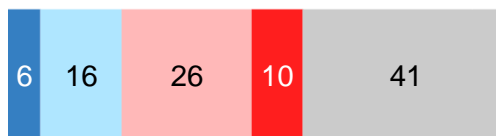
Když se většina českých médií rozhodne pro podporu jednoho z kandidátů na prezidenta, je jisté, že volby vyhraje.

Předvolební průzkumy poskytují takové údaje, které přibližně odpovídají skutečným politickým preferencím voličů.

Předvolební průzkumy poskytují takové údaje o volebních preferencích občanů, jaké si kdo zaplatí.

v %

Vliv předvolebních průzkumů a médií na volby

A do jaké míry souhlasíš či nesouhlasíš s následujícími výroky? (q15)

sloupcová %, součet odpovědí rozhodně + spíše souhlasím

Předvolební průzkumy mají rozhodující vliv na to, komu dají lidé hlas ve volbách.

Když se většina českých médií rozhodne pro podporu jednoho z kandidátů na prezidenta, je jisté, že volby vyhraje.

Předvolební průzkumy poskytují takové údaje, které přibližně odpovídají skutečným politickým preferencím voličů.

Předvolební průzkumy poskytují takové údaje o volebních preferencích občanů, jaké si kdo zaplatí.

	2022		2018		typ školy			věk SŠ		pohlaví (celek)		
	ZŠ (odp. 8.-9. tř.)	SŠ (celek)	SŠ 2018*	ZŠ 8.-9. třídy	víceletá gym. odp. 8.-9. třídě ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15-16	17 a více	chlapci	dívky
Předvolební průzkumy mají rozhodující vliv na to, komu dají lidé hlas ve volbách.	46	47	69*	47	35	49	44	51	49	46	45	51
Když se většina českých médií rozhodne pro podporu jednoho z kandidátů na prezidenta, je jisté, že volby vyhraje.	41	47	--	39	56	37	43	59	49	45	45	45
Předvolební průzkumy poskytují takové údaje, které přibližně odpovídají skutečným politickým preferencím voličů.	41	46	60*	39	61	35	42	58	46	46	48	42
Předvolební průzkumy poskytují takové údaje o volebních preferencích občanů, jaké si kdo zaplatí.	21	23	45*	22	14	27	24	18	22	23	22	23
	600	1000	1002	537	63	212	469	319	397	603	723	693

N

* odlišné znění otázek

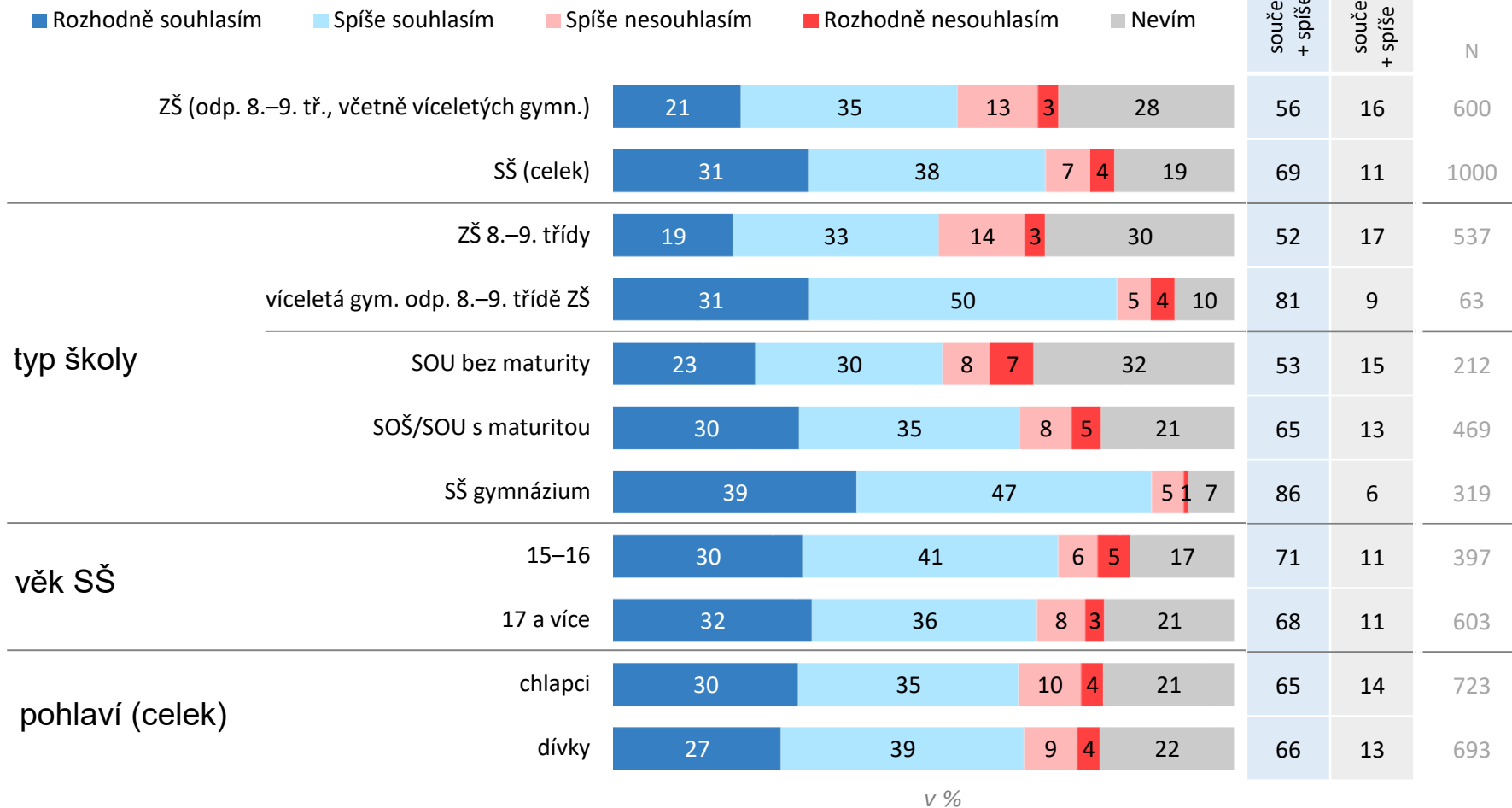
fialově zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny: (sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v aktuální vlně výzkumu

změna u SŠ
oproti 2018
o 5 % a více

Vliv médií na vnímání závažnosti klimatické změny

A do jaké míry souhlasíš či nesouhlasíš s následujícími výroky? (q15)

Média mají vliv na to, jak lidé vnímají závažnost klimatické změny.

Názory na manipulativnost sociálních sítí a velkých médií (I.)

Respondenti předpokládají silnou **přesvědčovací efektivitu** sociálních sítí a domnívají se, že se jimi **většina Čechů nechá snadno zmanipulovat**. S tímto tvrzením **souhlasí 75 % středoškoláků a 71 % žáků ZŠ**. Respondenti jako silní konzumenti sociálních sítí tak pravděpodobně potvrzují výzkumně opakovaně potvrzený „efekt třetí osoby“ (Davison, 1983), podle kterého *jsou jedinci přesvědčeni o tom, že média mají větší vliv na druhé než na ně samotné*. Nadprůměrně je tento názor zastoupen mezi gymnazisty (85 %).

Tvrzení, že *sociální sítě uzavírají lidi v názorových bublinách/táborech*, přijímá v obou skupinách nadpoloviční podíl respondentů (64 % SŠ, 54 % ZŠ). I tento kriticko-skeptický pohled zastávají nadprůměrně často gymnazisté (78 %).

S tvrzením, že *velká média včetně veřejnoprávních záměrně zkreslují nebo zamlčují důležité informace*, souhlasí necelá polovina respondentů v obou skupinách – 42 % žáků ZŠ a 49 % středoškoláků – nadprůměrně ze SOU.

Názory na manipulativnost sociálních sítí a velkých médií (II.)

Do jaké míry souhlasíš či nesouhlasíš s následujícími výroky? (q34)

- Rozhodně souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Rozhodně nesouhlasím
- Nevím

SŠ (celek)

N = 1000

SOU bez maturity, SOŠ/SOU s maturitou, SŠ gymnázium

ZŠ (odp. 8.–9. tř.)

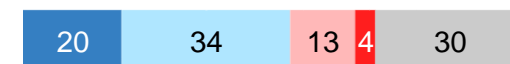
N = 600

ZŠ 8.–9. třídy, víceletá gymnázia odpovídající 8.–9. třídě ZŠ

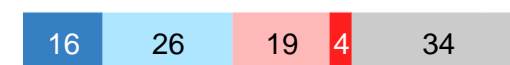
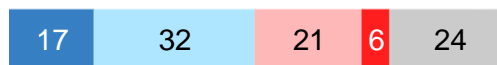
Většina Čechů se nechá snadno zmanipulovat tím, co vidí/čte na sociálních sítích.

Sociální sítě uzavírají lidi v názorových bublinách/táborech.

Velká média včetně veřejnoprávních záměrně zkreslují nebo zamlčují důležité informace.

v %

v %, součet odpovědí rozhodně + spíše souhlasím

2022		typ školy					věk SŠ		pohlaví (celek)	
ZŠ (odp. 8.–9. tř.)	SŠ (celek)	ZŠ 8.–9. třídy	víceletá gym. odp. 8.–9. třídě ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15–16	17 a více	chlapci	dívky
71	75	69	85	66	74	85	78	74	72	78
53	64	51	75	51	60	78	65	64	61	60
42	49	42	39	54	54	38	50	49	46	47

fialově zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny: (sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v aktuální vlně výzkumu

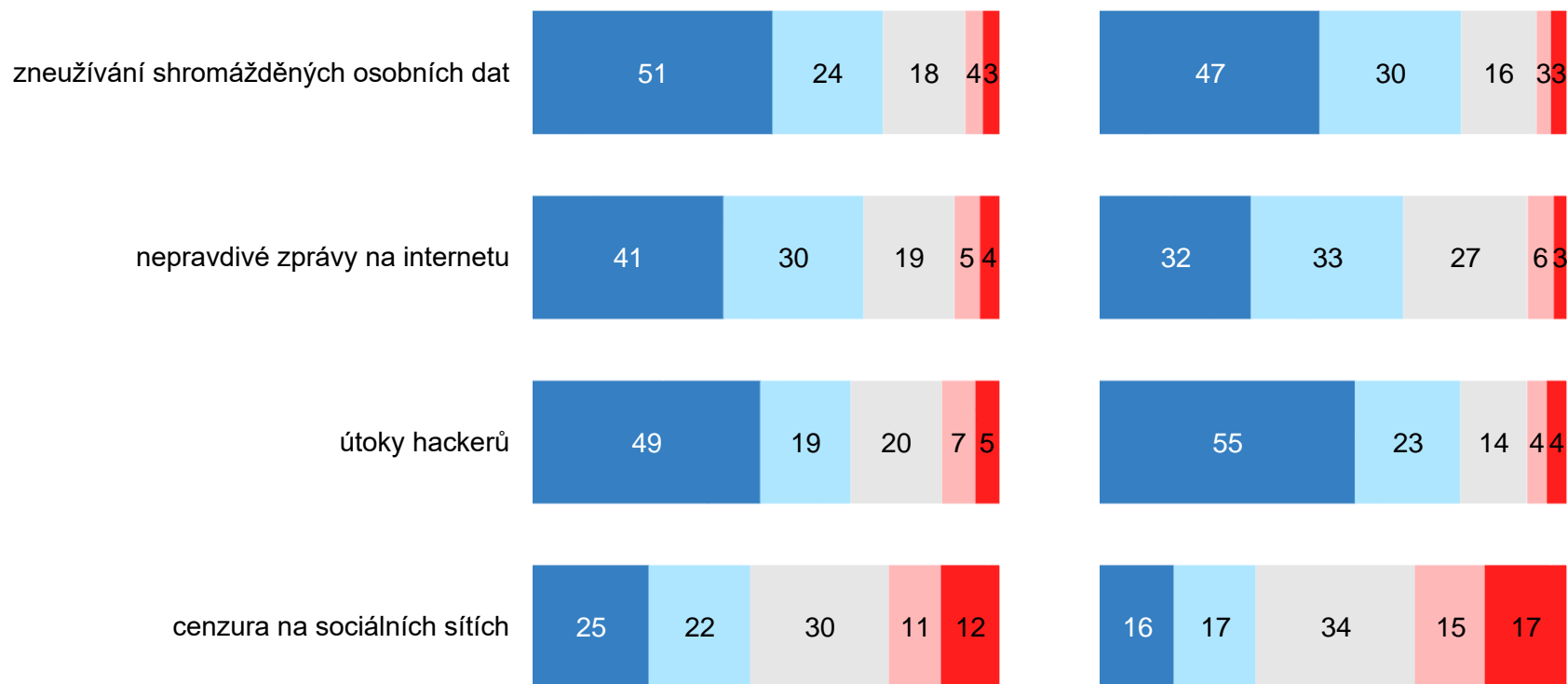
Ohrožení demokracie v souvislosti s působením médií (I.)

Do jaké míry podle tvého názoru ohrožují uvedené jevy demokratické uspořádání české společnosti? (q18)

- 1 = Velmi ohrožují
- 2
- 3
- 4
- 5 = Vůbec neohrožují

SŠ (celek)
N = 1000
SOU bez maturity, SOŠ/SOU s maturitou,
SŠ gymnázium

ZŠ (odp. 8.–9. tř.)
N = 600
ZŠ 8.–9. třídy, víceletá gymnázia
odpovídající 8.–9. třídě ZŠ

v %

Ohrožení demokracie v souvislosti s působením médií (II.)

Do jaké míry podle tvého názoru ohrožují uvedené jevy demokratické uspořádání české společnosti? (q18)

sloupcová %, součet odpovědí rozhodně + spíše souhlasím

	2022		2018	typ školy					věk SŠ		pohlaví (celek)	
	ZŠ (odp. 8.–9. tř.)	SŠ (celek)	SŠ 2018*	ZŠ 8.–9. třídy	víceletá gym. odp. 8.–9. třídě ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15–16	17 a více	chlapci	dívky
zneužívání shromážděných osobních dat	77	75	75	77	81	70	76	77	77	74	75	79
nepravdivé zprávy na internetu	65	71	63	64	78	64	68	80	74	69	67	71
útoky hackerů	77	68	61	79	67	73	69	64	69	68	69	75
cenzura na sociálních sítích	33	47	61	32	46	37	44	58	46	47	47	37

N 600 1000 1002 537 63 212 469 319 397 603 723 693

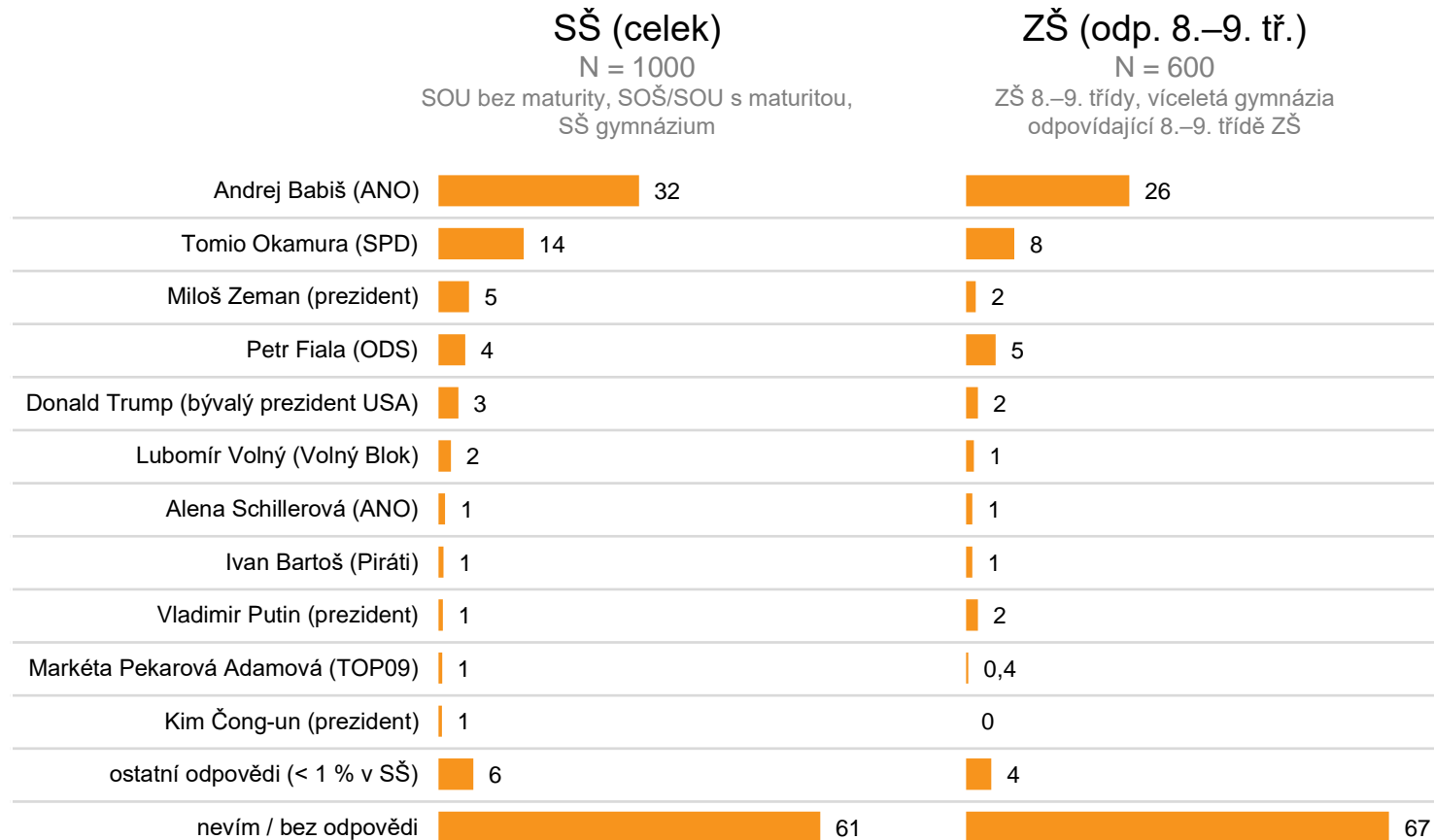
fialově zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny: (sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v **aktuální** vlně výzkumu

změna u SŠ
oproti 2018
o 5 % a více

* Mírně odlišné znění otázky v roce 2018: U každého z následujících jevů vyberte, nakolik podle vašeho názoru ohrožují demokracii.

Politici zpochybňující důvěryhodnost médií a novinářů

Napadají tě jména politiků (z České republiky nebo ze zahraničí), kteří často zpochybňují důvěryhodnost médií a novinářů? Pokud ano, uveď jejich jméno a politickou stranu či hnutí, které reprezentují, nebo funkci, v níž působí. Můžeš uvést maximálně 3 takové politiky nebo političky. (q19)

SROVNÁNÍ S ROKEM 2018
U STŘEDOŠKOLÁKŮ:
nejčastější odpovědi
v roce 2018:

Andrej Babiš 57 %
Miloš Zeman 31 %
Tomio Okamura 25 %

Časové srovnání je
pouze orientační
vzhledem k odlišné
konstrukci otázky
(aktuálně uváděli
i politickou stranu či
funkci a měli možnost
přímé odpovědi *nevím*).

v %, kategorizované spontánní
odpovědi, max. 3 odpovědi

Názory na význam médií pro demokracii, na jejich primární cíle a na vlastnictví médií politiky (I.)

Komplikovaný vztah médií a politiky hodnotili respondenti prostřednictvím tří sad otázek. První se zaměřuje na roli médií v demokratické společnosti. Druhá se soustřeďuje na to, jaké motivy připisují respondenti médiím, třetí tematizuje otázky vlastnictví médií politiky.

Polovina žáků ZŠ a 60 % středoškoláků považuje **nezávislá média za důležitá pro fungující demokracii**. Ve srovnání s rokem 2018 (74 %) jde o 14% pokles.

Méně než polovina respondentů v obou skupinách sdílí názor, že **lidé, kteří nesledují zprávy o politice v hlavních médiích, jsou politiky snadněji manipulovatelní**. Konkrétně jde o 43 % středoškoláků, 49 % žáků ZŠ. I v tomto případě zastávají tento nejčastěji gymnazisté (56 %).

S tvrzením, že **média nikdy nejsou nestranná a vždy sledují nějaký politický zájem**, souhlasí **39 % žáků ZŠ** a **44 % středoškoláků**. Ve srovnání s výzkumem realizovaným v roce 2018 jde o 8% pokles.

Naopak **většina** respondentů v obou skupinách sdílí názor, že **většině médií záleží více na finančním zisku než na kvalitě publikovaných informací** – jde o 65 % středoškoláků a 60 % žáků ZŠ. Nadprůměrně sdílí tento pohled gymnazisté z kvinty–oktávy (71 %).

Nejvýraznější souhlas vyjádřili respondenti v obou skupinách s tvrzením, že **pokud jsou média vlastněna politiky, jsou méně důvěryhodná**. Tento pohled zastává 59 % žáků ZŠ a 65 % středoškoláků. Ve srovnání s rokem 2018 jde v této skupině o 8% pokles.

Návrh **zakázat vlastnictví médií politiky** ale **nesdílí většina** respondentů. Mezi žáky ZŠ je pro 42 %, mezi středoškoláky 50 %, nadprůměrně častěji by pro to byli gymnazisté (80 %). Ve srovnání s výzkumem realizovaným v roce 2018 jde mezi **středoškoláky o 15% pokles**.

Názory na význam médií pro demokracii, na jejich primární cíle a na vlastnictví médií politiky (II.)

Do jaké míry souhlasíš či nesouhlasíš s následujícími výroky? (q14)

- Rozhodně souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Rozhodně nesouhlasím
- Nevím

SŠ (celek)

N = 1000

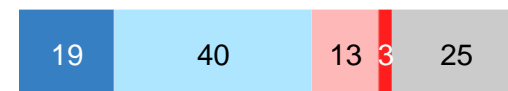
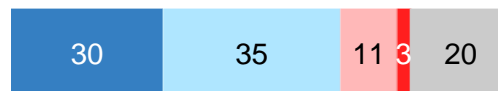
SOU bez maturity, SOŠ/SOU s maturitou, SŠ gymnázium

ZŠ (odp. 8.–9. tř.)

N = 600

ZŠ 8.–9. třídy, víceletá gymnázia odpovídající 8.–9. třídě ZŠ

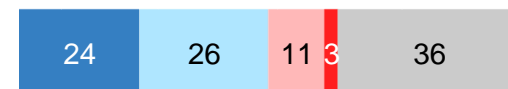
Pokud jsou média vlastněna politiky, jsou méně důvěryhodná.

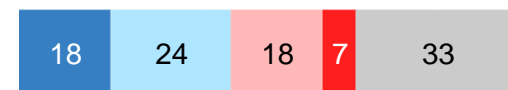
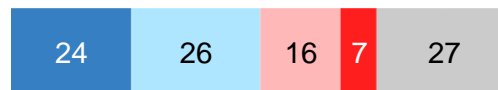
Většině médií záleží více na finančním zisku než na kvalitě publikovaných informací.

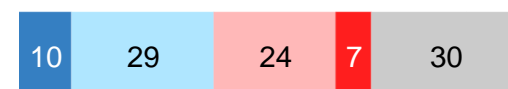
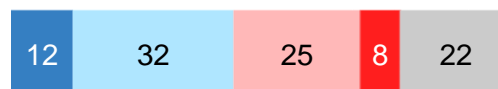
Nezávislá média jsou důležitá pro fungující demokracii.

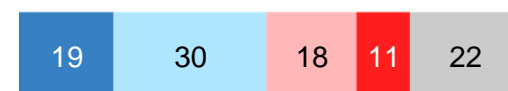
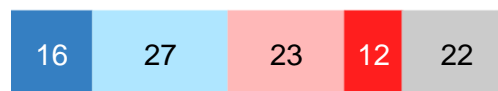
Vlastnictví médií politiky by mělo být zakázáno.

Média nikdy nejsou nestranná, vždy sledují nějaký politický zájem.

Lidé, kteří nesledují zprávy o politice v hlavních médiích, jsou politiky snadněji manipulovatelní.

v %

Názory na význam médií pro demokracii, na jejich primární cíle a na vlastnictví médií politiky podle skóru MG

Intenzitu souhlasu s uvedenými výroky **diferencuje úroveň skóru mediální gramotnosti respondentů**. (Slide na straně 12) naznačuje dvě základní souvislosti:

- 1) Respondenti s nejvyšším skórem MG jsou kritičtější.** Největší podíl z nich se domnívá, že:
  - *vlastnictví médií politiky je činí méně důvěryhodnými (83 % respondentů s nejvyšším skórem MG),*
  - *většině médií záleží více na finančním zisku než na kvalitě publikovaných informací (73 %),*
  - *vlastnictví médií politiky by mělo být zakázáno (63 %),*
  - *média nikdy nejsou nestranná, vždy sledují nějaký politický zájem (47 % respondentů s nejvyšší i střední úrovní skóru MG).*
- 2) Respondenti s nevyšším skórem mediální gramotnosti si nejsilněji uvědomují význam médií pro demokracii.**

Největší podíl z nich se domnívá, že:

  - *nezávislá média jsou důležitá pro fungující demokracii (85 % respondentů s nejvyšším skórem MG),*
  - *lidé, kteří nesledují zprávy o politice v hlavních médiích, jsou politiky snadněji manipulovatelní (60 %).*

Názory na význam médií pro demokracii, na jejich primární cíle a na vlastnictví médií politiky

Do jaké míry souhlasíš či nesouhlasíš s následujícími výroky? (q14)

v %, součet odpovědí rozhodně + spíše souhlasím

Pokud jsou média vlastněna politiky, jsou méně důvěryhodná.

Většině médií záleží více na finančním zisku než na kvalitě publikovaných informací.

Nezávislá média jsou důležitá pro fungující demokracii.

Vlastnictví médií politiky by mělo být zakázáno.

Média nikdy nejsou nestranná, vždy sledují nějaký politický zájem.

Lidé, kteří nesledují zprávy o politice v hlavních médiích, jsou politiky snadněji manipulovatelní.

2022	2018	typ školy						věk SŠ		pohlaví (celek)	
		ZŠ (odp. 8.-9. tř.)	SŠ (celek)	SŠ 2018	ZŠ 8.-9. třídy	víceletá gym. odp. 8.-9. třídě ZŠ	SOU bez maturity	SOŠ/SOU s maturitou	SŠ gymnázium	15-16	17 a více
58	66	74	57	71	53	62	80	67	65	64	62
59	66	70	59	64	55	67	71	66	66	63	65
50	60	74	46	81	44	57	76	59	61	61	52
42	50	65	41	57	41	46	60	48	51	49	44
39	45	53	39	38	43	45	46	48	43	43	41
49	43	47	48	59	31	41	56	45	42	45	47

fialově zvýrazněny rozdíly o 5 % a více v rámci dané skupiny: (sloupce ZŠ x SŠ; chlapci x dívky atd.) v aktuální vlně výzkumu

změna u SŠ oproti 2018 o 5 % a více

Názory na roli médií veřejné služby v demokratické společnosti

Existenci **médií veřejné služby** považují jako **podmínku** pro *fungování svobodné demokratické společnosti* více než **dvě třetiny gymnazistů** z kvinty až oktávy (72 %) a 70 % žáků z **tercie a kvarty víceletých gymnázií**. Naopak mezi studenty **nematuritních oborů (SOU)** a **žáky ŽŠ** vnímá důležitost těchto médií pro kvalitu demokracie **méně než polovina respondentů** (32 %).

Význam médií veřejné služby **roste lineárně s hodnotou skóru mediální gramotnosti (SMG)**. Téměř **čtyři pětiny** (76 %) respondentů, kteří dosáhli **nejvyšší hodnoty SMG** (12,1–19 b.), považují tato média za **důležitá** pro demokratickou společnost.

Mezi respondenty s **nejnižší hodnotou skóru mediální gramotnosti** (0–8 b.) vnímá média veřejné služby jako **důležitá** jen **22 %** respondentů.

Ačkoliv zvláště gymnazisté považují média veřejné služby za velmi důležitá pro demokratickou společnost, jsou nejen oni **značně rozděleni v odpovědích na to, jak se měla tato média financovat**. Žádná z vybraných možností nedosahuje ani třetinového zastoupení, s jednou výjimkou studentů SOU, mezi kterými je nejvíce zastoupena varianta *nevím*. Ani u dvou skupin s **nejvyšším skórem mediální gramotnosti nepřevažuje jedno řešení** a respondenti se kloní ke dvěma formulacím:

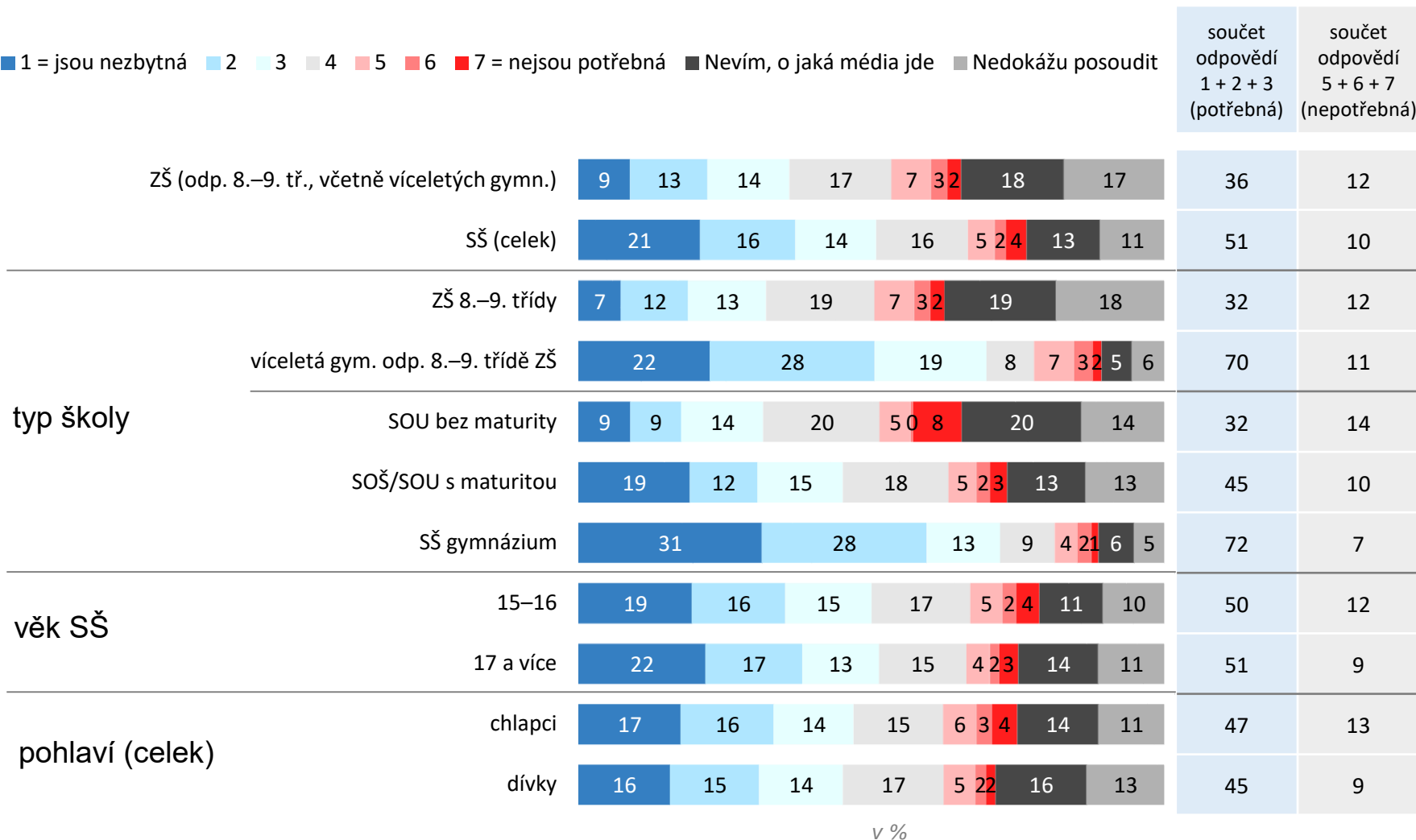
(a) *Měli by je financovat pouze vlastníci přijímačů, kteří ČT a ČRo sledují a poslouchají*, kterou upřednostňuje 22 % žáků z tercie a kvarty víceletých gymnázií a 26 % gymnazistů z kvinty–oktávy.

(b) *ČT a ČRo by se měly financovat převážně z příjmů, které plynou z prodeje vysílacího času inzerentům*, preferuje 29 % žáků z tercie a kvarty víceletých gymnázií a 20 % gymnazistů z kvinty až oktávy.

Význam médií veřejné služby pro demokracii

Jak moc jsou podle tebe důležitá pro svobodnou demokratickou společnost veřejnoprávní média? (q20)

■ 1 = jsou nezbytná ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ 5 ■ 6 ■ 7 = nejsou potřebná ■ Nevím, o jaká média jde ■ Nedokážu posoudit

v %

časové srovnání není možné vzhledem k výrazně odlišné škále odpovědí

Způsob financování ČT a ČRo

Jak by podle tvého názoru měla být financována Česká televize a Český rozhlas? (q6)

■ Z daní, o jejichž rozdělení rozhodnou politici.

■ Měli by je financovat všichni občané přímým poplatkem ČT a ČRo.

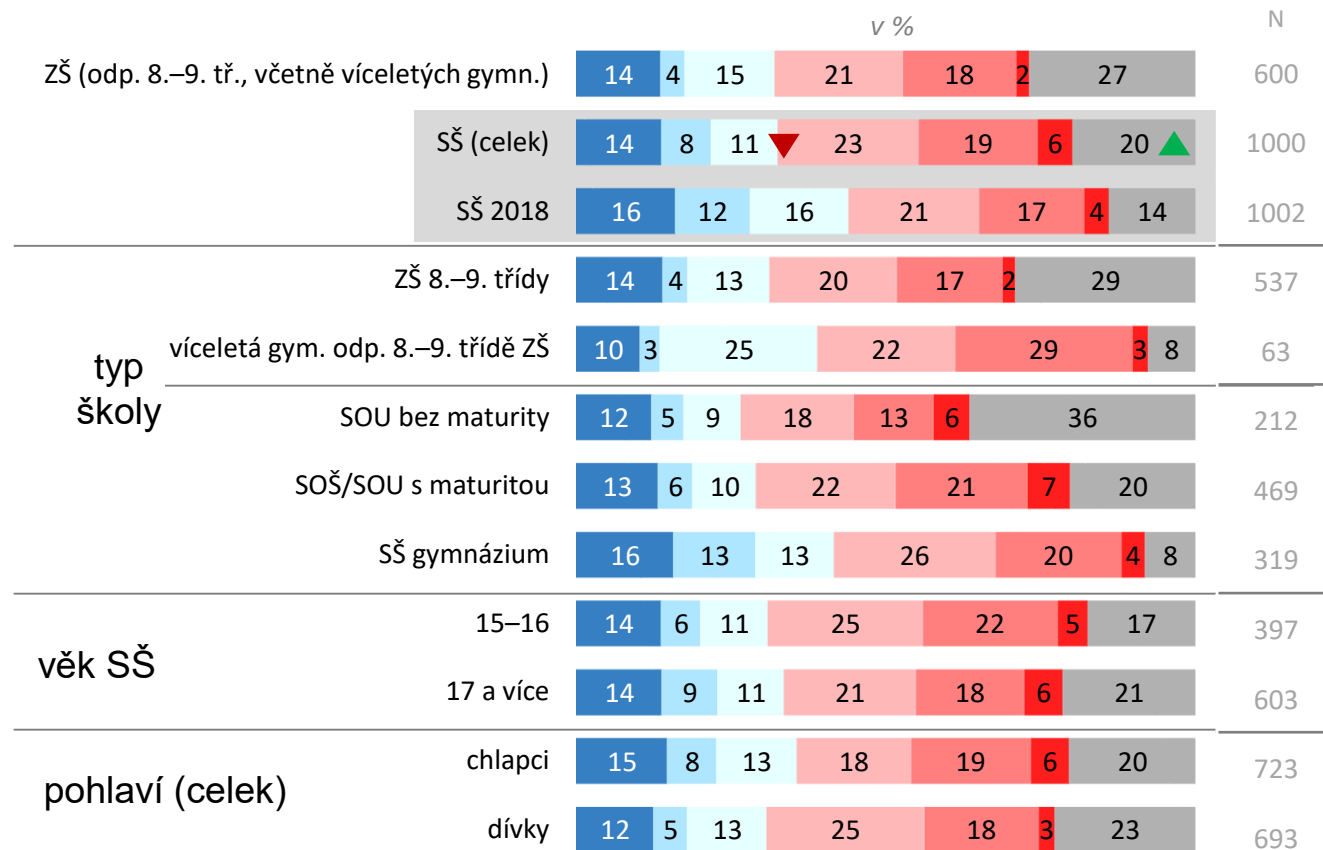
■ Měli by je financovat všichni, kdo vlastní televizní nebo rozhlasový přijímač.

■ Měli by je financovat pouze vlastníci přijímačů, kteří ČT a ČRo sledují a poslouchají.

■ ČT a ČRo by se měly financovat převážně z příjmů, které plynou z prodeje vysílacího času inzerentům.

■ Česká televize a Český rozhlas by měly být zrušeny.

■ Nevím

▲ změna u SŠ
oproti 2018
o 5 % a více

4.4 Nepravdivé zprávy, hoaxy a dezinformace

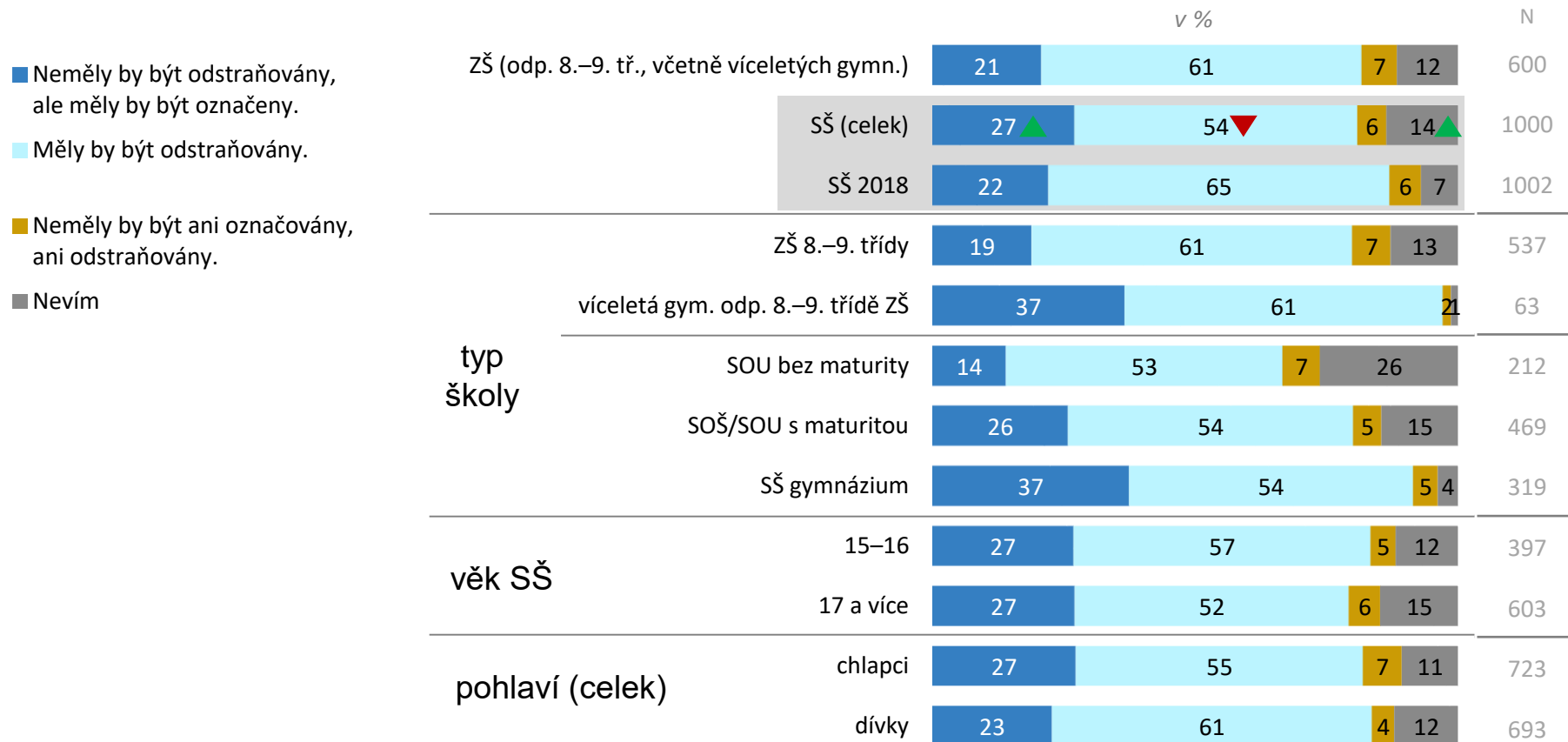
Nepravdivé zprávy, hoaxy a dezinformace

Nadpoloviční **většina respondentů** se kloní k tomu, aby byly nepravdivé zprávy vyskytující se v prostředí internetu **odstraňovány**.

Toto řešení preferuje **61 %** žáků **ZŠ** a **54 % stredoškolačů**, jejichž podíl oproti výzkumu z roku 2018 poklesl o 11 % ve prospěch řešení takové zprávy pouze **označovat** – pro toto řešení je **27 % stredoškolačů**. Vzrostl také podíl odpovědí **nevím (14 %)**.

Preferovaný postup vůči nepravdivým zprávám na internetu

Jak by se podle tvého názoru mělo přistupovat k nepravdivým zprávám (fake news, hoaxy, dezinformace), které se šíří v prostředí internetu? Označ variantu, která nejvíce odpovídá tvému názoru. (q26)

změna u SŠ
oproti 2018
o 5 % a více

Dotazník v plném znění

1. Do jaké míry jsou pro Tebe uvedená média DŮVĚRYHODNÝM, nebo NEDŮVĚRYHODNÝM zdrojem informací?

Pro každé médium vyber z připojené stupnice takovou číselnou hodnotu, která nejlépe odpovídá Tvému názoru.

Rotace položek.

	Rozhodně důvěryhodný zdroj	Spíše důvěryhodný zdroj	Spíše nedůvěryhodný zdroj	Rozhodně nedůvěryhodný zdroj	Neznám toto médium.	Nevím / nedokážu posoudit
A. Česká televize	①	②	③	④	⑤	⑥
B. TV Nova	①	②	③	④	⑤	⑥
C. iDNES.cz	①	②	③	④	⑤	⑥
D. Právo	①	②	③	④	⑤	⑥
E. ParlamentníListy.cz	①	②	③	④	⑤	⑥
F. AE News (aeronet.news)	①	②	③	④	⑤	⑥
G. Respekt.cz	①	②	③	④	⑤	⑥
H. Český rozhlas	①	②	③	④	⑤	⑥
I. cz.sputnik.com	①	②	③	④	⑤	⑥
J. Blesk	①	②	③	④	⑤	⑥

2. Který ze seznamu podnikatelů vlastní uvedená média?

*Média A. Babiše jsou v současné době spravována správcem svěfenských fondů, u kterých je Andrej Babiš konečným beneficiem.

Pro každé médium vyber jen jednu odpověď.

	Andrej Babiš*	Ivo Lukačovič	Zdeněk Bakala	Ivo Valenta	Jaromír Soukup	Daniel Křetínský
A. Web Aktuálně.cz	①	②	③	④	⑤	⑥
B. Web ParlamentníListy.cz	①	②	③	④	⑤	⑥
C. TV Barrandov	①	②	③	④	⑤	⑥
D. Web iDNES.cz	①	②	③	④	⑤	⑥
E. Seznam zprávy	①	②	③	④	⑤	⑥
F. Blesk	①	②	③	④	⑤	⑥

3. Znáš nějakého novináře či novinářku? Pokud ano, napiš jeho/její jméno a médium, pro které pracuje. Pokud se Ti nevybaví křestní jméno, uveď alespoň příjmení.

Stačí uvést jméno jednoho novináře / novinářky.

Ano, znám – vypiš jméno:

Vypiš médium:

.....

2) Neznám žádného novináře či novinářku

②

4. Která média podle Tebe v první polovině roku 2022 četlo/sledovalo/poslouchalo nejvíc Čechů? V každé skupině (A – D) označ médium s nejvíce čtenáři / posluchači / diváky.

A) Nejčtenější z těchto tří tištěných deníků v první polovině roku 2022 byl/a/o:

Možnost jedné odpovědi.

1) MF Dnes			
2) Blesk	①	②	③
3) Právo			

B) Nejposlouchanější rádio:

Možnost jedné odpovědi.

1) Radiožurnál			
2) Frekvence 1	①	②	③
3) Impuls			

C) Nejsledovanější zpravodajské portály:

Možnost jedné odpovědi.

1) iRozhlas.cz			
2) Novinky.cz	①	②	③
3) Aktuálně.cz			

D) Nejsledovanější hlavní večerní televizní zpravodajství (19:00 – 20:00 hod)

Možnost jedné odpovědi.

1) Televizní noviny (TV NOVA)			
2) Události (ČT)	①	②	③
3) Hlavní zprávy (TV Prima)			

5. U každého z následujících médií urči, jestli je, nebo není veřejnoprávní.

Pro každé médium vyber jen jednu odpověď.

	Je veřejnoprávní	Není veřejnoprávní	Nevím
A. Česká televize	①	②	③
B. Český rozhlas	①	②	③
C. Česká tisková kancelář	①	②	③
D. TV Nova	①	②	③
E. Rádio Impuls	①	②	③
F. Hospodářské noviny	①	②	③

Rotace políček.

6. Jak by podle Tvého názoru měla být financována Česká televize a Český rozhlas?

Možnost jedné odpovědi.

	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
1) Z daní, o jejichž rozdělení rozhodnou politici.							
2) Měli by je financovat všichni občané přímým poplatkem ČT a ČRo.							
3) Měli by je financovat všichni, kdo vlastní televizní nebo rozhlasový přijímač.							
4) Měli by je financovat pouze ti vlastníci televizních a rozhlasových přijímačů, kteří Českou televizi a Český rozhlas sledují a poslouchají.							
5) ČT a ČRo by se měly financovat převážně z příjmů, které plynou z prodeje vysílacího času inzerentům.							
6) Česká televize a Český rozhlas by měly být zrušeny.							
7) Nevím							

7. U každého z uvedených médií urči, zda musí, nebo nemusí jeho zpravodajství dodržovat požadavek objektivitu a vyváženosti, který vyplývá ze zákona.

Pro každé médium vyber jen jednu odpověď.

	Musí	Nemusí	Nevím
A. Česká televize	①	②	③
B. MF DNES	①	②	③
C. FTV Prima	①	②	③
D. Český rozhlas	①	②	③
E. Rádio Impuls	①	②	③
F. ParlamentniListy.cz	①	②	③
G. Hospodářské noviny	①	②	③

Rotace položek

8. Znáš nějaký dezinformační web? (dezinformační weby záměrně šíří nepravdivé informace s cílem ovlivnit rozhodování nebo názory jejich příjemců).

- 1) Ano, znám → pokr. 8A
 2) Neznám → pokr. 9

①   ②

8A. V předchozí otázce jsi uvedl/a, že **znáš nějaký dezinformační web. Uveď prosím max. 3 dezinformační weby, které znáš.**

1. ....
 2. ....
 3. ....

9. Co podle Tebe vyplývá ze Zákona o České televizi? Rozhodni, zda jsou následující výroky pravdivé, nebo nepravdivé.

Pro každý výrok vyber jen jednu odpověď!

	Pravdivý výrok	Nepravdivý výrok	Nevím, neumím posoudit
A. ČT musí informovat pozitivně o vládě ČR.	①	②	③
B. ČT musí zaměstnávat zástupce všech menšin žijících v ČR.	①	②	③
C. ČT musí vytvářet vyváženou nabídku pořadů pro všechny skupiny obyvatel (zástupce menšin, náboženských vyznání apod.).	①	②	③
D. musí posilovat právní vědomí obyvatel ČR.	①	②	③
E. musí informovat pozitivně o členství ČR v Evropské unii.	①	②	③

Rotace položek

10. Co podle Tebe znamená označení „Sponzorováno“ na tomto obrázku, který byl zveřejněn na Facebooku?

Možnost jedné odpovědi.

- ①   ②   ③   ④   ⑤

- 1) Zveřejnění příspěvku přináší sponzorské finanční prostředky neziskovému projektu.
- 2) Příspěvek je placená reklama.
- 3) Příspěvek byl registrován na portále Sponzorováno.cz.
- 4) Lidé se na financování tohoto příspěvku složili (crowdfunding).
- 5) Nevím.

11. Představ si, že celá tvoje třída zadá ve stejný čas do stejného internetového vyhledávače (např. do Googlu) ve svých mobilech stejný hledaný výraz „horské kolo“. Jaké reklamní výsledky se každému z vás zobrazí?

Možnost jedné odpovědi.

- ①   ②   ③

- 1) Všem se zobrazí stejná nabídka značek horských kol ve stejném pořadí
- 2) Pořadí nabízených horských kol nebude u každého z nás totožné
- 3) Nevím

12. Každou sociální síť někdo vlastní. Propoj správně uvedené sociální sítě a společnosti.

Pro každé médium vyber jen jednu odpověď.

	Meta Platform (dříve Facebook), USA	ByteDance, Čína	Google Inc, USA	Nevím
A. Instagram	①	②	③	④
B. Whatsapp	①	②	③	④
C. TikTok	①	②	③	④
D. YouTube	①	②	③	④

13. Co je podle Tebe pro sociální sítě jako Instagram nebo Youtube hlavním zdrojem příjmů?

Možnost jedné odpovědi.

- 1) Reklama
- 2) Státní příspěvky
- 3) Uživatelské poplatky   ①   ②   ③   ④
- 4) Nevím

14. Do jaké míry souhlasíš či nesouhlasíš s následujícími výroky?

V každém řádku musí být jedna odpověď.

Rotace položek.

	Rozhodně souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Rozhodně nesouhlasím	Nevím
A. Média nikdy nejsou nestranná, vždy sledují nějaký politický zájem.	①	②	③	④	⑤
B. Lidé, kteří nesledují zprávy o politice v hlavních médiích, jsou politiky snadněji manipulovatelní.	①	②	③	④	⑤
C. Nezávislá média jsou důležitá pro fungující demokracii.	①	②	③	④	⑤
D. Většinu médií záleží více na finančním zisku než na kvalitě publikovaných informací.	①	②	③	④	⑤
E. Pokud jsou média vlastněná politiky jsou méně důvěryhodná.	①	②	③	④	⑤
F. Vlastnictví médií politiky by mělo být zakázáno.	①	②	③	④	⑤

15. A do jaké míry souhlasíš či nesouhlasíš s následujícími výroky?

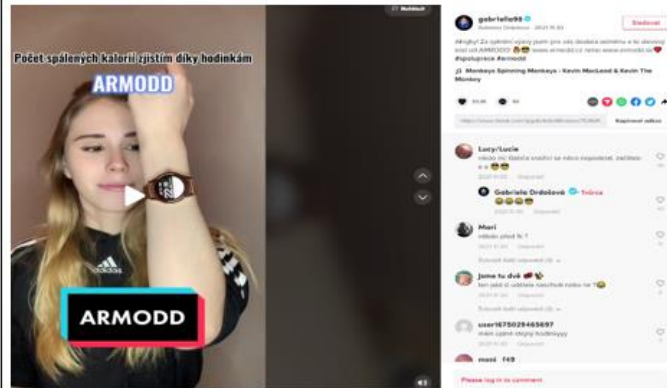
V každém řádku musí být jedna odpověď.

Rotace položek.

	Rozhodně souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Rozhodně nesouhlasím	Nevím
A. Média mají vliv na to, jak lidé vnímají závažnost klimatické změny.	①	②	③	④	⑤
B. Když se většina českých médií rozhodne pro podporu jednoho z kandidátů na prezidenta, je jisté, že volby vyhraje.	①	②	③	④	⑤
C. Předvolební průzkumy poskytují takové údaje, které přibližně odpovídají skutečným politickým preferencím voličů.	①	②	③	④	⑤
D. Předvolební průzkumy poskytují takové údaje o volebních preferencích občanů, jaké si kdo zaplatí.	①	②	③	④	⑤
E. Předvolební průzkumy mají rozhodující vliv na to, komu dají lidé hlas ve volbách.	①	②	③	④	⑤

16. Co je podle Tebe tento příspěvek na TikToku především?

Možnost jedné odpovědi.

gabr1ella98 Gabriela Drdošová · 2021-11-30

Sledovat

Ahojky! Za splnění výzvy jsem pro vás dostala odměnu a to slevový kód od ARMODD! 🍌🕶️ www.armodd.cz nebo www.armodd.sk ❤️ #spoluprace #armodd

🎵 Monkeys Spinning Monkeys - Kevin MacLeod & Kevin The Monkey

23.2K 82

- 1) Denní vlog
- 2) Nezávislá recenze hodinek
- 3) Reklama na hodinky
- 4) Propagace zdravého životního stylu
- 5) Těžko říct

① ② ③ ④ ⑤

17. Do jaké míry souhlasíš či nesouhlasíš s následujícími výroky?

V každém řádku musí být jedna odpověď.

Rotace položek.

	Je to zcela přijatelné	Je to spíše přijatelné	Je to spíše nepřijatelné	Je to rozhodně nepřijatelné	Nevím
A. novinář vyjadřoval ve zpravodajském článku o volbách své vlastní politické preference?	①	②	③	④	⑤
B. novinář přijal od ředitele firmy, o které píše reportáž, pozvání na večeři?	①	②	③	④	⑤
C. novinář využíval falešnou identitu s cílem získat citlivé informace týkající se vrcholných politiků?	①	②	③	④	⑤

V každém řádku musí být jedna odpověď.

Rotace položek.

	Je to zcela přijatelné	Je to spíše přijatelné	Je to spíše nepřijatelné	Je to rozhodně nepřijatelné	Nevím
D. editor, tedy pracovník odpovídající za obsah média, zvyšoval čtenost publikované zprávy využitím zavádějícího titulku, nebo fotografie?	①	②	③	④	⑤
E. majitel zpravodajského média ovlivňoval své redaktori a vyznění jejich článků?	①	②	③	④	⑤
F. majitel zpravodajského webu přijímal finanční prostředky na jeho provoz od ministrů?	①	②	③	④	⑤
G. vládní politik nebo politická strana s některými médii komunikovala, a jiným odmítla poskytovat informace?	①	②	③	④	⑤
H. byl aktivní vládní politik současně majitelem celoplošného zpravodajského média?	①	②	③	④	⑤

18. Do jaké míry podle Tvého názoru ohrožují uvedené jevy demokratické uspořádání české společnosti?

V každém řádku musí být jedna odpověď.

	Rotace položek.				
	Velmi ohrožují				Vůbec neohrožují
A. nepravdivé zprávy na internetu	①	②	③	④	⑤
B. zneužívání shromážděných osobních dat	①	②	③	④	⑤
C. útoky hackerů	①	②	③	④	⑤
D. cenzura na sociálních sítích	①	②	③	④	⑤

19. Napadají Tě jména politiků (z České republiky nebo ze zahraničí), kteří často zpochybňují důvěryhodnost médií a novinářů? Pokud ano, uveď jejich jméno a politickou stranu či hnutí, které reprezentují, nebo funkci, v níž působí. Můžeš uvést maximálně 3 takové politiky nebo političky. Pokud se Ti nevybavují křestní jména, strana či funkce, uveď alespoň příjmení daných politiků či političek.

Jméno, příjmení

Politická strana / funkce

- A) .....
 B) .....
 C) .....

X) Nevím, neznám

20. Jak moc jsou podle Tebe důležitá pro svobodnou demokratickou společnost veřejnoprávní média? Odpověz na škále od 1 do 7, kde 1 = Jsou nezbytná a 7 = Nejsou vůbec potřebná.

Jsou nezbytná

Nejsou potřebná

- ①   ②   ③   ④   ⑤   ⑥   ⑦

- 8) Nevím, o jaká média jde   9) Nedokážu posoudit

21. Přečti si následující titulky článku. Proč byla podle Tvého názoru zvolena daná forma a obsah titulku?

Možnost jedné odpovědi.

Brusel povolí jen dvě igelitky týdně

①   ②   ③

Senát dnes schvaluje zákon, který zakáže plastové tašky zdarma k nákupu v obchodech. Na pokyn EU.

nově navrhuje v říši. Přijetím čin pro igelitové tašky to přiloží peně. Český senát dnes schvaluje zákon igelitky zdarma, který brázdě jednání už od roku 2011.

Ukrajinské odhadují, že na jednoho Evropana dnes připadá 300 tašek za rok, tedy skoro jedna desítka. Jsou běžné, v Česku se spotřebuje 1 300 na plastových tašek měsíčně. Jak samostatně jsou to jen odhad.

300 tašek v průměru dnes v průměru Evropani dnes připadá na jednoho z nich.

90 tašek za rok na osobu je to číslo, jaké by Ústavní soud rozhodl v roce 2018.

Je to více ekologické - příroda pak nemusí nést odpad. „Evropská unie dala v rámci tří možností. Buď úplně zákaz igelitových tašek, ale o tom jsme ani nemysleli. Evropské mělo být omezení limit tašek na obyvatele a rok. Třetí alternativou byl zákaz bezplatného předávání. To nám přišlo jako optimální.“ vysvětlil Ladislav Trpák z odboru odpadů ministerstva životního prostředí.

zákonu dnes stále ještě nepřijímá Senát. Tímto pro mělo být změna FAP. Podrobně je i Alza nebo v jiných médiích.

Senátovi už zákon přehledně sdělil, jaké jsou podmínky, jaké jsou pro životní prostředí.

Prostředím. Senátovi se dříve, proč se mají zabývat zákony „doporučení“. Je to pak velmi zvláštní, jak tohle, a rozhodnutí mohou samostatně sdělovat tašky zdarma

- 1) Hlavním cílem bylo informovat čtenáře
- 2) Hlavním cílem bylo připoutat pozornost čtenářů
- 3) Nevím

22. Co je pro provozovatele webů hlavním důvodem pro umístění online reklamy na webové stránky?

- 1) Chtějí doporučit návštěvníkům svého webu ty nejlepší produkty a služby
- 2) Za umístěnou reklamu získávají peníze
- 3) Chtějí zaplnit nevyužitý prostor
- 4) Nevím

①   ②   ③   ④

23. Přečti si následující titulky tří zpravodajských článků. Který/é z nich bys použil/a pro článek v bulvárním médiu, a který/é v seriózním?

V každém řádku označte jen jednu odpověď.

Bulvární médium   Seriózní médium

A. Feri spáchal rituální sebevraždu. Rozpáral si břicho.	①	②
B. Miliony Karla Gotta (†80) v trapu: Kam se poděly?	①	②
C. Češi během léta cestovali do zahraničí více než loni.	①	②

Rotace položek

24. Fotografie níže se objevila na internetu týden po havárii v japonské jaderné elektrárně Fukušima. Je podle Tebe dostatečným důkazem o důsledcích uniklé radiace po havárii ve Fukušimě? Svou odpověď zdůvodni.

Možnost jedné odpovědi:

NEBEZPEČNÁ RADIACE

Panika v Japonsku: Květiny u Fukušimy děsivě mutují!

Téma: Fukušima sedmikrásky havárie radiace nebezpečí mutace

Čtyři roky od jaderné havárie je Fukušima a okolí zřejmě stále pod vlivem nebezpečného záření. V blízkosti jaderné elektrárny byly nalezeny zdeformované sedmikrásky.

Sedmikrásek si všimnul obyvatel města Nasushobara, které se nachází 110 km od jaderné elektrárny v Japonsku, kde po zemětřesení a následně vlně tsunami unikla radioaktivní voda.

① ② ③

- 1) Ano, fotografie je dostatečným důkazem, protože: .....
- 2) Ne, fotografie není dostatečným důkazem, protože: .....
- 3) Nevím, nedokážu posoudit, protože: .....

25. Ve kterém z následujících článků očekáváš spíše faktické informace o případu Jiřího Kajínka?

2. 3. 2018 | Názory / Komentáře

Zeman dal jen devět milostí. To je strašně málo, přitom výběrové řízení vyhrál Kajínek

výjimek je očividně vadné. Kapitola sama pro sebe bylo propuštění Jiřího Kajínka: vsměch všem těm, na které se s odvoláním na Zemanova kritéria s milostí

A

AKTUALIZOVÁNO 23. 5. 2017 | Zprávy / Domáci

Kajínek je na svobodě. Doživotně odsouzený vrah opustil po Zemanově milosti věznic

Nejznámější český vězeň Jiří Kajínek strávil za mřížemi 23 let.

B

Možnost jedné odpovědi.

① ② ③ ④

- 1) V článku A, protože: .....
- 2) V článku B, protože: .....
- 3) Není to jednoznačné, protože: .....
- 4) Nevím / nedokážu posoudit.

26. Jak by se podle Tvého názoru mělo přistupovat k nepravdivým zprávám (fake news, hoaxy, dezinformace), které se šíří v prostředí internetu? Označ variantu, která nejvíce odpovídá Tvému názoru.

1) Neměly by být odstraňovány, ale měly by být označeny.				
2) Měly by být odstraňovány.				
3) Neměly by být ani označovány, ani odstraňovány.	①	②	③	④
4) Nevím				

27. Může být podle Tebe následující jednání na internetu klasifikováno jako trestný čin?

V každém řádku označte jen jednu odpověď.

	Ano	Ne	Nevím
A. Nahrávat oficiálně distribuované a prodávané písničky či filmy na online úložiště a vyzvat kamarády, aby si je stáhli.	①	②	③
B. Šířit na sociálních sítích nepravdivé poplašné zprávy.	①	②	③
C. Neustále kontaktovat, někoho, kdo o to nestojí.	①	②	③
D. Zadat při registraci na sociální síť místo jména svou přezdívku	①	②	③
E. Psát na sociální síť výzvy k fyzickým útokům na muslimy.	①	②	③

Rotace položek

28. Umiš na počítači či notebooku:

V každém řádku označte jen jednu odpověď.

	Neumím	Umím, už jsem to někdy dělal/a	Mám představu, jak to udělat, ale ještě jsem to nezkoušel/a.
A. smazat historii prohlížení či cookies v internetovém prohlížeči?	①	②	③
B. spustit v prohlížeči anonymní režim?	①	②	③
C. blokovat v internetovém prohlížeči reklamy?	①	②	③
D. vytvořit/naprogramovat webovou stránku a vložit do ní text s obrázky?	①	②	③
E. stáhnout a nainstalovat antivirový program?	①	②	③
F. změnit nastavení soukromí na sociálních sítích?	①	②	③
G. nahlásit sociálním sítím nežádoucí nebo protiprávní obsah?	①	②	③
H. dohledat dostupné informace o autorovi článku na zpravodajském webu?	①	②	③

Rotace položek

29. Umiš na chytrém telefonu:
V každém řádku označte jen jednu odpověď.

	Neumím	Umím, už jsem to někdy dělal/a	Mám představu, jak to udělat, ale ještě jsem to nezkoušel/a.
A. nainstalovat a odinstalovat aplikaci či program?	①	②	③
B. stáhnout a otevřít si PDF/MS office dokument?	①	②	③
C. upravit fotografii (např. oříznout, použít filtr a změnit barevnost, změnit velikost)?	①	②	③
D. vytvořit osobní hotspot na sdílení internetu?	①	②	③
E. připojit se k jinému zařízení pomocí Bluetooth?	①	②	③
F. sdílet přátelům svou aktuální polohu?	①	②	③
G. spojit se s přáteli prostřednictvím videochatu?	①	②	③
H. lokalizovat telefon v případě ztráty?	①	②	③

Rotace položek.

30. Které sociální sítě jsi v posledním měsíci aktivně používal/a? Z následujícího seznamu vyber maximálně 3, které jsi používal/a nejčastěji a seřaď je od 1 do 3. Na prvním místě uveď nejpoužívanější sociální síť, na druhém druhou nejpoužívanější a třetím třetí nejpoužívanější. Pokud žádnou sociální síť nepoužíváš, vyber možnost "Nepoužívám žádnou sociální síť" (kód 9).

- 1) YouTube   První používaná: ①   ②   ③   ④   ⑤   ⑥   ⑦   ⑧   ⑨   ⑩
- 2) Facebook
- 3) Instagram   Druhá používaná: ①   ②   ③   ④   ⑤   ⑥   ⑦   ⑧   ⑨
- 4) TikTok
- 5) Discord   Třetí používaná: ①   ②   ③   ④   ⑤   ⑥   ⑦   ⑧   ⑨
- 6) Snapchat
- 7) Twitter
- 8) BeReal
- 9) Jinou
- 10) Nepoužívám žádnou sociální síť.

31. Kolik znaků má Tvé heslo k účtu na sociální síť, kterou navštěvuješ nejčastěji? Počítej všechny znaky (např. Luky.144 má 8 znaků). Pokud nepoužíváš žádnou sociální síť, spočítej znaky v hesle k nejčastěji používanému osobnímu e-mailu.

Počet znaků:

--	--

32. Které z následujících informací o sobě zveřejňuješ na sociální síti, kterou užíváš nejčastěji? Vyber všechny odpovídající možnosti.

1) Celé jméno	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	⑨
2) Fotografie svého obličeje									
3) E-mail									
4) Telefon									
5) Adresu bydliště									
6) Informace o tom, kam chodím do školy									
7) Co rád/a dělám ve volné čase									
8) Informace o svých blízkých									
9) Intimní fotografie									

33. Jak často se věnuješ následujícím aktivitám?

Pro každý výrok vyber z připojené stupnice takovou číselnou hodnotu, která nejlépe odpovídá Tvému názoru.

Rotace položek:

	Denně nebo téměř denně	Jednou až dvakrát týdně	Několikrát za měsíc	Jednou měsíčně	Několikrát do roka	Nikdy
A. Procházím, co je na sociálních sítích nového.	①	②	③	④	⑤	⑥
B. Píšu příspěvky na sociálních sítích nebo blogu.	①	②	③	④	⑤	⑥
C. Fotím.	①	②	③	④	⑤	⑥
D. Natáčím videa.	①	②	③	④	⑤	⑥
E. Upravuji pořízené fotky a videa (např. ořez, stříh, přidání titulků apod.).	①	②	③	④	⑤	⑥
F. Zveřejňuji na internetu fotky nebo videa, které jsem sám/sama pořídil/a.	①	②	③	④	⑤	⑥
G. Komentuji na internetu příspěvky ostatních.	①	②	③	④	⑤	⑥
H. Sdílím na některé sociální síti příspěvky ostatních.	①	②	③	④	⑤	⑥

34. Do jaké míry souhlasíš či nesouhlasíš s následujícími výroky?

V každém řádku musí být jedna odpověď.

Rotace položek:

	Rozhodně souhlasím	Spiše souhlasím	Spiše nesouhlasím	Rozhodně nesouhlasím	Nevím
A. Většina Čechů se nechá snadno zmanipulovat tím co vidíte na sociálních sítích.	①	②	③	④	⑤
B. Sociální sítě uzavírají lidi v názorových bublinách/táborech.	①	②	③	④	⑤

V každém řádku musí být jedna odpověď.

Rotace položek:

	Rozhodně souhlasím	Spiše souhlasím	Spiše nesouhlasím	Rozhodně nesouhlasím	Nevím
C. Mám svá oblíbená média, kterým věřím. Jiné informační zdroje nevyhledávám.	①	②	③	④	⑤
D. Velká média včetně veřejnoprávních záměrně zkreslují nebo zamlčují důležité informace.	①	②	③	④	⑤
E. Vše důležité se dozvím na internetu, klasická média (TV, rádio, tisk) pro mě nejsou důležitá.	①	②	③	④	⑤

35. Jak bys zhodnotil/a svou mediální gramotnost na následující stupnici?

velmi nízká

Velmi vysoká

①   ②   ③   ④   ⑤   ⑥   ⑦   ⑧   ⑨   ⑩

Nyní bychom ještě potřebovali znát několik údajů o Tobě a Tvých rodičích. Opět připomínáme, že zaručujeme **plnou anonymitu informací**, protože **odpovědi budou vyhodnoceny neadresně společně s odpověďmi dalších respondentů.**

36. Kolik je ti let?

Instrukce: v každém řádku prosím označ pouze 1 číslo, pokud je Ti např. 17 let, v prvním řádku tečkuj „1“ a ve druhém řádku „7“.

	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	⑨
	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	⑨

37. Jakého jsi pohlaví?

- 1) muž
- 2) žena
- 3) nebinární
jiné – uveď:
nechci sdělovat.

38. Jaký typ školy studuješ? *Možnost jedné odpovědi.*

1) Základní škola				
2) Odborné učiliště bez maturity	①	②	③	④
3) Odborné učiliště s maturitou				
4) Střední odborná škola				
5) Gymnázium				

39. Do jaké třídy chodíš?

1) ročník odpovídající 8. třídě na ZŠ				
2) ročník odpovídající 9. třídě na ZŠ	①	②	③	④
3) třída odpovídající 1.–4. ročníku středoškolského studia				
4) jiné – upřesni:				<i>Možnost jedné odpovědi.</i>

40. Ve kterém kraji bydlíš?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1) Hlavní město Praha							8) Královéhradecký						
2) Středočeský							9) Pardubický						
3) Jihočeský							10) Olomoucký						
4) Plzeňský							11) Moravskoslezský						
5) Karlovarský							12) Jihomoravský						
6) Ústecký							13) Zlínský						
7) Liberecký							14) Kraj Vysočina						